

**STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE
PRO ÚZEMÍ MAS ROZVOJ TANVALDSKA**

ANALYTICKÁ A STRATEGICKÁ ČÁST

„Region s nejlepšími vyhlídkami“

MAS Rozvoj Tanvaldska z.s., Jiřetín pod Bukovou 103, 468 43 Albrechtice v J.h.

Obsah

1.	Analytická část	3
1.2.	Vyhodnocení stavu území.....	3
1.2.1.	Poloha území, členské obce MAS	3
1.2.2.	Fyzicko – geografická charakteristika	4
1.3.	Vyhodnocení současného stavu	5
1.3.1.	Obyvatelstvo	5
1.3.2.	Technická infrastruktura.....	11
1.3.3.	Doprava	14
1.3.4.	Občanská vybavenost obcí a základní služby obyvatelům	20
1.3.5.	Bydlení	22
1.3.6.	Životní prostředí	26
1.3.7.	Život v obcích - spolky , kulturní a sportovní vybavenost a aktivity	36
1.3.8.	Podnikání, výroba, zaměstnanost.....	38
1.3.9.	Vzdělání, školství	45
1.3.10.	Řízení obcí, informovanost, spolupráce	47
1.3.11.	Bezpečnost.....	51
1.3.12.	Cestovní ruch.....	53
1.4.	Vyhodnocení rozvojového potenciálu území	58
1.4.1.	Územní plánování	58
1.4.2.	Rozvojová území	59
1.4.3.	Oblasti s lidským potenciálem	61
1.4.4.	Oblasti s rozvojovým potenciálem	64
1.4.5.	Využití vlastních prostředků v území k rozvoji	66
1.5.	Analýza rozvojových potřeb	67
1.6.	Celková SWOT analýza.....	68
1.7.	SWOT analýzy ve vybraných oblastech rozvoje.....	71
1.8.	Vazba na strategické dokumenty	76
2.	Strategická část	77
2.1.	Mise	77
2.2.	Vize	77
2.3.	Klíčové oblasti.....	78
2.4.	Stanovení priorit.....	78
2.5.	Strategické cíle, specifické realizační cíle a opatření.....	79
3.	Literatura	83

1. Analytická část

1.1. Cíl Analytické části

Cílem analytické části je popis sledovaného území především na základě dostupných statistických dat, informací od jednotlivých obcí, ale i dalších zdrojů informací, které umožní porovnat jednotlivá území MAS s vyššími územně správními jednotkami (Liberecký kraj a Česká republika) a definovat výchozí stav území pro následné hodnocení jeho vývoje. Dále pak vytvořit celkovou SWOT analýzu a definovat vybrané oblasti rozvoje, které budou klíčovými vstupy pro zpracování strategické části dokumentu a navazujícího akčního plánu.

1.2. Vyhodnocení stavu území

1.2.1. Poloha území, členské obce MAS

Území MAS Rozvoj Tanvaldska se nachází v Libereckém kraji a je tvořena 14 obcemi. Na území okresu Jablonec nad Nisou leží 13 obcí (Albrechtice v Jizerských horách, Desná, Držkov, Jiřetín pod Bukovou, Josefův Důl, Kořenov, Lučany nad Nisou, Plavy, Smržovka, Tanvald, Velké Hamry, Zásada, Zlatá Olešnice), v okrese Semily leží obec Harrachov. Statut města má 6 z nich – Desná, Harrachov, Smržovka, Tanvald, Velké Hamry a Lučany, přičemž Tanvald je obcí s rozšířenou působností (ORP – obec II. stupně) a zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem (POU - obec III. stupně). Statut městys má obec Zásada. Ve sledovaném území žije víc než 25 000 obyvatel, přičemž nejvíce obyvatel, přibližně 26%, žije ve městě Tanvald. Rozloha území MAS Rozvoj Tanvaldska je přibližně 237 km².

Obr.č.1

Zdroj: www.masrt.cz

Tabulka č.1: Členské obce MAS Rozvoj Tanvaldska

P.č.	Město, obec, městys	IČ	Adresa
01.	Obec Albrechtice v Jizerských horách	00262277	Albrechtice v Jizerských horách 226
02.	Město Desná	00262307	Krkonošská 318, Desná II
03.	Město Harrachov	00275697	Harrachov 150
04.	Obec Jiřetín pod Bukovou	00832022	Jiřetín p.B. 103
05.	Obec Josefův Důl	0026391	Dolní Maxov 218, Josefův Důl
06.	Obec Kořenov	00262421	Kořenov 480
07.	Obec Plavy	00262587	Plavy 186
08.	Město Smržovka	00262579	Nám. T.G. Masaryka 600
09.	Město Tanvald	00262587	Palackého 359, Tanvald
10.	Město Velké Hamry	00262595	Velké Hamry 362
11.	Obec Zlatá Olešnice	00262625	Zlatá Olešnice 172
12.*	Město Lučany	00262 455	Lučany nad Nisou 333
13.*	Obec Držkov	00262315	Držkov 9
14.*	Městys Zásada	00262617	Zásada 188

Pozn.*Členové přijatí v průběhu roku 2012

Zdroj: www.masrt.cz

1.2.2. Fyzicko – geografická charakteristika

Po stránce geologické stavby náleží území MAS Rozvoj Tanvaldska do několika oblastí. V severní části území tvoří geologickou stavbu území převážně starohory až prvohory. V jižní části území převažují prvohory. MAS Rozvoj Tanvaldska geomorfologicky náleží do provincie Česká vysočina a subprovincie Krkonošsko – jesenické (Sudetské). Řešené území je z geologického hlediska poměrně homogenní. Nachází se zde rozptýlená ložiska nerostných surovin lokálního významu, např. v obci Kořenov (netěžená ložiska peloidů pro léčebné účely) a v obcích Velké Hamry a Tanvald (výskyt ložisek nerostných surovin – žula). Hospodářské využití těchto ložisek je však problematické (ochranná pásma vodních zdrojů, CHKO, KRNP, komplikovaná dopravní dostupnost). Převážnou část území zasahuje vysoká či střední kategorie radonového indexu geologického podloží, dále se na řešeném území vyskytují poddolovaná území (Harrachov, Tanvald, Velké Hamry, Kořenov, Plavy, Zlatá Olešnice) a sporadicky se také vyskytují lokální sesuvná území (Harrachov, Desná, Tanvald, Smržovka, Velké Hamry). (*Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Tanvald – úplná aktualizace 2012*).

Díky svému geomorfologickému charakteru náleží území MAS Rozvoj Tanvaldska do třech klimatických oblastí, jak byly vymezeny dle Quitta (Quitt, 1971), když v celé ČR je 13 těchto oblastí. Nejchladnější, malou oblastí CH4, je severní část Kořenova v okolí oblasti Jizerské louky. Část ostatního území Kořenova a Harrachova spadající pod Jizerské hory a Krkonoše náleží do klimatické oblasti CH6. Ostatní území MAS Rozvoj Tanvaldska leží v chladné klimatické oblasti CH7.

Tabulka č.2 : Klimatické oblasti v MAS Rozvoj Tanvaldska

Parametr	CHLADNÁ		
	CH4	CH6	CH7
počet letních dnů	0-20	10-30	10-30
počet dnů s pr. teplotou ≥ 10 °C	80-120	120-140	120-140

počet mrazových dnů	160-180	140-160	140-160
počet ledových dnů	60 -70	60-70	50-60
pr.teplota v lednu v °C	-6 až -7	-4 až -5	-3 až -4
pr.teplota v dubnu v °C	2 až 4	2 až 4	4 až 6
pr.teplota v červenci v °C	12-14	14 až 15	15 až 16
pr.teplota v říjnu v °C	4 až 5	5 až 6	6 až 7
počet dnů se srážkami ≥ 1 mm	120-140	140-160	120-130
srážky ve vegetačním období	600-700	600-700	500-600
srážky v zimním období	400-500	400-500	350-400
počet dnů se sněhovou pokrývkou	140-160	120-140	100-120
počet dnů zamračených	130-150	150-160	150-160
počet dnů jasných	30-40	40-50	40-50

Zdroj: Quitt, E. (1971): *Klimatické oblasti Československa*

Hydrograficky patří oblast MAS Rozvoj Tanvaldska k povodí Labe, je odvodňována řekou Kamenicí a jejími přítoky a k povodí Odry, do kterého spadá řeka Lužická Nisa. Z obcí MAS pouze obec Lučany nad Nisou patří k povodí Odry. Z hlediska vodního hospodářství je řešené území významným zdrojem povrchové pitné vody (vodárenské nádrže Desná – Souš a Josefův Důl) a je soběstačné v zásobování pitnou vodou. V oblasti se nachází chráněná oblast přirozené akumulace vod CHOPAV (Jizerské hory, Krkonoše).

Řešené území se vyznačuje vysokou lesnatostí a vysokým podílem trvale travních porostů na zemědělském půdním fondu (ZPF) a nízkým podílem orné půdy na výměře ZPF (dáno geomorfologickými a klimatickým podmínkami v území). Společným znakem území MAS Rozvoj Tanvaldska jsou významné přírodní hodnoty. Obce Kořenov a Harrachov leží v území KRMAP. Ostatní obce MAS, kromě Zásady, leží na území CHKO Jizerské hory. Na území MAS jsou tři přírodní památky, šest přírodních rezervací a dvě národní přírodní rezervace. Dále lze v území nalézt 23 památných stromů, 1 památné stromořadí a dvě skupiny památných stromů. Na území MAS se rovněž nacházejí lokality NATURA 2000. Jsou to evropsky významné lokality (Krkonoše, Rašeliniště Jizerky, Smědava, Údolí Jizery a Kamenice) a ptačí oblasti (Krkonoše, Jizerské hory).

1.3. Vyhodnocení současného stavu

1.3.1. Obyvatelstvo

Základní údaje o obcích

Tabulka č.3 : Základní údaje o obcích v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Počet obyvatel k 31.12.2012	Počet částí obce	Rozloha (ha)
Albrechtice v Jiz.horách	346	2	2 454
Desná	3 253	3	1 258
Džkov	561	1	597
Harrachov	1 554	4	3 663
Jiřetín pod Bukovou	556	1	331
Josefův Důl	914	4	2 201
Kořenov	974	5	5 587
Plavy	1 044	2	520
Lučany nad Nisou	1 750	3	1 313

Smržovka	3 670	1	1 481
Tanvald	6 706	3	1 245
Velké Hamry	2 845	2	932
Zlatá Olešnice	507	4	1 594
Zásada	890	1	611
Celkem	25 570	36	23 787

Pozn.: Města jsou označena červeně, obce černě a městy modře

Zdroj: ČSÚ

Populačně největšími sídly jsou Tanvald, Smržovka, Desná a Velké Hamry. V dalších třech obcích žije mezi 2000 a 1000 obyvateli (Lučany nad Nisou, Harrachov, Plavy). Největší rozlohu nemají obce s největším počtem obyvatel, ale obce Kořenov a Harrachov, kde značnou část území představují neobydlené oblasti Jizerských hor a Krkonoš. Obec Kořenov má zároveň největší počet částí obce.

Tabulka č.4: Administrativní členění obcí v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Počet částí obce	Části obce
Albrechtice v Jizerských horách	2	Albrechtice v Jizerských horách, Mariánská Hora
Desná	3	Desná I, Desná II, Desná III
Dřkov	1	Držkov
Harrachov	4	Harrachov, Mýtiny, Nový Svět, Rýžoviště
Jiřetín pod Bukovou	1	Jiřetín pod Bukovou
Josefův Důl	4	Josefův Důl, Antonínov, Dolní Maxov, Karlov
Kořenov	5	Kořenov, Jizerka, Polubný, Příkladovice, Rejdice
Plavy	2	Plavy, Haratice
Lučany nad Nisou	3	Lučany nad Nisou, Horní Maxov, Jindřichov
Smržovka	1	Smržovka
Tanvald	3	Tanvald, Šumberk nad Desnou, Žďár
Velké Hamry	2	Velké Hamry, Bohdalovice
Zlatá Olešnice	4	Zlatá Olešnice, Lhotka, Návarov, Stanový
Zásada	1	Zásada

Zdroj: ČSÚ

Vývoj počtu obyvatel

Tabulka č.5: Vývoj počtu obyvatel v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska v letech 2001-2012

Obec	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Albrechtice v Jizerských horách	325	340	326	338	334	335	318	321	334	344	346	344
Desná	3 530	3 510	3 481	3 484	3 471	3 480	3 450	3 454	3 419	3 367	3 253	3 205
Držkov	571	569	569	573	584	569	574	563	554	557	561	554
Jiřetín pod Bukovou	669	649	646	647	636	628	615	593	590	581	556	538
Josefův Důl	974	1 007	1 024	1 021	1 008	979	974	981	962	944	914	907
Kořenov	1 022	1 027	1 014	1 017	1 002	974	971	956	969	979	974	963
Lučany nad Nisou	1 582	1 608	1 636	1 670	1 722	1 738	1 767	1 784	1 786	1 808	1 750	1 738
Plavy	1 076	1 069	1 077	1 075	1 072	1 076	1 081	1 072	1 052	1 049	1 044	1 055
Smržovka	3 438	3 430	3 433	3 432	3 457	3 488	3 566	3 654	3 686	3 707	3 670	3 635

Tanvald	6 984	6 969	6 921	6 917	6 966	6 980	6 956	6 979	6 954	6 950	6 706	6 698
Velké Hamry	2 736	2 754	2 754	2 759	2 815	2 824	2 813	2 829	2 879	2 881	2 845	2 822
Zásada	849	832	816	838	837	845	873	890	875	885	890	893
Zlatá Olešnice	527	528	522	527	520	532	534	546	524	513	507	499
Harrachov	1737	1713	1700	1647	1599	1578	1574	1575	1559	1534	1554	1532
Celkem	26020	26005	25919	25945	26023	26026	26066	26197	26143	26099	25 570	25383

Pozn.: počet obyvatel se vždy vztahuje k 1.1. daného roku.

Zdroj: ČSÚ

Pět obcí z MAS (Albrechtice v Jizerských horách, Lučany nad Nisou, Smržovka, Velké Hamry, Zásada) zaznamenaly, od roku 2001 do roku 2012, nárůst počtu obyvatel. Výraznější nárůst zaznamenaly obce Smržovka (5,7%) a Lučany nad Nisou (9,8%), což lze přičíst jejich výhodné poloze v blízkosti města Jablonec nad Nisou. Naopak nejvyšší pokles obyvatel zaznamenaly obce Desná (8,9%) a Tanvald (4,1%). Celkově došlo na území MAS k poklesu počtu obyvatel o 2,4%. Ve srovnání s Libereckým krajem i ČR nelze populační vývoj hodnotit příznivě, neboť v Libereckém kraji se počet obyvatel zvýšil o 2,4 % a v ČR o 2,3 %.

Pohyb obyvatel

Tabulka č.6 : Pohyb obyvatel v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska od 1.1.2001 do 1.1.2012

Obec	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
Albrechtice v Jizerských horách	35	52	158	128	-17	30	13
Desná	377	418	1 130	1 337	-41	-207	-248
Držkov	59	89	191	188	-30	3	-27
Jiřetín pod Bukovou	49	80	240	302	-31	-62	-93
Josefův Důl	100	160	368	368	-60	0	-60
Kořenov	82	158	455	430	-76	25	-51
Lučany nad Nisou	214	177	748	560	37	188	225
Plavy	140	135	343	406	5	-63	-58
Smržovka	454	431	1 557	1 341	23	216	239
Tanvald	896	775	2 846	3 054	121	-208	-87
Velké Hamry	337	638	1 505	1 073	-301	432	131
Zásada	95	113	361	289	-18	72	54
Zlatá Olešnice	45	71	199	209	-26	-10	-36
Harrachov	165	165	362	644	0	-282	-282
CELKEM	3 048	3 462	10 463	10 329	-414	134	-280

Pozn.: Celkový přírůstek nemusí vždy souhlasit s rozdílem počtu obyvatel mezi lety 2001 a 2012 (viz předchozí tabulka), protože v souvislosti se sčítáním v roce 2011 byly prováděny korekce počtu obyvatel.

Zdroj: ČSÚ

Výše uvedená tabulka zobrazuje souhrn pohybu obyvatel přirozenou (narození, zemřelí) i migrační (přistěhovalí, vystěhovalí) měnou v jednotlivých obcích. Zcela zřejmých je několik faktů. Šest obcí ze čtrnácti (Albrechtice v Jizerských horách, Desná, Kořenov, Lučany, Smržovka a Velké Hamry) zaznamenalo nárůst počtu obyvatel migrací. Nejvýraznější nárůst migrací se projevil u obce Velké Hamry, což lze mj. přičíst existenci domova důchodců v obci, kam se stěhují senioři ze širokého okolí. Výrazný přírůstek migrací zaznamenala také obec Lučany nad Nisou, což je pravděpodobně dáno tím, že obec lze považovat z urbanistického hlediska za zázemí Jablonce nad Nisou. Největší úbytek migrací zaznamenala obec Harrachov, což je pravděpodobně způsobeno úbytkem trvale žijících obyvatel na úkor rekreatantů. Největší úbytek přirozenou měnou byl zaznamenán u obce Velké Hamry.

Věková struktura obyvatel

Tabulka č.7: Struktura obyvatel podle hlavních věkových skupin a vývoj mezi lety 1991 a 2011 (%).

Obec	1991			2011			změna 1991-2011 (%)		
	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Albrechtice v Jizerských horách	17,47	67,17	15,36	12,82	68,95	17,38	-26,61	2,65	13,13
Desná	23,22	65,44	11,34	13,61	69,94	15,88	-41,39	6,87	40,08
Držkov	17,74	62,45	19,81	13,11	68,16	18,16	-26,09	9,15	-8,31
Jiřetín pod Bukovou	23,04	67,79	9,18	12,29	73,04	14,36	-46,63	7,75	56,50
Josefův Důl	28,43	64,38	7,19	10,08	72,87	16,67	-64,55	13,19	131,82
Kořenov	18,30	69,00	12,70	12,72	65,60	20,91	-30,49	-4,93	64,64
Lučany nad Nisou	18,98	66,05	14,97	13,28	68,51	17,68	-30,02	3,74	18,08
Plavy	18,22	67,25	14,53	14,10	71,74	13,87	-22,60	6,68	-4,57
Smržovka	20,20	66,58	13,21	16,05	68,47	15,09	-20,54	2,84	14,17
Tanvald	20,74	66,03	13,22	16,01	69,33	14,49	-22,81	4,99	9,55
Velké Hamry	22,10	67,36	10,55	14,44	68,52	16,49	-34,67	1,72	56,35
Zásada	18,32	62,38	19,29	15,30	64,71	19,46	-16,51	3,73	0,87
Zlatá Olešnice	19,47	60,84	19,69	12,94	69,46	17,25	-33,55	14,17	-12,40
Harrachov	21,66	59,93	18,41	12,91	67,83	17,83	-40,40	13,18	-3,17
CELKEM MAS	21,15	65,93	12,91	14,23	68,90	16,39	-32,74	4,50	26,97
Liberecký kraj	21,60	66,43	11,97	14,94	69,67	15,02	-30,85	4,87	25,51
Česká republika	21,01	66,34	12,65	14,27	69,63	15,76	-32,09	4,96	24,58

Zdroj: ČSÚ

Mezi jednotlivými obcemi existují značné rozdíly ve věkové struktuře obyvatel. Nejmladší věkovou strukturu v roce 2011 měly obce Tanvald a Smržovka. Naopak nejvyšší podíl seniorů zaznamenala obec Velké Hamry. Ve srovnání s Libereckým krajem i Českou republikou má MAS Rozvoj Tanvaldska větší podíl seniorů a naopak nižší podíl osob v produktivním věku (15-64 let). V souladu s celostátním i krajským trendem se mezi lety 1991 a 2011 v MAS významně snížil podíl dětské složky v populaci (o více než 32 %!). Naopak ve všech obcích, kromě Kořenova, vzrostl podíl obyvatel v produktivním věku. I v těchto trendech lze zaznamenat mezi obcemi velké rozdíly. K výrazným změnám došlo u obce Josefův Důl, ve které se podíl dětské složky za 20 let snížil o 64,5 % a podíl seniorů vzrostl o 131,8 %. Podíl dětské složky nevzrostl u žádné obce, podíl seniorů v 10 obcích, podíl obyvatel v produktivním věku ve 13 obcích ze 14. Lze tedy prohlásit, že vzhledem ke stárnutí populace se podíl dětské složky snižuje na úkor podílu obyvatel v produktivním věku a v budoucnu lze naopak očekávat významnější přesun obyvatel mezi produktivní a seniorskou složkou populace. Výsledky z tabulky potvrzují obecný trend stárnutí populace.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Tabulka č.8: Struktura obyvatel v roce 2011 podle nejvyššího dokončeného stupně vzdělání (v %).

Obec	Základní vč. neukončeného			Střední vč. vyučení (bez maturity)			Úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné (vč. nástavbového)			Vysokoškolské			Bez vzdělání		
	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž
Albrechtice v Jizerských horách	20,26	12,90	27,81	32,68	42,58	22,52	32,68	29,68	35,76	8,50	8,39	8,61	0,65	0,65	0,66

Desná	23,30	16,95	29,21	40,83	48,54	33,64	24,33	21,93	26,57	5,18	6,06	4,36	0,70	0,46	0,93
Držkov	19,18	14,41	23,55	40,09	46,85	33,88	31,47	30,63	32,23	5,60	5,86	5,37	0,43	0,00	0,83
Harrachov	16,17	10,03	22,44	34,35	41,76	26,79	36,29	32,83	39,83	9,16	10,44	7,85	0,14	0,14	0,14
Jiřetín pod Bukovou	26,29	19,47	32,77	44,83	54,42	35,71	20,26	17,26	23,11	3,88	4,42	3,36	0,65	0,00	1,26
Josefův Důl	25,60	16,75	35,28	39,67	49,03	29,44	21,67	18,69	24,93	5,96	6,80	5,04	0,63	0,49	0,80
Kořenov	21,35	14,70	28,02	37,27	44,10	30,43	26,42	24,82	28,02	6,63	6,51	6,76	0,84	1,45	0,24
Lučany nad Nisou	20,08	17,00	23,19	36,30	39,68	32,88	28,43	24,16	32,74	7,26	7,83	6,68	3,39	6,48	0,27
Plavy	23,73	19,58	27,79	41,82	49,65	34,17	24,54	20,75	28,25	3,92	3,03	4,78	0,46	0,23	0,68
Smržovka	22,46	16,81	27,68	40,08	49,09	31,76	24,85	20,66	28,72	7,80	8,47	7,18	0,37	0,42	0,32
Tanvald	22,83	17,66	27,55	38,49	45,66	31,93	24,95	21,65	27,97	6,32	6,96	5,73	0,76	0,88	0,66
Velké Hamry	25,33	19,33	30,53	38,64	45,26	32,89	25,83	24,21	27,24	4,91	5,15	4,71	0,55	0,45	0,63
Zásada	13,39	10,50	16,10	31,59	34,81	28,57	36,81	33,43	40,00	12,18	14,64	9,87	0,67	0,28	1,04
Zlatá Olešnice	19,76	12,38	26,46	37,18	48,51	26,91	29,41	27,23	31,39	8,24	6,44	9,87	0,47	0,50	0,45
CELKEM MAS	22,13	16,52	27,40	38,55	45,83	31,69	26,53	23,50	29,39	6,59	7,18	6,03	0,78	0,97	0,60
Liberecký kraj	18,62	14,67	22,35	35,92	42,25	29,95	29,83	26,34	33,12	9,64	10,19	9,13	0,55	0,51	0,59
Česká republika	17,56	13,32	21,57	32,99	39,19	27,14	31,18	27,62	34,55	12,46	13,29	11,67	0,47	0,45	0,49

Vysvětlivky: Σ – celkem, M – muži, Ž – ženy

Zdroj: ČSÚ

Podobně jako u věkové struktury, existují i ve vzdělanostní struktuře obyvatel značné rozdíly mezi jednotlivými obcemi. Nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a obyvatelstva s úplným středním vzděláním byl v roce 2011 zaznamenán v obci Zásada. Naopak nejnižší podíl vysokoškoláků a naopak nejvyšší podíl obyvatel se základním vzděláním byl zaznamenán v Jiřetíně pod Bukovou. MAS Rozvoj Tanvaldska má ve srovnání s Libereckým krajem a ČR horší vzdělanostní strukturu - žije zde více obyvatel bez vzdělání, se základním vzděláním vč. neukončeného a se středním vzděláním bez maturity a naopak méně obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním.

Sociálně vyloučené lokality (SVL) – situace na území MAS Rozvoj Tanvaldska¹

Na území Tanvaldska se nachází celá řada lokalit, které lze označit jako tzv. sociálně vyloučené. Jedná se o jednotlivé domy, části ulic a městských čtvrtí, kde žije větší množství obyvatelstva, pro které je charakteristická především nízká vzdělanost, vysoká nezaměstnanost a existenční závislost na sociálních dávkách. Tyto lokality vznikly a vznikají často sestěhováním chudých rodin do objektů vlastněných soukromými majiteli, kteří jsou k tomu motivováni inkasováním dávek určených na krytí nákladů na bydlení, prostřednictvím přemrštěných nájmu. Současně je obvyklé, že do údržby domů majitelé neinvestují a kvalita bydlení v nich je na hranici únosnosti. Příhraniční oblast Tanvaldska s velkým množstvím neobývaných či nevyužívaných objektů je bohužel vyhledávaná spekulanty, kteří domy využívají k uvedenému účelu. V těchto sociálně vyloučených lokalitách (dále jen SVL) žijí převážně etničtí Romové,

¹ informace k problematice sociálně vyloučených lokalit poskytla Agentura pro sociální začleňování

kteří jsou v České republice skupinou dlouhodobě nejvíce ohroženou sociálním vyloučením. Současně v SVL ale často bydlí také chudí příslušníci majority.

Obyvatelé vyloučených lokalit spolu sdílí vzorce tzv. kultury chudoby², které jsou předávány z generace na generaci, a které jsou často v rozporu se vzorci kultury majoritní. Rodiny nejsou zvyklé hospodařit s finančními prostředky a dlouhodobě plánovat. Vzhledem k většinou nestabilním podmínkám, ve kterých žijí, se soustředí na okamžitou spotřebu. Tradičně nízká role je zde přisuzována vzdělání, což však souvisí s tím, že v ČR byly děti z prostředí sociálně slabých rodin až donedávna systematicky umísťovány povětšinou mimo hlavní vzdělávací proud, do zvláštních resp. speciálních škol. Preferovány jsou alternativní zdroje obživy včetně kriminogenních aktivit. Obyvatelé těchto lokalit mají větší sklon k sociálním patologiím, k závislostem na drogách a jiných návykových látkách. Proto jsou tyto sociálně vyloučené lokality často zdrojem napětí v soužití s ostatním obyvatelstvem, které se jejich existencí cítí ohroženo. Vzájemná interakce sociálně vyloučených lokalit s okolím na bázi sousedských vztahů nebo zapojení do běžných každodenních činností je obvykle minimální.

Na existenci sociálně vyloučených lokalit má významný vliv migrace, která je u chudých rodin motivována především možností získat někde přístřeší, i když třeba pouze dočasně řešící jejich bytovou nouzi. Nelze tak vyloučit vznik zcela nových SVL, nejčastěji na základě odprodeje nemovitosti z obecního fondu do rukou spekulantů, překupování nemovitostí atd. V kombinaci s omezenou nabídkou pracovních příležitostí a dále také zejména s nedostatečnou nabídkou adekvátních sociálních služeb, určených pro sanaci problémů této cílové skupiny (terénní práce, sociálně-aktivizační služby, sociální byty, azylové domy a domy pro matky s dětmi) tento faktor výrazně ovlivňuje další možnosti rozvoje Tanvaldska.

Zatím jediný komplexní výzkum zaměřený na zmapování sociálně vyloučených lokalit v celé ČR vznikl v roce 2006 a je širší veřejnosti znám jako tzv. Gabalova zpráva. Na území působnosti MAS Rozvoj Tanvaldska identifikovala sociálně vyloučené lokality v Tanvaldu a ve Velkých Hamrech. Z roku 2013 pak pochází studie *Analýza sociálně vyloučených lokalit a dostupnosti sociálních služeb prevence v těchto lokalitách v Libereckém kraji*³ (zpracoval SocioFaktor v roce 2013 pro potřeby Krajského úřadu Libereckého kraje) a zde je uvedeno více lokalit: vedle Tanvaldu (zde jde o jednotlivé domy, ubytovny i části sídliště – celkem v SVL žije cca 400 osob) a Velkých Hamrů (jednotlivé domy – celkem v SVL žije cca 100 osob) identifikuje analýza tyto lokality také ve Smržovce (jednotlivé domy), menší lokality pak i v Lučanech nad Nisou. Z poznatků z poslední doby lze usoudit, že nová lokalita vznikla v Kořenově na ubytovně Beruška⁴. Lokality, kterým sociální vyloučení hrozí, lze pak nalézt například v Desné (jednotlivé domy).

Agentura pro sociální začleňování, která od roku 2013 působí ve Velkých Hamrech, v tomtéž roce publikovala tzv. *Situační analýzu obce Velké Hamry*⁵, která se věnuje problematice sociálního vyloučení na území této obce, a obsahuje také specifickou studii zaměřenou na migraci sociálně vyloučených obyvatel s širším přesahem do regionu (Desná, Plavy, Železný Brod).

Na základě všech těchto údajů lze kvalifikovaně odhadovat, že v sociálně vyloučených lokalitách žije na území MAS Rozvoj Tanvaldska zhruba 1000 osob, z celkového počtu 25.000 osob žijících ve sledovaném území.

Pozn. Problematika sociálního začleňování obyvatel ze SVL je blíže popsána v kapitole 1.3.4.

2 K teorii kultury chudoby Oscara Lewise více na: www.ksa.zcu.cz/studium/podklady/tk/kf.rtf

3 odbor-socialni.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:206646

4 Viz také Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013, Krajský úřad Libereckého kraje 2014

5 Viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/velke-hamry>

1.3.2. Technická infrastruktura

Tabulka č.9: Přítomnost základní technické infrastruktury v obcích

Obec	Kanalizace	Vodovod	Plynofikace
Albrechtice v Jizerských horách	Ano	Ano	Ano
Desná	Ano	Ano	Ano
Držkov	Ano	Ano	Ano
Jiřetín pod Bukovou	Ano	Ano	Ano
Josefův Důl	Ne	Ano	Ano
Kořenov	Ano	Ano	Ano
Lučany nad Nisou	Ano	Ano	Ano
Plavy	Ano	Ano	Ano
Smržovka	Ano	Ano	Ano
Tanvald	Ano	Ano	Ano
Velké Hamry	Ano	Ano	Ne
Zásada	Ano	Ano	Ano
Zlatá Olešnice	Ano	Ano	Ne
Harrachov	Ano	Ano	Ano

Zdroj: ČSÚ, Dotazníkové šetření v obcích

Tabulka č.10: Přehled napojení obyvatel na kanalizace a vodovody v obcích

Obec	Kanalizace	Vodovod
Albrechtice v Jizerských horách	Napojeno 85% trvale bydlících obyvatel, kanalizace ukončena nově vybudovanou ČOV. Postupně připojení dalších obyvatel, od cca 3% obyvatel splaškové odpadní vody akumulovány v odpadních jímkách. Kanalizace je v majetku obce, obec je zároveň provozovatelem.	Stav dobrý, napojeno 84% trvale bydlících obyvatel, zbývající obyv. jsou zásobováni individuálně ze studní, předpokládaná napojení do roku 2015. Majitelem vodovodu je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Desná	V Desné I a Desné II vybudovaná kombinovaná kanal. síť, napojeno 73% trvale bydlících obyvatel, provádí se dostavba napojení Desné II a III. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.	Vodovodní síť společná pro všechny tři části obce, na vodovodní síť Desná I napojeno 68% trvale bydlících obyvatel, nutná rekonstrukce 20% stávající vodov. sítě. Hlavní zdroj oblastního vodovodu je ÚV Souš. Majitelem vodovodu je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s. Dva vodovody ve správě a majetku obce (Hellensten a Finsko).
Držkov	Není vybudována kanalizace pro veřejnou potřebu s napojením na ČOV, pouze dílčí úseky vyústěné do místní vodoteče. Na kanalizaci napojeno 69% trvale bydlících obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatel SČVAK, a.s. Schválena dostavba nové splaškové kanalizace s čištěním odpadních vod na mechanicko – biologické čistírně odpadních vod, rozšíření vodovodních řádů v obci, rok ukončení realizace 2015.	Napojeno 70% trvale bydlících obyvatel Hlavní zdroj oblastního vodovodu je ÚV Souš Majitelem vodovodu je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Harrachov	Napojeno 91,6% trvale bydlících obyvatel a 95,7% přechodně bydlících obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.	Napojeno 100% obyvatel, je vybudován nový přírodní řad z ÚV Souš do VDJ U úpravy v Harrachově. Majitelem vodovodu je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Jiřetín pod Bukovou	Napojeno 90% trvale bydlících obyvatel. Majitelem a provozovatelem většiny kanalizace je DETOA Albrechtice a.s.. Část kanalizace je v majetku obce.	Napojeno 97% trvale bydlících obyvatel, nutná rekonstrukce 40% sítě. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.

Josefův Důl	Není vybudovaný systém kanalizace pro veřejnou potřebu, v obci pouze dešťová kanalizace (9% obyvatel).	Napojeno 100% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Kořenov	Je vybudována ČOV a stoková síť kanalizace, napojeno 70% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem i provozovatelem kanalizační sítě je obec.	Vzhledem ke konfiguraci území, jsou jednotlivé části obce izolované, zásobení vodou drobnými vodovody z místních zdrojů a studnami. Na obecní vodovod je napojeno 30% trvale bydlicích obyvatel.
Lučany nad Nisou	Napojeno 19 % trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizačního přivaděče je obec, provozovatelem je SČVAK, a.s.	Napojeno 60% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Plavy	Není vybudovaný souvislý systém napojení, tři stoky, napojeno 69% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a, provozovatel SČVAK, a.s. Obec má vlastní ČOV v části Haratice.	Napojeno 80% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Smržovka	Na ČOV odvádí 73% trvale bydlicích obyvatel, 16% obyvatel – do septiků, 11% obyvatel – do bezodtokových jímek. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a, provozovatel SČVAK, a.s., Dešťová kanalizace je ve v majetku obce.	Napojeno 91% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Tanvald	Jednotná kanalizační síť zakončená ČOV, napojeno 83% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a, provozovatel SČVAK, a.s.	Napojeno 90% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizace je SVS a.s. a provozovatelem SČVAK, a.s.
Velké Hamry	Jednotná kanalizační síť zakončená ČOV, napojeno 60% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizačního přivaděče je obec, provozovatelem je SČVAK, a.s.	Napojeno 80% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizačního přivaděče je obec, provozovatelem je SČVAK, a.s.
Zásada	Nová splašková kanalizace zakončená KČOV, napojeno 70% trvale bydlicích obyvatel. Kanalizace je v majetku Zásadské vodárenské společnosti, s.r.o.	Vodovod v majetku obce, provozovatel Zásadská vodárenská společnost, s.r.o., napojeno 95% trvale bydlicích obyvatel.
Zlatá Olešnice	Napojeno 42% trvale bydlicích obyvatel. Majitelem kanalizačního přivaděče je obec, provozovatelem je SČVAK, a.s.	Napojeno 84% trvale bydlicích obyvatel. Vodovody jsou ve správě obce.

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích, Plán rozvodů vodovodů a kanalizací Libereckého kraje

Vybavenost technickou infrastrukturou je do značné míry odrazem velikosti obce, neboť malé obce mají omezené rozpočtové možnosti pro budování nákladné infrastruktury a dodavateli se vzhledem k malému počtu zákazníků rovněž nevyplatí technické sítě budovat. To platí hlavně pro kanalizaci a plynovody.

Vybavenost obcí technickou infrastrukturou je na území MAS Rozvoj Tanvaldska nadprůměrná, převážně však v centrech sídel. Obce se také potýkají se špatným stavem stávající technické infrastruktury. Postupně jsou obcemi a ostatními majiteli technické infrastruktury, realizovány nutné investice do oprav a rekonstrukcí. Tyto investice se následně pak mohou projevit v ceně vodného a stočného, která v celé ČR neustále stoupá, přestože spotřeba vody klesá. Tento jev je obyvateli negativně vnímán.

Dne 25.5.2010 byl usnesením zastupitelstva Libereckého kraje č. 148/10/ZK zřízen fond ochrany vod Libereckého kraje, který je určen pro poskytování investičních dotací obcím do 2000 obyvatel nebo svazkům obcí v působnosti Libereckého kraje na rekonstrukci a modernizaci stávajících a výstavbu nových vodních děl (ČOV, kanalizací, vodovodů a náhradních zdrojů pitné vody) v souladu s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací LK. Dotace však činí max. 70 % a 2 mil.Kč. Některé obce mají zpracovány projektové záměry na rozšíření nebo dobudování sítí technické infrastruktury, viz níže.

Jedinou obcí bez vybudovaného systému kanalizace pro veřejnou potřebu je obec Josefův Důl. V obci je pouze dešťová kanalizace, do které jsou po předčištění v septicích zaústěny částečně i splašky (napojeno 9% obyvatel). Část rodinných domů má vybudovány bezodtokové jímky s následným vyvážením na ČOV Tanvald.

Nejmenší procento napojení trvale bydlicích obyvatel na kanalizaci je u obce Lučany nad Nisou (19%).

U obce Kořenov je napojení trvale bydlicích obyvatel na vodovod velmi nízké (30%), což je dáno především tím, že jednotlivé části obce jsou izolované a zásobení vodou je drobnými vodovody z místních zdrojů a vlastními studnami.

Ve většině obcí je majitelem a vodovodů a kanalizací firma SVS a.s. a provozovatelem firma SČVAK, a.s. U obcí Harrachov, Zásada a Zlatá Olešnice je vodovod v majetku obce. V Zásadě je provozovatelem vodovodu firma Zásadská vodárenská společnost, s.r.o. Albrechtice v Jizerských horách, Kořenov, částečně Jiřetín pod Bukovou, Zlatá Olešnice, Lučany nad Nisou, Velké Hamry, Smržovka (pouze dešťová k.) mají kanalizaci ve svém majetku. Ne vždy, jsou tyto obce zároveň provozovateli. V obci Jiřetín pod Bukovou vlastní většinu kanalizační sítě firma DETOA Albrechtice a.s., v Zásadě je to Zásadská vodárenská společnost s.r.o.

Plyn je zaveden celkem ve 12 obcích. Obce Zlatá Olešnice a Velké Hamry nejsou plynofikovány. Dodávku plynu na území okresu Jablonec nad Nisou a Tanvald zajišťuje Severočeská plynárenská a.s.. Společnost patří do koncernu RWE Česká republika.

Na území MAS se nachází 2 významné zdroje CZT – v Tanvaldu Teplárenství s.r.o. a Desná Desenská teplárenská společnost. Území je plně elektrifikováno. Dodávku elektřiny zajišťuje společnost ČEZ Distribuce, a.s., jež patří do koncernu ČEZ, a.s.

Tabulka č.11: Technická infrastruktura obcí MAS Rozvoj Tanvaldska - ostatní

Obec	veřejné osvětlení	internet WIFI provozovány obcí	Signál mobil.sítí – O2	Signál mobil.sítí – T-Mobile	Signál mobil.sítí – Vodafone	Obecní rozhlas	Kabelová televize	kamerový systém
Albrechtice v Jizerských horách	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano
Desná	Ano	Ano	Ano	Ano - částečně	Ano	Ano	Ano	Ano
Držkov	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
Harrachov	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
Jiřetín pod Bukovou	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
Josefův Důl	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
Kořenov	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano
Lučany nad Nisou	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
Plavy	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Smržovka	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Tanvald	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano
Velké Hamry	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Zásada	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
Zlatá Olešnice	Ano	Ne	Ano-špatný	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích

Veřejné osvětlení je základní součástí technické infrastruktury, vybaveny jsou jím všechny obce MAS.

Signál mobilních sítí je na území všech obcí dostupný od všech operátorů, byť je někdy slabý a není s ním pokryto celé území.

Celkem 8 obcí má obecní rozhlas, přičemž obce Desná, Velké Hamry, Josefův Důl a Zlatá Olešnice vybudovaly obecní rozhlas v rámci projektu Varovný protipovodňový systém pro Mikroregion Tanvaldska.

Čtyři obce mají kabelovou televizi a 8 obcí má vybudovaný kamerový systém. Tanvald, Plavy, Velké Hamry a Kořenov kamerový systém vybudovaly v rámci projektu Městský kamerový dohlížecí systém v rámci Mikroregionu Tanvaldska. Systém je napojený na Policii ČR.

V rámci dotazníkového šetření některé obce uvedly své projektové záměry, týkající se rozšíření, popř. vybudování technické infrastruktury a to:

- Albrechtice v Jizerských horách – úpravy ČOV + oprava kanalizace
- Desná - dobudování plynofikace a vodovodu (Vodovod Finsko – stavební povolení, Vodovod Sedmidomky – záměr)
- Lučany nad Nisou – dobudování vodovodu (zpracovaný projektový záměr) a kanalizace (zpracovaná projektová dokumentace)
- Plavy – vybudování kanalizace u čp. Plavy 112, plynofikace III. Etapa, ulice do Velkých Hamrů (SP), stavební povolení), vodovod – lokalita u bývalého internátu (záměr)
- Smržovka – vybudování vodovodu (ul. Vysoká a ul. V Lískách)
- Velké Hamry – vybudování kanalizace v sídle Bohdalovice a Hamrska (zpracována studie), zavedení plynofikace (zpracována PD)
- Zásada - dobudování kanalizace (zpracována PD), oprava veřejného osvětlení
- Zlatá Olešnice - vybudování vodovodu v sídle Lhotka (2. Etapa, zpracována PD, stavební povolení)

1.3.3. Doprava

Silniční a železniční doprava

Hlavní silniční dopravní osy představují silnice I/10 (Železný Brod – Držkov -Tanvald – Harrachov - Polsko) a I/14 (Jablonec n/N - Tanvald). V dlouhodobém horizontu je naplánovaná úprava silnice I/14 jejím napojením na jihu území města Jablonec nad Nisou přes silnici I/65 přímo na rychlostní komunikaci R35 a R10 směrem na Prahu. Mezi Jabloncem nad Nisou a Smržovkou bude silnice přeložena jižněji (Zásady územního rozvoje libereckého kraje). Významnou spojnicí je i silnice II/290 (Frýdlant – Desná), která zajišťuje přímé spojení do Frýdlantského výběžku. Silnice je přes zimu (zhruba od konce října do začátku května podle meteorologických podmínek) zavřená, kvůli ochraně pitné vody ve VD Souš, což způsobuje značné problémy obyvatelům Frýdlantska i Tanvaldska. Přímé spojení z Hejnic do Tanvaldu měří přes Souš 27 km s dobou jízdy asi 40 min., objížděnou přes Liberec a Jablonec nad Nisou 59 km s dobou jízdy zhruba 80 min.

Tuto základní kostru doplňují silnice III.třídy, které propojují všechny obce, a místní komunikace. Stav hlavních silnic I.třídy je většinou velmi dobrý. Velkým problémem však nadále zůstává stav silnic nižších tříd – především III.třídy, kde je stav velkého množství z nich hodnocen v kategorii havarijní. To platí pro celé území MAS. Přestože opravy na silniční síť probíhají každý rok, celkový stav silniční sítě nižších tříd se zhoršuje. Havarijní stav komunikací vede k omezením provozu. Při zimní údržbě se na silnice I. a II.třídy aplikuje chemické ošetření, silnice III.tříd se většinou ošetřují zdrsňujícím posypem, případně jen pluhováním.

Vlastníky silnic I.třídy je stát (správu a údržbu zajišťuje Ředitelství silnic a dálnic), II. a III.třídy Liberecký kraj (správu a údržbu zajišťuje společnost Silnice LK, která vznikla delimitací Krajské správy silnic Libereckého kraje (KSS LK), KSS LK se stala pouze inženýrsko – investiční organizací), místních komunikací většinou obce. Náklady na údržbu sítě místních komunikací jsou vysoké.

Velmi rozdílná je délka místních komunikací na území jednotlivých obcí. Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejdelší síť (ve správě obce) má obec Josefův Důl (90 km), dále Tanvald (55 km), Kořenov (40 km) a nejméně Držkov (5,1 km) a Jiřetín pod Bukovou (5 km). Celkem obce MAS Rozvoj Tanvaldska mají ve své správě 417 km místních komunikací.

Problémem několika obcí MAS je velké zatížení tranzitní dopravou na silnicích I.tříd v zastavěných územích.

Přes území MAS prochází 3 železniční tratě - 036 (Liberec- Tanvald – Harrachov – Szklarska Poreba), 035 (Železný Brod – Tanvald)a 034 (Smržovka - Josefův Důl). Všechny tratě patří mezi tratě regionální, vyznačují se nedostatečnými technickými parametry (nízká traťová rychlost, malý poloměr oblouků,

zastaralé bezpečnostní zařízení). Významné jsou především tratě 036 a 035. Trať 036 je v úseku Tanvald – Kořenov ozubnicová a je technickou památkou.

V roce 2010 byla opět zprovozněna železniční trať v úseku Harrachov – Szklarska Poręba. Tím došlo k propojení polské a české strany Jizerských hor a Krkonoš a zároveň jedinému železničnímu spojení v rámci Euroregionu Nisa mezi Liberecko – jabloneckou aglomerací s oblastí Jelení Hory. Zprovoznění trati také přispělo k zvýšení atraktivity oblasti pro cestovní ruch a zároveň podpoře přeshraniční turistiky na české i polské straně hranice. Zlepšena byla i dopravní dostupnost střediska zimních sportů v Jakuszycích, které je jedním z hlavních center běžeckého lyžování na území Polska.

Dne 13.12.2013 došlo k podpisu mezinárodní Smlouvy o vzájemné spolupráci na úseku železniční tratě Szklarska Poręba Górna – Kořenov, jejíž předmětem je vymezení práv a povinností Libereckého kraje a Dolnoslezského vojvodství při zajišťování a organizaci veřejné železniční hromadné dopravy v přeshraničním pásmu na úseku železniční tratě Kořenov - Harrachov - Szklarska Poręba, Górna tak, aby byla efektivní a atraktivní pro cestující, a také přijatelná z ekonomického hlediska jak pro objednatele, tak i dopravce.⁶

Dopravní obslužnost – hromadná doprava osob

Tabulka č.12: zajištění dopravní obslužnosti podle obcí MAS Rozvoj Tanvaldska, rok 2013

Název obce	Počet obyvatel (2013)	Zajištění DO autobusem i vlakem						Zajištění DO pouze autobusem			Zajištění DO pouze vlakem			DO veřejnou dopravou nezajištěna vůbec	
		X		S		N		X	S	N	X	S	N		
		počet spojů za provozní den													
		vlak	bus	vlak	bus	vlak	bus	X	S	N	X	S	N		
Albrechtice v Jizerských horách	346							11							SN
Desná	3 253	39	100	35	37	33	32								
Držkov	561							69	27	26					
Harrachov	1 554	26	63	30	45	28	38								
Jiřetín pod Bukovou	556	48	11									41	39		
Josefův Důl	914										48	41	39		
Kořenov	974	41	64	39	45	37	40								
Lučany nad Nisou	1 044	52	128	49	41	48	40								
Plavy	1 750	32	66	30	27	28	26								
Smržovka	3 670	100	105	90	20	87	22								
Tanvald	6 706	90	213	81	54	79	52								
Velké Hamry	2 845	38	85	30	27	28	25								
Zásada	890							47	8	8					
Zlatá Olešnice	507							22	6	8					

Zdroj: Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (aktualizace 2013)

Dopravní obslužnost veřejnou dopravou je v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska velmi rozdílná a odráží se v ní poloha jednotlivých obcí (na hlavních komunikacích, u větších obcí), sídelní struktura (obec sestávající z více sídel vs. obec tvořená jedním sídlem) a rovněž spádovost za službami vyšší vybavenosti, jež obec nenabízí.

⁶ <http://www.kraj-lbc.cz/Smlouva-o-vzajemne-spolupraci-na-zeleznicni-trati-Szklarska-Porba-Gorna--Korenov-jiz-plati-n219330.htm>

Výraznou výhodou pro obce po stránce dopravního spojení je existence železnice. Nejlepší dopravní spojení z obcí MAS Rozvoj Tanvaldska, možnost dopravy vlakem, autobusem v pracovní dny i o sobotách a nedělích mají obce – Desná, Harrachov, Kořenov, Lučany nad Nisou, Plavy, Smržovka, Tanvald, Velké Hamry. Obec Jiřetín pod Bukovou má v pracovní dny možnost spojení vlakem i autobusem a o víkendech pouze vlakem. Albrechtice v J.h. mají možnost spojení pouze autobusem ve všední den, obce Držkov, Zásada a Zlatá Olešnice pouze autobusem a obec Josefův Důl pouze vlakem. Nejlepší dopravní spojení mají obce Tanvald a Smržovka, přičemž v obci Tanvald je integrované řešení autobusové a železniční dopravy řešeno Dopravním terminálem Tanvald. Celkově lze konstatovat, že dopravní obslužnost území, ve srovnání s jinými oblastmi, je dobrá. Pouze jedna obec nemá spojení v sobotu a neděli (Albrechtice). Obec Harrachov uvedla v rámci dotazníkovém šetření jako nedostatečně zajištěné spojení do Polska. V zimní sezóně je zajištěné skibusem, ale mimo sezónu chybí.

Z pohledu návštěvníků i obyvatel regionu je dopravní obslužnost na ose Liberec - Jablonec nad Nisou - Smržovka – Tanvald – Desná – Kořenov – Harrachov velmi dobrá. Sestává se z intenzivní autobusové i železniční dopravy. Na trase Liberec - Tanvald jede ve všední den vlak 25 krát v obou směrech, přibližně v 40 min. intervalech. 14 vlaků jede z Liberce až do Kořenova, 8 ještě dále do Harrachova. Určitým limitem je rychlost vlakového spojení. Přestože je vzdálenost mezi Libercem a Tanvaldem 27 km, vlak tuto trasu jede bezmála hodinu. V současné době je dle informací od Správy železniční dopravní cesty připraven k realizaci projekt na zrychlení provozu vlaku, kdy klesne doba trasy Liberec - Tanvald o 10 min. Dokončen by měl být do roku 2015. Velkou výhodou vlakového spojení z pohledu distribuce turistů v oblasti je, že počet linek o víkendu je prakticky stejný jako ve všední den. Na tuto linku navazuje přeshraniční spojení až do polského sídla Szklarska Poreba. Za problém v dopravní obslužnosti lze označit vzdálenost některých železničních uzlů (Tanvald, Kořenov, Harrachov) od center osídlení a cílových bodů.

Autobusové linky sítí hromadné dopravy na dané trase doplňují spíše na kratších úsecích. Z Liberce do Tanvaldu jezdí přímých autobusových linek minimum, většinou je třeba přestupovat v Jablonci nad Nisou a cesta trvá víc než hodinu. Z Jablonce nad Nisou je ovšem autobus na Tanvald pro železniční dopravu konkurenceschopný, ve všední den jezdí cca 30 přímých linek, délka cesty se pohybuje okolo 30 min., což je srovnatelné s délkou železničního spojení. Pro cestovní ruch klíčové víkendové spojení je u autobusů ovšem výrazně zredukované, zhruba na třetinu spojů. Na druhou stranu všechny víkendové autobusy pokračují přes Tanvald dále do Desné, Kořenova a Harrachova, tedy do významných turistických středisek (*Studie CR Jizerské hory, KÚLK 2013*).

Základní dopravní obslužnost je alespoň v turisticky nejexponovanějších lokalitách doplněna o linky, umožňující i přepravu kol a lyží. Jedná se o linky zahrnuté do systému dopravní obslužnosti Libereckého kraje a linky speciální (cyklobusové a skibusové linky). Tyto spoje propojují východiska turistických cest a významné lokality s velkými parkovišti, umožňují pohodlnou přepravu turistů do turistických středisek, ušetří potíže s parkováním a v zimních střediscích umožňují lyžování na více sjezdovkách v jednom dni, což se týká především obce Harrachov. Skibusová a cyklobusová doprava napomáhá také k odlehčení zatížení území individuální automobilovou dopravou, kterou využívají převážně jednodenní turisté.

Velmi dobrým příkladem propojení informačních a marketingových opatření vedoucích k využívání hromadné dopravy je projekt společností České Dráhy a.s. a SKI Bižu s.r.o., které poskytují slevy na skipasy při využití vlakové dopravy. Atraktivita skibusů oproti individuální dopravě by mohla být výrazně zvýšena, pokud by skibusy nabíraly lyžaře na více místech, nejen na centrálních autobusových nádražích (*Studie CR Jizerské hory, KÚLK 2013*).

V letní sezóně slouží cykloturistům cyklobus – Jizerka, který jezdí na trase Jablonec nad Nisou – Bedřichov – Josefův důl – Tanvald – Desná - Jizerka.

V zimní sezóně je možné využít skibusy na níže uvedených trasách, vedoucích přes území MAS:

1. Skibusy Jizerské hory

- Jablonec nad Nisou (Pražská) - Bobová dráha Janov - Bedřichov - Maxov - Josefův Důl - Albrechtice v J.h. (Tanvaldský Špičák)
- Harrachov - Kořenov

2. Skibusy Krkonoše

- Jakuszyce (PL) - Harrachov - Rýžoviště (Městský skibus Harrachov)
- Hradec Králové - Hořice - L. Bělhrad - Nová Paka - Jilemnice - Harrachov
- Jičín - Valdice - Lomnice n/P - Semily - Harrachov
- Mladá Boleslav – Kosmonosy - Mnichovo Hradiště – Turnov - Železný Brod – Tanvald - Harrachov
- Česká Lípa – Mimoň - Jablonné v Podještědí – Liberec - Jablonec_n/N - Harrachov
- Rumburk – Varnsdorf – Zittau - Hrádek n/N. - Harrachov
- Praha (Černý Most) - Mladá Boleslav - Harrachov
- Okolí Rejdic

Na území MAS je také možné využít vlakových spojů s rozšířenou přepravou jízdních kol a to na tratích:

034 - Smržovka - Tanvald

035 - Tanvald - Železný Brod

036 - Liberec – Harrachov

Harrachov – Szklarska Poreba Górna

Pozn. Potržené obce leží v území MAS

Zdroj: Analýza stavu dopravy Libereckého kraje

Cyklistická doprava

Alternativou k výše popsaným druhům dopravy je cyklistická doprava, která nabízí značnou flexibilitu a částečně řeší i dopravní obsluhu v regionech. Zároveň spolu s veřejnou dopravou může sloužit jako významný regulátor individuální automobilové dopravy uvnitř obcí a může přispět ke zlepšení životního prostředí. Pro smysluplné využití cyklistické dopravy je nutné zajistit pro návštěvníky kvalitní a turisticky zajímavé cyklistické trasy. Jednotlivé trasy musí být vybaveny značením a na jednotlivých významných místech i stručnými popisky k lokalitě. Stejně významné je i zajištění základního servisu pro jednotlivé návštěvníky. Co se týká cykloslužeb (půjčovny a úschovny kol, půjčovny horských koloběžek a elektrokol, cykloservisy), tak ty nabízí firmy např. v obcích Kořenov, Albrechtice v Jizerských horách, Lučany nad Nisou, Smržovka, Tanvald (<http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/k-turistika/>).

Celá oblast MAS je protkána hustou sítí cyklotras, které propojují jednotlivé významné turistické zajímavosti, nebo vedou v jejich bezprostřední blízkosti. Přehled cyklotras procházejících v MAS udává následující tabulka. Většina cyklotras vede po silnicích III.třídy, které bohužel většinou vykazují špatnou kvalitu povrchu. Některé úseky jsou vedeny i po nezpevněných cestách, někdy i v souběhu s pěšími trasami.

Tabulka č.13: Značené cyklotrasy na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Číslo cyklotrasy	Cyklotrasa (úsek)	Druh značení
3018	(Nové město pod Smrkem) – (Smědava) – Kořenov – Tesařov – (Paseky nad Jizerou)	Pásové
3019	Desná - Protržená přehrada	Pásové
3020	(Liberec) – (Královka) - Josefův Důl - Jizerka - Martinské údolí - Harrachov	Pásové
3022	Tanvald – Desná - Albrechtice v Jiz. horách – Antonínov – (Smědava)	Pásové
3025	Tanvald - Smržovka	Silniční
3026	Stanový - Zlatá Olešnice - Příchovice	Silniční
3038	(Jeřmanice) – (Milíře) - (Rádlo) – (Jablonec n.N.) – (Černá Studnice) – Pramen Nisy – Lučany n.N. - Karlov	Silniční

3085	Paseky nad Jizerou - Kořenov ČD - Martinské údolí	Pásové
4248	(Železný Brod) – Jílové u Držkova – Zlatá Olešnice – Tanvald - Rejdice	Silniční
4249	(Krásná huť) – Zásada – (Pěnčín) - Zásada	Silniční
4251	(Černá Studnice) – Zásada – Plavy – Zlatá Olešnice – (Sklenařice)	Pásové
4310	Albrechtice v Jiz.h. - Smržovka – (Berany)	Pásové
K1A	(Žacléř) - Harrachov	KRNAP
K2A	Harrachov – Nový svět – Mumlavský vodopád	KRNAP
K2	Harrachov – Harrachov ,Harrachovský okruh	KRNAP
K3	Harrachov – (Mýto)	KRNAP
K3A	Harrachov – Horní Kořenov	KRNAP

Pozn.: V závorce je uvedena část trasy mimo území MAS,
Zdroj: <http://www.mapy.cz>, *cyklomapa Tanvaldskem na kole*

Územím MAS prochází nadregionální cyklokoridor - trasa č. 22 „Krkonosko – jizerská magistrála“ (Chrastava – Náchod) v trase Jizerka - Horní Polubný - Kořenov. V současné době je tato stezka propojena s polskou sítí cykloturistických tras a vede až do Szklarske Poreby.

K modernizaci a zvýšení bezpečnosti cykloturistického propojení české a polské strany Jizerských hor přispěly realizované projekty, financované z EU, jako např. Cyklostezka Jizerka – Jakuszyce, ukončený v roce 2013, který navazuje na realizovaný projekt opravy komunikace z Kořenova do osady Jizerka a také na projekt Nové Hřebenovky a Jizerské magistrály pro pěší turistiku. Na území MAS Rozvoj Tanvaldska se také realizoval projekt Optimalizace a propagace cyklotras česko-polského cyklistického areálu (partnery projektu je město Szklarska Poreba a Mikroregion Tanvaldsko), jehož hlavní náplní bylo technické zkvalitnění sítě cyklotras v Mikroregionu Tanvaldsko s přímým napojením na polské cyklotrasy regionu Szklarske Poreby a dále realizace společných marketingových i propagačních partnerských aktivit. Přidanou hodnotou tohoto projektu bylo vytvoření společné turistické nabídky aktivní, zážitkové cykloturistiky pro široké cílové skupiny návštěvníků na obou stranách hranice i z dalších evropských regionů.⁷

Dále pak tematicky územím vede rozvojový cyklokoridor – Greenway Jizera, který prochází obcí Kořenov. (Zdroj: *Analýza stavu dopravy Libereckého kraje*).

Součástí páteřní trasy č.22, vedoucích přes území obcí MAS Rozvoj Tanvaldska, je roku 2006 vybudovaná cyklostezka Járy Cimrmana, která vede z Navarova přes Tanvald a Desnou k Protržené přehradě a končí na česko-polské hranici Jizerka – Orle (www.smrzovka.cz).

V roce 2013 byl realizován Česko – Saský projekt Hřebenovka, v rámci kterého byly vyznačeny tři paralelní trasy pro turisty, cyklisty a běžkaře, které procházejí známými územími českoněmeckého pohraničí, ale i místy méně významnými. Značená cyklotrasa prochází také územím MAS Rozvoj Tanvaldska, a to v místech: Smržovka, Jiřetín pod Bukovou, Albrechtice v Jizerských horách, Mariánská hora, Antonínov, Dolní Maxov a Jizerka.

V rámci projektu Doprovodná turistická infrastruktura Tanvaldska (zadavatelem byl Svazek obcí Mikroregionu Tanvaldsko), byla v roce 2011 pořízena síť odpočinkových míst s přístřešky na cyklistických a turistických trasách ve všech obcích Mikroregionu Tanvaldsko se vzájemně provázaným informačním a navigačním systémem k významným turistickým atraktivitám. Odpočinková místa s touto turistickou nabídkou slouží turistům a i místním obyvatelům při jejich výletech krajinou. Vznikly v Harrachově u železničního nádraží, v Josefově Dole u Skalní vyhlídky, ve Zlaté Olešnici v centru obce a ve Stanovém, v blízkosti centra Jiřetína pod Bukovou, pod Mariánskou horou v Albrechticích v Jizerských horách, v Příchovicích, na Smržovce, na Filouně v Plavech (Mikšova hora), v Tanvaldu na Světlé, v sedle Špičáku, u vyhlídky Terežinka, pod přírodní vyhlídkou Muchov, v Desné na Novině, Nýčových domcích a u Protržené přehrady (www.tanvaldsko.info).

⁷ <http://www.tanvaldsko.cz>

Obec Kořenov uvedla v rámci dotazníkového šetření zájem o vybudování nové cyklotrasy (obdobu singltreku) v turistickém areálu U čápa.

Vertikální doprava – lanové dráhy

Na území MAS Rozvoj Tanvaldska slouží také k přepravě osob, převážně turistů, i několik lanových drah.

Tabulka č. 14: Lanové dráhy na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Název	Obec	Provoz
Sedačková lanovka Albrechtice – Tanvaldský Špičák	Albrechtice v Jizerských horách	zimní a letní
Sedačková lanovka Harrachov – Čertova hora	Harrachov	celoroční
Sedačková lanovka Harrachov – můstky	Harrachov	zimní
Sedačková lanovka Harrachov – Rýžoviště	Harrachov	zimní
Sedačková lanovka Kořenov – Rejdice	Kořenov	zimní

Zdroj: <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/k-turistika/>

Letecká doprava

Na území obcí MAS Rozvoj Tanvaldska se nenachází letiště pro veřejnou dopravu.

Pěší doprava

Obyvatelé území MAS využívají pěší dopravu pouze na krátkých úsecích, většinou k přepravě do zaměstnání, za nákupy nebo na stanoviště veřejné dopravy. V obcích však mnohdy je nedostatečně zajištěna bezpečnost a ochrana chodců v provozu na pozemních komunikacích, a to v podobě vybudovaných chodníků, přechodů pro chodce, míst k přecházení, osvětlení nebezpečných úseků apod. V dotazníkovém šetření obce uvedly cca 34 km chodníků podél místních komunikací. Často komunikace nejsou zpřístupněny osobám se sníženou schopností pohybu a orientace.

Převážně návštěvníci území MAS využívají k pěší přepravě také značených pěších tras, kterými je území hustě protkáno.

Tabulka č.15: Přehled turistických značených pěších tras v MAS Rozvoj Tanvaldsko

Barva	Trasa
Červená	(Hejnice) - (Smědava) - Josefův Důl - (rozhledna Slovanka) - (Janov nad Nisou) - (Miliře)
Modrá	Jizerka - Desná - Příchovice - Kořenov
Modrá	(Mšeno nad Nisou) - rozhledna Bramberk - Horní Lučany - Smržovka Pustina
Modrá	Smržovka - Držkov - zřícenina Návarov - Velké Hamry - Tanvald
Zelená	Zřícenina Návarov - Stanový - (Vysoké nad Jizerou)
Červená	Jizerka - Mýtiny - Nový svět - (Jakuszyce (PL))
Zelená	Lučany nad Nisou - Pod Skalní vyhlídkou – Smržovka – (Nová Ves) – (Jablonecké Paseky) – Bramberk rozc. – Horní Maxov – Pod Bukovou horou - Peklo
Žlutá	Dolní Smržovka - Muchov - Svárov - Příchovice – Dolní Maxov – Josefův Důl sklárna
Žlutá	Jiřetín Pod Bukovou – Pod Bukovou horou
Žlutá	(Kristiánov) – Josefův Důl údolí Kamenice – Josefův Důl sklárna – Josefův Důl Lesní brána – Mariánskohorské boudy – Jizerka – Karlovský most
Modrá	(Pod Čihadlem) - Vodopády Jedlové - Josefův Důl sklárna – Dolní Maxov – (rozhledna Slovanka)
Červená	(Pod Slovankou) - rozhledna Bramberk - Lučany nad Nisou – (Černá Studnice) – Tanvald – Desná – Souš pod přehradou
Zelená	Jiřetín pod Bukovou - rozhledna Tanvaldský Špičák - Tanvald – Příchovice – rozhledna

	Štěpánka – Dolní Kořenov
Žlutá	Kořenov žst. – Polubný – Sedlo Pod Zámky
Modrá	Nový Svět – Harrachov bus – Mumlavský vodopád - Krakonošova snídaně – (Labský Důl) – (Špindlerův mlýn)
Žlutá	Harrachov kemp – Kamenice Harrachova strouha - Mumlavský vodopád - Rýžoviště – (Studenov) – (Dolní Rokytnice)
Zelená	Harrachov lan. - Harrachov lyž.můstky – Pod Čertovou horou – (Rokytnice nad Jizerou)
Zelená	Harrachov bus - Rýžoviště – (Ručičky – Dvoračky – Jilemnická bouda)

Pozn.: V závorce je uvedena část trasy mimo území MAS, Zdroj: www.mapy.cz

Z předchozích informací je zřejmé, že územím prochází dostatečná síť cyklostezek a stezek pro pěší, která pomáhá přivádět turisty z přetížených částí Jizerských hor a Krkonoš do území MAS Rozvoj Tanvaldska.

1.3.4. Občanská vybavenost obcí a základní služby obyvatelům

Tabulka č.16: Přehled občanské vybavenosti a základních služeb obyvatelům v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Lékař	Obchod - potraviny	Pošta	Služebna policie	Autoservis/ pneuservis	Spolkový/ kulturní dům	Kostel, farnost	JSDH	Hřbitov	Sběrný dvůr odpadů	Kadernictví	Mateřské/ rodinné centrum	Dům dětí a mládeže	Knihovna
Albrechtice v Jizerských horách	-	X	X	-	-	-	X	X	X	X	-	-	-	X
Desná	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X
Držkov	X	X	X	-	-	X	X	X	X	-	X	-	-	X
Harrachov	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	X
Jiřetín pod Bukovou	X	X	-	-	X	X	-	-	X	X	X	-	-	X
Josefův Důl	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	X
Kořenov	X	X	X	-	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-
Lučany nad Nisou	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	X	-	-	X
Plavy	X	X	X	-	X	X	-	X	X	-	X	-	-	X
Smržovka	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X
Tanvald	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X
Velké Hamry	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X
Zásada	X	X	X	-	-	X	X	-	X	-	-	-	-	X
Zlatá Olešnice	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-	X

Vysvětlivky: X – služba v obci zastoupena

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích, ČSÚ

Občanská vybavenost je do značné míry odrazem velikosti obce. Na základě dotazníkového šetření v obcích a z dat ČSÚ bylo zjištěno, že v obcích s větším počtem obyvatel, jako je Desná, Tanvald a Smržovka je velmi dobrý stav služeb občanské vybavenosti. Ve všech obcích kromě Albrechtic v J.h. je možné navštívit praktického lékaře. V 9 obcích je ordinace dětského lékaře, v 7 obcích stomatologa, ve 2 obcích gynekologa. Lékaře specialistu je možné navštívit pouze v Tanvaldu. V obci Tanvald se nachází také nemocnice. Lékárna je zastoupena v 5 obcích ze 14. V obci Velké Hamry se nachází výjezdové stanoviště zdravotnické záchranné služby.

Ve 13 obcích je obchod s potravinami, velké zastoupení mají také pobočky pošty (13) a autoservisy (13), popř. pneuservisy (7). Kadeřnictví lze navštívit v 10 obcích. Knihovna je ve všech obcích, kromě Kořenova. Dále téměř ve všech obcích stojí kostel (mimo obce Jiřetín pod Bukovou a Plavy). Hřbitov je ve všech obcích MAS. Početné zastoupení v obcích mají také jednotky svazu dobrovolných hasičů (JSDH -21 jednotek) a spolkové a kulturní domy (10 obcí). Sběrný dvůr má 7 obcí. Nejméně zastoupená jsou v obcích mateřská a rodinná centra (Smržovka, Tanvald) a domy dětí a mládeže (Tanvald), které lze již považovat za služby vyšší vybavenosti. Služby drobného charakteru (autoservis, pneuservis, kadeřnictví) jsou plně závislé na ekonomických možnostech obyvatelstva. Existence obchodů s potravinami je do značné míry ovlivněna zastoupením supermarketů ve větších městech. Obyvateli MAS je hojně využívána trojice supermarketů v centru Tanvaldu (Billa, Lidl, Penny Market).

Všechny obce MAS v dotazníkovém šetření uvedly, že se v jejich obci nachází nějaký řemeslník. V několika obcích působí výrobci regionálních produktů, nejvíce ve Smržovce (7 výrobců). Pouze v obci Zásada se nachází zemědělský podnik, 10 obcí uvedlo soukromé zemědělce. Výrobce potravin uvedlo na svém území 5 obcí.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce dojíždějí obyvatelé za službami do Tanvaldu, Smržovky, Jablonce nad Nisou a Železného Brodu.

Z dalších služeb lze uvést ubytování a stravování v oblasti MAS. Bohužel, k ubytování se ne všechny obce vyjádřily, u některých bylo pouze uvedeno, že se ubytování vyskytuje. Vzhledem k tomu, že se na území nachází velmi turisticky lákavé oblasti (Jizerské hory, Krkonoše), je největší výskyt ubytovacích kapacit logicky v obcích, které jsou turistickými středisky těchto oblastí. Nejvíce ubytovacích zařízení uvedla obec Harrachov (192 ubytování v soukromí – 3161 lůžek, 47 penzionů – 935 lůžek, 22 hotelů – 2471 lůžek, 1 kemp – 74 lůžek, 80 míst pro stany/karavany).

Celkem 7 obcí uvádí, že se na jejich území nachází rychlé občerstvení (11 zařízení). Nejčastějším typem stravovacího zařízení je hospoda/restaurace s kuchyní (13 obcí – 98 zařízení), přičemž největší koncentrace je v obcích s rozšířeným turistickým ruchem (Kořenov, Harrachov). Typ zařízení hospoda/restaurace bez kuchyně je v 10 obcích – (28 zařízení) a restaurace součástí ubytovacího zařízení v 11 obcích (72 zařízení). Cukrárna je přítomna v 9 obcích (11 zařízení), kavárna je pouze v obci Tanvald.

Sociální služby (dle výstupu z dotazníkového šetření) jsou na území MAS zastoupeny v těchto obcích:

- Desná (dům s pečovatelskou službou - DPS)
- Držkov (dům s penzionovanou službou)
- Harrachov (penzion seniorů s docházkou pečovatelské služby)
- Jiřetín pod Bukovou (DPS)
- Josefův Důl (DPS)
- Lučany nad Nisou (domov seniorů – Lučany n.N., ústav sociální péče pro dospělé – H. Maxov, terénní sociální služby)
- Smržovka (domov seniorů, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, sociální poradna)
- Tanvald (léčebna dlouhodobě nemocných)
- Velké Hamry (domov seniorů, 3 DPS, terénní sociální služby)
- Zásada (DPS, terénní sociální služby)
- Zlatá Olešnice (DPS, terénní sociální služby)

Nejčastějším zařízením sociálních služeb v oblasti MAS je dům s pečovatelskou službou (8 zařízení).

Jak již bylo zmíněno v kapitole 1.3.1, lze odhadovat, že na území MAS Rozvoj Tanvaldska žije cca 1000 osob v sociálně vyloučených lokalitách. Nástrojem k řešení tohoto problému jsou především služby sociální prevence zaměřené na cílovou skupinu obyvatel SVL a na osoby sociálním vyloučením ohrožené. Takové

služby může poskytovat obec či město stejně jako neziskové organizace, v ideálním případě pak na jejich realizaci tyto subjekty spolupracují. Posláním těchto služeb je napomáhat rodinám a jednotlivcům v nouzi, v krizových a složitých životních situacích, často v přirozeném prostředí cílové skupiny, tedy v jejich domovech. Jde v první řadě o terénní sociální práci, kdy je klientským rodinám nabízena asistence při jednání s úřady a v jiných důležitých situacích. Stabilizaci rodin významně pomáhá sociálně-aktivizační služba, zaměřená na komplexní práci s rodinami s dětmi. Významná je také služba nízkoprahových center pro děti a mládež, resp. aktivity zaměřené na cílovou skupinu dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit. Programy cílené na posílení finanční gramotnosti mohou pomoci lidem vybědnout z dluhů, praktickým nástrojem pro ně pak může být protidluhové poradenství. V regionu MAS Rozvoj Tanvaldska tyto služby realizuje Oblastní Charita Most (nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Tanvald, se sídlem ve Smržovce), dále občanské sdružení D.R.A.K. (sociálně-aktivizační služba, se sídlem v Liberci) a také občanské sdružení Most k naději (terénní služba se zaměřením na protidrogovou prevenci, se sídlem v Jablonci nad Nisou), nicméně vzhledem k velikosti cílové skupiny je pokrytí těmito službami zcela neuspokojiví (viz Analýza dostupnosti....2013). Velké Hamry jsou jedinou obcí v rámci Tanvaldska, která nabízí službu terénního pracovníka, jehož cílovou skupinou jsou obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a obyvatelé vyloučením ohrožení. Na tuto pozici lze získat dotaci Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, která pokryje 70% v odůvodněných případech až 100% nákladů. Další možností pro menší projekty je podpora komunitní práce a komunitních pracovníků. Nedostatečné pokrytí regionu adekvátními službami souvisí i s problémem personálního zajištění těchto služeb, neboť obvykle vyžadují kvalifikovanou pracovní sílu, které se zde nedostává.

1.3.5. Bydlení

Domovní fond

Tabulka č.17: Domovní fond v MAS Rozvoj Tanvaldska (podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011)

Obec	Počet domů			Podíl		Neobydlené domy s byty		Obydlené domy - počet		
	Σ	RD	BD	RD	BD	Σ	podíl z celkového počtu domů	Σ	RD	BD
Albrechtice v Jizerských horách	182	169	5	92,86	2,75	78	42,86	104	93	3
Desná	760	644	93	84,74	12,24	278	36,58	482	373	89
Držkov	195	177	16	90,77	8,21	56	28,72	139	121	16
Harrachov	525	388	82	73,90	15,62	157	29,90	363	271	56
Jiřetín pod Bukovou	93	72	18	77,42	19,35	28	30,11	64	44	18
Josefův Důl	291	242	29	83,16	9,97	52	17,87	239	191	29
Kořenov	453	381	42	84,11	9,27	205	45,25	247	184	39
Lučany nad Nisou	589	542	32	92,02	5,43	146	24,79	442	396	32
Plavy	286	249	33	87,06	11,54	61	21,33	224	190	31
Smržovka	932	790	110	84,76	11,80	189	20,28	743	613	108
Tanvald	1 030	793	162	76,99	15,73	211	20,49	816	588	160
Velké Hamry	653	570	67	87,29	10,26	202	30,93	451	373	65
Zásada	326	308	9	94,48	2,76	90	27,61	236	220	9
Zlatá Olešnice	336	319	10	94,94	2,98	198	58,93	138	123	9
CELKEM MAS	6651	5644	4708	84,86	10,65	1951	29,33	4688	7780	664

Liberecký kraj	92345	79441	10471	86,03	11,34	18900	20,47	73380	61122	10240
Česká republika	2158119	1901126	214760	88,09	9,95	356933	16,54	1800075	1554794	211252

Pozn.: Součet kategorií rodinné domy a bytové domy nemusí odpovídat údajům v kategorii celkem, zbytek připadá na kategorii ostatní domy.

Zdroj: ČSÚ

Podíl rodinných domů na celkovém domovním fondu nepřevyšuje průměr za ČR i za Liberecký kraj. Nejnižší je podíl rodinných domů v Harrachově, Tanvaldu a Jiřetíně pod Bukovou. V Tanvaldu ovlivňuje hodnotu existence velkého sídliště panelových domů. Vyšší než krajský i republikový průměr je podíl neobydlených domů na domovním fondu. Jako neobydlené jsou uváděny domy, v nichž v době sčítání lidu nikdo neuvedl obvyklý pobyt. Velká většina neobydlených domů je využívána k rekreaci. Nejmenší podíl neobydlených domů, z celkového počtu domů, je v obci Josefův Důl (17,87%). V turisticky atraktivních lokalitách - Albrechticích v J.h. a Kořenově – je podíl neobydlených domů mezi 40 a 50 %. Nejvyšší hodnotu má Zlatá Olešnice s 58 %. Obec Harrachov uvedla při dotazníkovém šetření jako problém velké množství neobsazených domů, většinou apartmánového typu, které často mění své majitele a jejich přínos pro obec je téměř nulový.

Tabulka č.18: Stáří a technická vybavenost domovního fondu v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Obydlené domy - období výstavby nebo rekonstrukce							Obydlené domy - technická vybavenost			
	Počet							Počet			
	Celkem	1919 a dříve	1920 - 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2000	2001 - 2011	Přípoj na kanalizační síť	Vodovod	Plyn	Ústřední topení
Albrechtice v Jizerských horách	104	27	24	9	13	10	13	50	85	57	80
Desná	482	117	164	53	56	42	34	167	427	126	313
Držkov	139	20	60	14	21	14	9	45	128	21	105
Harrachov	363	37	61	72	63	84	33	311	322	230	282
Jiřetín pod Bukovou	64	10	11	10	17	12	1	42	58	14	52
Josefův Důl	239	105	55	15	17	17	15	-	210	77	155
Kořenov	247	77	60	30	19	29	15	65	210	46	158
Lučany nad Nisou	442	155	113	19	24	51	60	108	375	274	327
Plavy	224	40	91	30	22	25	14	59	207	55	159
Smržovka	743	249	215	48	62	66	77	195	676	409	555
Tanvald	816	196	283	85	65	62	60	273	699	373	564
Velké Hamry	451	107	148	39	32	59	54	148	401	29	296
Zásada	236	32	101	27	27	16	25	139	216	54	176
Zlatá Olešnice	138	22	50	17	21	18	7	53	119	0	104
CELKEM MAS	4688	1 194	1 436	468	459	505	417	1 655	4 133	1 765	3 326
Liberecký kraj	73 380	16 565	20 626	9 683	9 031	7 353	7 948	34 237	66 892	33 441	54 462
Česká republika	1 800 075	230 908	623 757	269 255	213 648	196 874	219 379	1 099 983	1 656 010	1 088 475	1 450 328

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce domů se na území MAS postavilo do roku 1970 (více jak 50% domovního fondu), což bylo více než celorepublikový i krajský průměr. V obcích Tanvald a Smržovka pochází přes 50 % domovního fondu z doby před rokem 1970. Nejmladší domovní fond nalezneme v Harrachově, kde více než 30 % domů bylo postaveno po roce 1990.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že se některé obce potýkají s přibývajícím počtem neobydlených domů, převážně v úsecích podél hlavních silnic. K tomuto jevu přispívá vysoká míra nezaměstnanosti, odliv obyvatel z území, zatížení hlavních silnic tranzitní dopravou.

Technická vybavenost domovního fondu je v jednotlivých obcích MAS různá. Nejvyšší podíl domů připojených na kanalizaci má obec Jiřetín pod Bukovou. Ve všech obcích je na vodovod připojeno aspoň 80 % domů. V obcích Albrechtice v J.h., Harrachov, Lučany nad Nisou a Smržovka je plynofikováno více jak 55 % domů. Nejvíce domů, připojených na ústřední topení, je v obci Jiřetín pod Bukovou (81 %). Podíl domů připojených na vodovod a ústřední topení je srovnatelný s průměrem za Liberecký kraj a za ČR. Podíl domů připojených na kanalizaci a plyn je nižší než průměr za Liberecký kraj a za ČR. Plynofikováno je na území MAS 13 obcí, domy ve Velkých Hamrech jsou zásobovány z plynových zásobníků.

Bytový fond

Tabulka č.19: Charakteristiky bytového fondu v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Počet obydlených bytů			Podíl (%)		Energie k vytápění				
	Celkem	Rodinné domy	Bytové domy	Rodinné domy	Bytové domy	Z kotelny mimo dům	Uhlí, koks, uhelné brikety	Plyn	Elektřina	Dřevo
Albrechtice v Jizerských horách	125	107	10	85,60	8,00	-	15	68	9	13
Desná	1 374	474	857	34,50	62,37	625	206	102	181	96
Držkov	206	136	68	66,02	33,01	6	85	14	55	32
Harrachov	668	313	318	46,86	47,60	30	22	372	81	30
Jiřetín pod Bukovou	238	47	189	19,75	79,41	19	22	66	64	7
Josefův Důl	374	217	122	58,02	32,62	6	78	111	49	77
Kořenov	375	205	141	54,67	37,60	8	103	52	65	84
Lučany nad Nisou	624	467	146	74,84	23,40	-	60	352	55	56
Plavy	401	225	173	56,11	43,14	1	145	99	60	52
Smržovka	1 413	755	575	53,43	40,69	32	193	753	149	104
Tanvald	2 792	701	2 014	25,11	72,13	1 475	209	387	222	115
Velké Hamry	1 132	454	568	40,11	50,18	481	300	-	150	91
Zásada	336	259	65	77,08	19,35	6	112	69	73	38
Zlatá Olešnice	191	139	43	72,77	22,51	13	88	-	23	48
CELKEM MAS	10 249	4 499	5 289	43,90	51,61	2 702	1 638	2 445	1 236	843
Liberecký kraj	171 328	73 080	95 032	42,66	55,47	52 949	20 896	48 801	14 920	13 507
Česká republika	4 104 635	1 795 065	2 257 978	43,73	55,01	1 365 060	336 076	1 419 633	255 019	285 386

Zdroj: ČSÚ Liberec

Nejvyšší podíl bytů v bytových domech je v obci Jiřetín pod Bukovou (79 %) dále pak v obci Tanvald (72 %) a Desná (62 %), a to díky rozsáhlé sídlištní výstavbě. Nejvyšší podíl bytů v rodinných domech je v obci Albrechtice v Jizerských horách.

Nejvýznamnějším zdrojem vytápění v obcích MAS je externí kotelna mimo dům, podíl 26,36 % je nižší než průměr za ČR (33%) a průměr za Liberecký kraj (33%). Druhým nejvýznamnějším zdrojem vytápění je plyn (23,86%), který také nepřekračuje průměr za ČR a LK. Třetím v pořadí, je uhlí, koks a uhelné brikety, jakožto ekologicky nejméně vhodné prostředky, s 15,98 % podílem, který významně překračuje průměrné hodnoty za Českou republiku (8,2 %) i Liberecký kraj (12,2 %). Elektřina (12,06%) a dřevo (8,23%) jsou doplňkovými zdroji vytápění. Energie z kotelny mimo dům je nejvýznamnějším zdrojem vytápění ve 3 obcích s významnou bytovou výstavbou panelových domů (Tanvald, Desná a Velké Hamry), uhlí v 5 obcích (Držkov, Kořenov, Plavy, Zásada a Zlatá Olešnice), ve zbylých 6 obcích je nejvíce bytů vytápěno plynem (v Albrechticích, Harrachově a Lučanech je jeho podíl přes 50 %). Vytápění bytů pomocí elektřiny nejvíce využívají obce Držkov a Jiřetín pod Bukovou. Více jak 20 % bytů využívá dřevo jako zdroj vytápění v obcích Josefův Důl, Kořenov a Zlatá Olešnice.

Tabulka č.20: Právní důvod užívání obydleného bytu a průměrná plocha bytu na osobu v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Právní důvod užívání bytu						Průměrná plocha bytu na osobu		
	Ve vlastním domě	V osob. vlastnictví	Jiné bezplatné užívání bytu	Nájemní	Družstevní	Jiný důvod užívání bytu	Celkem	Rodinné domy	Bytové domy
Albrechtice v Jizerských horách	84	-	10	14	-	1	42,6	44,2	34,1
Desná	344	142	40	571	120	21	31,3	35,5	29,2
Držkov	118	16	9	41	6	3	33,5	35,7	29,3
Harrachov	248	139	18	173	11	11	37,4	41,7	32,4
Jiřetín pod Bukovou	42	57	-	117	11	1	28,3	34,2	26,7
Josefův Důl	174	43	14	97	1	9	37,9	43,2	33,2
Kořenov	176	36	14	85	15	3	34,6	39,2	28,5
Lučany nad Nisou	358	25	41	118	-	8	33,7	35,3	28,9
Plavy	185	78	20	86	-	4	33,6	37,7	27,9
Smržovka	612	187	68	349	55	18	33,5	35,3	31,5
Tanvald	559	762	54	881	232	25	31	36	29,2
Velké Hamry	344	71	46	366	210	14	31,2	35,9	28,3
Zásada	210	45	27	25	-	1	36,1	38,9	26,8
Zlatá Olešnice	112	17	14	28	3	1	35,6	38,4	27,3
CELKEM MAS	3 566	1 618	375	2 951	664	120			
Liberecký kraj	58 670	31 235	6 286	41 712	17 433	2 030	32,7	36,5	29,9
Česká republika	1 470 174	824 076	140 348	920 405	385 601	44 645	32,5	36,1	29,6

Zdroj: ČSÚ

Vysoký podíl rodinných domů je určujícím faktorem pro vysoký podíl bytů ve vlastním domě, který dosahuje v celém území MAS 34 %, což je stejné jako v Libereckém kraji a méně než v ČR (34 resp. 36 %). Ve 3 obcích – Albrechtice v Jizerských horách, Zásada dosahuje více než 60 %, v Držkově a ve Zlaté Olešnici více jak 50 %, v ostatních obcích je to v rozmezí od 25 -57 %. Nájemní bydlení má největší význam v obcích Desná a Velkých Hamrech, více než 30 % bytového fondu. Významné množství bytů bylo převedeno do osobního vlastnictví především v Harrachově, Jiřetíně pod Bukovou a Tanvaldu (přes 20 % bytového fondu). Družstevní vlastnictví pouze v obcích Desná a Tanvald převyšuje 8 %.

Průměrná plocha bytu na osobu je do velké míry odrazem struktury bytového fondu. Nejnižší obytnou plochu má obec Jiřetín pod Bukovou a největší Albrechtice v Jizerských horách.

Bydlení pro obyvatele se sociálním vyloučením

V celé oblasti působnosti MAS Tanvaldsko není zřízeno žádné zařízení, umožňující řešit problematiku bydlení rodinám v sociálním vyloučení. Pro služby azylových domů pro rodiny, matky s dětmi či bytů pro rodiny v krizi atd., jejichž podstatou je řešení bydlení s propojením na adekvátní sociální službu, jsou rodiny přesměrovávány na Liberec, kde tyto služby nabízejí neziskové církevní organizace Charita. Jednotlivcům služby tohoto typu poskytuje Naděje v Jablonci nad Nisou, jde především ale o pomoc bezdomovcům, nikoli obyvatelům SVL.

Komunitní bydlení – cohousing

Cohousing je možné přeložit např. jako blízké sousedské bydlení / spolu - bydlení. Tento druh komunitního bydlení, které je rozšířené převážně v zahraničí, se na území MAS prozatím nevyskytuje. Na základě osobního jednání s aktéry v území bylo zjištěno, že tuto formu bydlení lze považovat za příležitost k rozvoji území. Jedná se o vědomě budované sousedské společenství, které klade důraz na hlouběji prožívané mezilidské vztahy a současně zachovává a podporuje osobní nezávislost. Každá domácnost vlastní plně zařízenou bytovou jednotku a zároveň má k dispozici společné prostory a vybavení. Obyvatelé se podílí na vzniku a fungování společenství. Cohousing vznikl jednak jako reakce na běžné formy bydlení, jednak z pragmatických důvodů (anonymita současného bydlení, extrémní individualismus, osamělost v domech plných téměř neznámých sousedů, náročné skloubení péče o děti a domácnost a práce matek). (<http://www.cohousing.cz/co-je-cohousing/>)

1.3.6. Životní prostředí

Ochrana přírody

Jako už bylo zmíněno v kapitole 1.2, na území MAS Rozvoj Tanvaldska jsou významné přírodní hodnoty. Existence velkoplošných a maloplošných území, památkově chráněné stromy a stromořadí, evropsky významných lokalit NATURA 2000 obcí na území jsou popsány v níže uvedených tabulkách.

Tabulka č.21: Velkoplošná chráněná území na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Velkoplošná chráněná území									
	NP									CHKO
	KRNAP									
	Existence 0/1	Celé území 0/1	Zóny KRNAP			Ochranné Pásmo - KRNAP		KRNAP + OP	Jizerské hory	
			I.	II.	III.	Existence 0/1	Celé území 0/1		Celé území 0/1	Existence 0/1
Albrechtice v Jizerských horách	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Desná	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Držkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Harrachov	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0

Jiřetín pod Bukovou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Josefův Důl	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Kořenov	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0
Lučany nad Nisou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Plavy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smržovka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Tanvald	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Velké Hamry	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Zlatá Olešnice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Zásada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

V Krkonošském národním parku leží pouze obec Harrachov. V chráněné krajinné oblasti Jizerské hory leží celým svým územím čtyři obce: Albrechtice v Jizerských horách, Desná, Jiřetín pod Bukovou, Josefův Důl. Částečně na území CHKO leží šest obcí.

Tabulka č.22: Maloplošná chráněná území na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Maloplošná chráněná území									
	PP	PP	PP	PR	PR	NPR	PR	NPR	PR	PR
	Anenské údolí	Zásada pod školou	Jindřichovský mokřad	Bukovec	Jedlový důl	Rašeliniště Jizerky	Černá jezírka	Rašeliniště Jizery	Rybí loučky	Malá Strana
existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1	existence 0/1
Albrechtice v Jizerských horách					1					
Desná										
Držkov										
Harrachov	1									
Jiřetín pod Bukovou										
Josefův Důl					1					
Kořenov				1		1	1	1	1	
Lučany nad Nisou			1							1
Plavy										
Smržovka										
Tanvald										
Velké Hamry										
Zlatá Olešnice										
Zásada		1								

Pozn. Pokud existuje na území obce maloplošné chráněné území ani v jenom případě se nevyskytuje na celém území obce.

Maloplošná chráněná území se vyskytují v obcích: Albrechtice v jizerských horách (1), Harrachov (1), Josefův Důl (1), Kořenov (5), Lučany nad Nisou (2).

Tabulka č.23: Památné stromy na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Památné stromy		
	Jednotlivý strom	Stromořadí	Skupina stromů
	počet		
Albrechtice v Jizerských horách	2		
Desná	1		
Držkov	1		
Harrachov	1		
Jiřetín pod Bukovou	0		
Josefův Důl	2	1	
Kořenov	3		1
Lučany nad Nisou	0		
Plavy	1		
Smržovka	5		1
Tanvald	2		
Velké Hamry	2		
Zlatá Olešnice	2		
Zásada	1		

Památné stromy se vyskytují v 12 obcích ze 14. Nejvíce památných stromů roste na území obce Smržovka (5). Památné stromořadí se nachází pouze v obci Josefův Důl, skupina památných stromů se vyskytuje v obcích Smržovka a Kořenov.

Tabulka č.24: Evropsky významné lokality NATURA 2000

Obec	Evropsky významné lokality										Ptačí oblasti	
	Krkonoše		Rašeliniště Jizerky		Rašeliniště Jizery		Smědava		Údolí Jizery a Kamenice		Krkonoše	Jizerské hory
	existence 0/1	celé území 0/1	existence 0/1	celé území 0/1	existence 0/1	celé území 0/1	existence 0/1	celé území 0/1	existence 0/1	celé území 0/1		
Albrechtice v Jizerských horách												1
Desná												1
Držkov									1	0		
Harrachov	1	1									1	
Jiřetín pod Bukovou												
Josefův Důl												1
Kořenov	1	0	1	0	1	0	1	0			1	1
Lučany nad Nisou												
Plavy												
Smržovka												
Tanvald												
Velké Hamry												
Zlatá Olešnice									1	0		
Zásada												

Evropsky významné lokality se vyskytují na území čtyř obcí, ptačí oblasti na území pěti obcí.

Nadregionální biocentra se vyskytují ve čtyřech obcích, nadregionální biokoridory v šesti obcích). Regionální biocentra se vyskytují v sedmi obcích. Regionální biokoridory se vyskytují v osmi obcích.

Odpadové hospodářství

Tabulka č.25: Zajištění odpadového hospodářství v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Firma zajišťující svoz a likvidaci odpadu	Skládka	Sběrný dvůr
Albrechtice v Jizerských horách	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ano
Desná	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ano
Držkov	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ne
Harrachov	Marius Pedersen, a.s.	Ne	Ano
Jiřetín pod Bukovou	svoz provádí obec s důrazem na třídění odpadu	Ne	Ano
Josefův Důl	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ne
Kořenov	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ne
Lučany nad Nisou	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ano
Plavy	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ano
Smržovka	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ano
Tanvald	A.S.A. s.r.o. Liberec	Ne	Ne
Velké Hamry	A.S.A. s.r.o. Liberec	Ne	Ano
Zlatá Olešnice	SKS s.r.o. Jablonec nad Nisou	Ne	Ne
Zásada	A.S.A. s.r.o. Liberec	Ne	Ano

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích

Na území MAS se nenachází ani jedna skládka odpadů. Již za hranicí MAS leží významná skládka odpadů na katastru obce Košťálov, která má kapacitu 2 800 000 m³. Skládka je provozována společností Marius Pedersen a.s. Na tu se sváží komunální odpad z velké části Libereckého kraje.

Na území MAS se nenachází žádná spalovna. Nejbližší spalovna komunálních odpadů je v Liberci s kapacitou 96 000 t/rok. Provozovatelem je společnost Termizo a.s. vlastněná německým akcionářem MVV ENERGIE AG. V Liberci existuje rovněž spalovna nebezpečných odpadů v areálu krajské nemocnice, provozovatelem je NELI SERVIS s.r.o. s kapacitou 700 t/rok. V Jablonci nad Nisou je také spalovna nebezpečných odpadů, provozovatel je SPL Jablonec nad Nisou s.r.o. s kapacitou 2200 t/rok. Dále pak se v Jablonci nad Nisou nachází destrukční stanice – oleje, provozovatel DOV s.r.o. s kapacitou 20000 m³/ročně. V Jablonci nad Nisou, Smržovce a Železném Brodě se nachází autovrakoviště. V Jablonci nad Nisou také provozovatel KOVONEX s.r.o. zajišťuje demontáž elektrozařízení. (KÚLK, 2011).

Obce zajišťují odpadové hospodářství smluvně s firmami na svoz a likvidaci odpadu. Sběrný dvůr má 7 obcí ze 14, obec Lučany má pouze manipulační plochu pro shromažďování odpadu. Obec Tanvald zajišťuje odvoz tříděného odpadu dle individuálních potřeb občanů. Většina obcí je zapojena při třídění odpadů do tzv. kolektivních systémů (např. Eko-com, Asekol, Elektrowin, Ekolamp), které zahrnují odvoz a následnou recyklaci tříděného odpadu. Odvoz odpadu probíhá ve sběrných dvorech a na sběrných místech obcí provozovaných v rámci jejich komunálního systému odpadového hospodářství.

V rámci projektu Vytvoření systému separace bioodpadů v Mikroregionu Tanvaldsko, spolufinancovaného z Operačního programu životního prostředí, byla vytvořena síť sběrných míst s kompostéry pro separaci bioodpadů v 7 obcích - Harrachově, Kořenově, Smržovce, Velkých Hamrech, Jiřetíně pod Bukovou, Albrechticích v Jizerských horách a Zlaté Olešnici. V kompostérech je ukládán bioodpad z údržby zeleně zahrad rodinných i bytových domů, objektů příspěvkových organizací, zelených zbytků z kuchyní domácností i z údržby veřejné zeleně. Vzniklý kompost budou využívat držitelé těchto nádob – obce,

domácnosti, příspěvkové organizace k zahradním úpravám, úpravě zeleně a rekultivaci pozemků (www.tanvaldsko.cz).

Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje eviduje na území MAS staré ekologické zátěže. Problémem je stáří dokumentu, který byl schválen již v roce 2004. V dotazníkovém šetření ani jedna obec neuváděla starou ekologickou zátěž na svém území.

Tabulka č.26: Seznam starých ekologických zátěží v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Typ zátěže	Provozovatel	Název	Popis
Desná III	skládka	MěÚ Desná v Jizerských horách	Merklov – u tunelu	Skládka velkého rozsahu, průmyslový i komunální odpad, je bez úprav, nevhodné hydrogeologické podmínky. Byla prokázána kontaminace podzemní vody pod skládkou v domovní studni č.p. 311. Info MěÚ Desná, SFŽP: Skládka je zrehabilitována. Na rekultivaci byla čerpána podpora ze SFŽP ČR.
Držkov	skládka	Technosklo s.r.o.	Technosklo s.r.o.	Byla provedena sanace in situ, ke kontaminaci vodoteče pod skládkou nedochází. Skládka je ve velmi dobrém technickém stavu. Info Technosklo s.r.o.: Skládka zlikvidována (provádělo Ingeo).
Lučany nad Nisou - Horní Maxov	skládka	OÚ Lučany nad Nisou	Pod hřbitovem	Skládka malá, na povrchu zavezená inertním materiálem, ale dochází vzhledem k nezabezpečení k divokému skládkování i v okolí skládky. Studna u rekreačního objektu pod skládkou údajně kontaminována, znečištění převážně mikrobiologického charakteru, zdrojem pravděpodobně zemědělská činnost. Bylo doporučeno vyklizení zbytkových, problémových nebo separovatelných odpadů. Info OÚ Lučany n. Nisou: Je zpracován projekt rekultivace skládky, která by měla začít v nejbližší době.
Lučany nad Nisou - Jindřichov	skládka	OÚ Lučany nad Nisou	TKO Jindřichov	Skládka malého rozsahu, bezvýznamná, je překrývána velkou vrstvou inertního materiálu. Info OÚ: Stav nezměněn.
Josefův Důl	skládka	-	Antonínov	Skládka střední velikosti i významu, v kontaktu s povrchovým tokem, bez technického zabezpečení. Na skládce uložen i průmyslový odpad ze skláren. Info OÚ: Skládka zlikvidována.
Smržovka	skládka	MěÚ Smržovka	Skládka Smržovka	Skládka středního rozsahu, ale již deset let neaktivní, vodoteč pod skládkou zatrubněna. Na části skládky nový rodinný dům. Info MěÚ Smržovka: Skládka zavezena zeminou.
Harrachov	skládka	-	U Huťského rybníka, Nový Svět	Skládka je bez technického zabezpečení, většího rozsahu, v KRNAPU, v blízkosti obytné zástavby. Pod čelem skládky vytékají výluhové vody do místní vodoteče. Objem uložených odpadů cca 30 000 m ³ . Nejsou k dispozici podrobnější informace.
Harrachov	skládka	MěÚ Harrachov	Nový Svět, Na hřebeni - Kaml	Skládka byla nevhodně umístěna v národním parku KRNAP, ale pokud byl vyvezen problematický odpad, neohrožuje již životní prostředí. Nejsou k dispozici podrobnější informace.

Zdroj: Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje

Ochrana ovzduší

Tabulka č.27: Pětileté průměry z let 2007-2011 pro hlavní znečišťující látky na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Znečišťující látka	Způsob měření	Imisní limit (μg.m ⁻³)	Nejvyšší hodnota (μg.m ⁻³)
Oxid siřičitý	4. nejvyšší 24 hodinová koncentrace	125	Josefův Důl 16,9 Lučany nad Nisou 17,6
Oxid dusičitý	roční průměr	40	Desná 16,2, Tanvald 14,5
Polétavý prach PM 10	roční průměr	40	Zásada 32,9

			Držkov 32,4
Poléřavý prach PM _{2,5}	roční průměr	25	Tanvald 15,8
Benzopyren	roční průměr	1 ng.m ⁻³	0,79
Olovo	roční průměr	500 ng.m ⁻³	14 ng.m ⁻³
Arsen	roční průměr	6 ng.m ⁻³	Velké Hamry 1,88 ng.m ⁻³ Desná 2,03 ng.m ⁻³
Kadmium	roční průměr	5 ng.m ⁻³	Lučany nad Nisou 17,6 ng.m ⁻³

Zdroj: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/2007-11mapy/index_CZ.html

Z hlediska úrovně znečištění ovzduší patří oblast Tanvaldska k místům s poměrně dobrou kvalitou ovzduší. Nejproblematictějším polutantem je benzopyren, který vzniká jako produkt nedokonalého spalování především z automobilové dopravy ze vznětových motorů a má karcinogenní účinky. Nejvyšší naměřená průměrná hodnota v letech 2007-2011 však nepřekročila imisní limit. Významné negativní zdravotní účinky má rovněž poléřavý prach frakce PM₁₀ (částice do velikosti 10 mikronů 10⁻⁵ m), který na sebe váže mnohé nebezpečné látky (těžké kovy, organické látky), které se pak snadněji dostanou do dýchacího ústrojí. Nejvyšší koncentrace poléřavého prachu PM₁₀ byla naměřena v Zásadě a Držkově. Ani zde však nebyla překročena limitní hranice. V obci Lučany nad Nisou byl trojnásobně překročen limit kadmia, který se používá ve sklářském průmyslu. Ostatní škodliviny nepřekročily v letech 2007-2011 v oblasti své imisní limity.

Tabulka č.28: Hlavní místní zdroje znečištění ovzduší

Zdroj znečištění	Látky – emise (t)							
	Tuhé emise	SO ₂	NO _x	CO	TOC	VOC	F	další
Desenská teplárenská společnost s.r.o. – Kotelna Tanvald	0,021	0,010	2,327	3,065	0,164			
Detoa Albrechtice s.r.o. – Jiřetín pod Bukovou	6,574	0,073	3,204	2,402	0,126	6,846		
PRECIOSA ORNELA, a.s. závod Desná a Polubný	0,943	0,688	32,387	3,299	0,041	0,041	0,649	plynné sloučeniny chloru 0,247
PRECIOSA ORNELA, a.s. závod Příchovice	0,855	0,550	112,289	1,178	0,009	0,009	2,050	plynné sloučeniny chloru 0,355
PRECIOSA ORNELA, a.s. závod Zásada	0,305	0,002	0,075	0,013	0,013	1,121		plynné sloučeniny chloru 0,275
Teplárenská Tanvald, s.r.o.	1,287	8,340	5,790	0,129		0,424		
SKLÁRNA A MINIPIVOVAR NOVOSAD & SYN HARRACHOV s.r.o. CZECH REPUBLIC	0,256	0,691	10	996	0,537	0,004	0,010	silné 1rg.kyseliny 0,034

Vysvětlivky: SO₂ – oxid siřičitý, NO_x – oxidy dusíku, CO – oxid uhelnatý, TOC - organické látky vyjádřené jako TOC (celkový organický uhlík), VOC – těkavé organické látky, F – fluor a jeho 1rganické sloučeniny, Cr- chrom a jeho sloučeniny, Ni- nikl a jeho sloučeniny, Zn – zinek a jeho sloučeniny, HCl- plynné sloučeniny chloru vyjádřené jako chlorovodík

Zdroj: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/plants/index_CZ.html

Největší podíl na znečištění tuhými emisemi v kraji má firma DETOA Albrechtice s.r.o., zabývající se dřevařskou výrobou. Nejvíce oxidu siřičitého vypouští do ovzduší společnost Teplárenská Tanvald a.s. Na znečištění ovzduší oxidem dusíku má největší podíl PRECIOSA ORNELA, a.s. závod Desná a Polubný a PRECIOSA ORNELA, a.s. závod Příkladovice, zabývající se výrobou skla, vláken a sklářských výrobků. Oxidem uhelnatým a TOC nejvíce znečišťuje území firma SKLÁRNA A MINIPIVOVAR NOVOSAD & SYN HARRACHOV s.r.o. CZECH REPUBLIC.

Na území MAS se také projevuje dálkový přenos emisí z přilehlých regionů mimo hranice ČR a to především v horských oblastech, kde velkou roli v znečištění hraje elektrárna Turów.

V zimních obdobích přináší výrazné problémy lokální znečištění ovzduší způsobené lokálními topeništi, které spalují tuhá paliva.

Ochrana vod

Tabulka č.29: Hodnocení povrchových vod

Vodní tok	Chemický stav	Ekologický stav		Významný problém nakládání s vodami
		Fyzikálně- chemické složky	Biologické složky	
	Nevyhovující parametr	Nevyhovující parametr	Nevyhovující parametr	
Jedlová po ústí do toku Kamenice	Vyhovující	Vyhovující	PN	NE
			PN – ryby	
Desná po ústí do toku Kamenice	PN	Vyhovující	Nevyhovující	ANO
	PN – kovy – olovo a jeho sloučeniny, kadmium a jeho sloučeniny		Bentos	
Kamenice do ústí toku Jizera	PN	Vyhovující	Vyhovující	ANO Nedostatečné čištění průmyslových odpadních vod
	PN – syntetické látky – indenopyren, benzopyren			
Nádrž Souš	PN	Vyhovující	Vyhovující	ANO
	PN – syntetické látky – indenopyren, benzopyren			
Kamenice po soutok s tokem Jedlová	Vyhovující	Nevyhovující	Nevyhovující	ANO
		Reakce vody (pH)	Bentos	
Lužická Nisa po soutok s tokem Doubský potok	Nevyhovující	Vyhovující	Nevyhovující	ANO Nedostatečné čištění průmyslových odpadních vod
	Olovo, Kadmium, Nikl, Rtuť a jejich sloučeniny		Bentos, PN - ryby	
Nádrž Josefův Důl	PN	Vyhovující	Vyhovující	ANO
	PN – kovy – kadmium a jeho sloučeniny			
Jizera po soutok s tokem Příklad z Polska	Vyhovující	Vyhovující	Vyhovující	NE
Jizera po soutok s tokem Mumlava	PN	Vyhovující	Nevyhovující	NE

	PN – kovy – kadmium a jeho sloučeniny		Bentos, PN - ryby	
Milnice po soutok s tokem Mumlava	Vyhovující	Vyhovující	Vyhovující	NE
Mumlava po soutok s tokem Jizera	Vyhovující	Vyhovující	Nevyhovující	NE
			Bentos, PN - ryby	
Jizera po soutok s tokem Oleška	PN	Vyhovující	Nevyhovující	ANO Nedostatečné čištění průmyslových odpadních vod
	PN – kovy – rtuť, olovo, kadmium a jejich sloučeniny		Bentos	
Žernovnick po ústí do toku Jizera	Vyhovující	Vyhovující	PN	ANO
			PN - Ryby	
Mumlava po soutok s tokem Milnice	Vyhovující	Vyhovující	Nevyhovující	ANO
			Bentos	

Vysvětlivky: PN – potenciálně nevyhovující, bentos - biocenóza zahrnující všechny živočišné (zoobentos) a rostlinné (fytoobentos) organizmy obývající břeh a dno vod

Zdroj: <http://www.pla.cz/planet/projects/planovaniiov/files/navrhpop/WEB/index.html>

Z tabelárního přehledu hodnocení povrchových vod publikovaného v Plánu oblasti povodí horního a středního Labe je zřejmé, že většina vodních toků v oblasti vyhovuje z hlediska fyzikálně-chemických složek, až na úsek Kamenice po soutok s tokem Jedlová. Z hlediska chemického stavu vyhověla polovina sledovaných vodních toků. Nevyhověl sledovaný tok Lužická Nisa po soutok s tokem Doubský potok, který je znečištěn převážně těžkými kovy a je výrazně ovlivněn znečištěním na území Jablonce nad Nisou a dále k Liberci. Šest toků bylo označeno jako potenciálně nevyhovujících z důvodu znečištění převážně těžkými kovy a jejich sloučeninami, což je způsobeno hlavně nedostatečným čištěním průmyslových odpadních vod. V biologické složce nevyhovělo svým stavem šest sledovaných vodních toků, především z hlediska vlivu na bentos a ryby.

Tabulka č.30: Hodnocení podzemních vod

Útvar podzemních vod	Chemický stav		Kvantitativní stav	Významný problém nakládání s vodami
	Plošné zdroje znečištění	Bodové zdroje znečištění		
	Nevyhovující parametr	Nevyhovující parametr	Nevyhovující parametr	
Krystalinikum Jizerských hor v povodí Jizery a Krkonoš (ID 64140)	Vyhovující	Nevyhovující	Vyhovující	NE
		benzo(a)pyren, olovo		

Zdroj: <http://www.pla.cz/planet/projects/planovaniiov/files/navrhpop/WEB/index.html>

Útvar podzemních vod „Krystalinikum Jizerských hor v povodí Jizery a Krkonoš „ pokrývá celé území MAS. Dle výše uvedené tabulky je zřejmé, že oblast byla z hlediska přítomnosti těžkých kovů a chemickou látkou (benzo(a)pyren, nacházející se převážně ve výfukových plynech, označena za nevyhovující. Vzhledem k tomu, že hodnocení stavu se vztahuje k celému území MAS, je obtížné zjistit, nakolik se od sebe liší jednotlivé lokality v okolí obcí MAS.

Čištění vod

Jak již bylo podrobně uvedeno v kapitole 2.2, více jak polovina obcí MAS má vybudovanou kanalizaci s napojením na ČOV (7 obcí) a kořenovou ČOV (1 obec). Jedinou obcí bez vybudovaného systému kanalizace pro veřejnou potřebu je obec Josefův Důl. Pouze jedna obec (Albrechtice v Jizerských horách) uvedla ve svých projektových záměrech úpravu ČOV a 4 obce mají ve svých plánech dobudování kanalizace.

Záplavová území

Tabulka č.31 Záplavová území na tocích v území MAS Rozvoj Tanvaldska

Vodní tok	Rozsah řešeného území				Záplavové čáry Q_N
	úsek		ř.km		
	od	do	od	do	
Bílá Desná	Tanvald	Desná	0,000	3,000	5,20,100
Jizera	LBC kraj	po Mumlavu	72,000	83,300	5,20,100
Jizera	LBC kraj	po Mumlavu	83,300	143,050	5,20,100
Černá Desná	Tanvald	VD Souš	0,000	4,900	5,20,100
Kamenice	Josefův Důl	Plavy	11,110	31,000	100
Mumlava	ústí	Harrachov	0,000	5,066	5,20,100

Zdroj: www.pla.cz

Na území MAS existují záplavová území zasahující do zastavěných území (Albrechtice v J.h., Harrachov, Smržovka, Tanvald, Desná, Velké Hamry, Plavy, Harrachov. V hranicích 100 leté vody leží významné části Desné, Tanvaldu, Plavů a Velkých Hamrů. Většinou se však nejedná o obytné oblasti, ale průmyslové a sportovní plochy. Pouze ve třech obcích byla dle mapového portálu KÚLK označena místa, na kterých se nachází bytové domy a to: Desná (Černá Desná, ř.km 1,5), Tanvald (Kamenice, ř.km 18,2) a Plavy (Kamenice, ř.km 11,3).

Ochrana půdy

Tabulka č.32: Druhy pozemků v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Celková výměra pozemku (ha)	Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)	Zemědělská půda (ha)	Lesní půda (ha)	Vodní plochy (ha)	Zastavěné plochy (ha)	Ostatní plochy (ha)
Albrechtice v Jiz.horách	2 454	0	9	-	160	169	2 196	9	11	69
Desná	1 258	0	27	-	339	366	603	96	38	155
Džkov	597	82	14	-	176	272	278	3	8	37
Harrachov	3 663	-	1	-	128	129	3 332	30	28	144
Jiřetín pod Bukovou	331	0	5	-	37	42	253	2	8	27
Josefův Důl	2 201	0	17	-	220	237	1 691	172	23	78
Kořenov	5 587	13	14	-	683	709	4 654	40	27	156
Plavy	520	108	30	1	130	269	171	10	12	57
Lučany	1 313	29	32	-	506	567	538	3	29	176
Smržovka	1 481	32	48	-	381	461	807	10	48	155
Tanvald	1 245	13	67	1	370	451	572	17	47	157
Velké Hamry	932	83	59	2	209	353	450	9	20	99

Zlatá Olešnice	1 594	333	48	3	380	764	689	9	14	118
Zásada	611	149	29	1	145	324	219	4	12	52
Celkem MAS	23 787	842	400	8	3 864	5 113	16 453	414	325	1 480

Zdroj: ČSÚ

Na území MAS Rozvoj Tanvaldska zaujímá největší podíl z hlediska druhu pozemku lesní půda (69,17 %), což ovlivňují především obce ležící na území Jizerských hor a částečně Krkonoš. Druhé místo připadá na zemědělskou půdu (21,49 %). Největší část zemědělské půdy (16,24 %) zaujímají trvalé travní porosty. Vzhledem k charakteru zdejšího klimatu je logické zcela nepatrné zastoupení ovocných sadů a neexistence vinic a chmelnic. Mezi jednotlivými obcemi však existují obrovské rozdíly, které vyplývají z charakteru krajiny, v níž obce leží. Např. obce, ležící na území Jizerských hor a Krkonoš mají oproti ostatním obcím vysoké procento lesní půdy – Albrechtice v Jizerských horách (89%), Harrachov (91%), Kořenov (83%), Jiřetín pod Bukovou (76%), Josefův Důl (76%). Vysoký podíl vodních ploch je na území obcí Desná a Josefův Důl (vždy asi 8 %) díky velkým přehradním nádržím Desná - Souš a Josefův Důl. Největší podíl orné půdy na celkové rozloze má obec Zlatá Olešnice (21%). Nejvyšší podíl zastavěných a ostatních ploch (ostatní dopravní plochy, sídelní zeleň, sportoviště, hřbitovy, plochy pro kulturu, manipulační plochy) nalezneme logicky u největších sídel - Tanvaldu a Smržovky.

S ochranou půdy souvisí i jeden z negativních důsledků lidské činnosti v krajině a tím je oplocení pozemků. S tímto negativním jevem, který způsobuje narušení tradiční průchodnosti krajiny, se potýkají i jednotlivé obce MAS. Převážně se jedná o ploty, budované novými vlastníky pozemků, které mnohdy zamezují průchodnosti nejen zvěře, ale také obyvatel daného území.

Energetika – obnovitelné zdroje energie

Na území obcí MAS Rozvoj Tanvaldska existují na vodních tocích regionu malé vodní elektrárny. Dále se v regionu vyskytují fotovoltaické systémy umístěné na střechách domů. Větrná elektrárna v území není žádná.

Tabulka č.33: MVE na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Lokalita	Název společnosti, která výrobu provozuje	Instalovaný výkon [MWe]	Vodní tok
MVE Kořenov	1.elektřárnská s.r.o., České Budějovice	0,92	Jizera
MVE Kořenov	První elektřárnská Liberec, s.r.o.	0,880	Jizera
MVE Kořenov	Mňuk Karel, Mgr.	-	Jizera
MVE Josefův Důl	Petr Ševčík	0,03	Kamenice
MVE „Hadí potok“	Petr Ševčík	0,055	Šumivý potok
MVE Tanvald Hydro	KREDIT CENTRUM s.r.o.	0,756	Kamenice
MVE Plavy	KREDIT CENTRUM s.r.o.	0,250	
MVE Smržovka	KREDIT CENTRUM s.r.o.	0,2	Kamenice
MVE Jiřetín pod Bukovou	DETOA Albrechtice s.r.o.	0,06	Kamenice
MVE Janov Harrachov	Josef Havlíček	0,25	Mumlava
MVE Doprava Smržovka	FOBOS spol.s.r.o.	0,3	Kamenice
MVE Desná I.	FOBOS spol.s.r.o.	0,5	Kamenice
MVE Desná III.	SJM Enge Břetislav, Engeová Radoslava Ing., Vimmerová Iva MUDr. Henebergová	-	Kamenice
MVE Lučany nad Nisou	Jan Ondráček	0,007	Lužická Nisa
MVE Mezivodí Velké	FOBOS spol.s.r.o.	0,35	Kamenice

Hamry			
MVE Tanvald	Ladislav Chlupáč	0,055	Kamenice

Zdroj: Základní údaje o významných energetických subjektech, ERÚ 2011,
<http://calla.ecn.cz/atlas/detail.php?id=984>

Tabulka č.34: Fotovoltaické systémy v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska - dle přehledu udělených licencí Energetického regulačního úřadu

Obec	Instalovaný výkon [MWe]	Držitel licence
FVS Desná	0,005	Libor Milota
FVS Jiřetín pod Bukovou	0,06	DETOA Albrechtice s.r.o.
FVS Josefův Důl	0,008	Petr Ševčík
FVS Lučany nad Nisou	0,005	Bc.Michal Vavříček
FVS Smržovka	0,005	Aleš Stránský
	0,006	MUDr. Zdeněk Havlík
	0,002	Ing. Ivan Kabrhel, CSc.
	0,004	Petr Kubín
	0,010	Aleš Nosek
FVS Tanvald	0,004	Stanislav Medlík
FVS Velké Hamry	0,058	KOVO – BOHDALOVICE, s.r.o.
	0,005	Ladislav Šír
Plavy	0,007	Josef Haba
Zásada	0,01	Ing. Petr Havel

Zdroj: <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=111219802&sequence=1&total=1>

1.3.7. Život v obcích - spolky, kulturní a sportovní vybavenost a aktivity

V obcích MAS je volnočasová a spolková činnost obyvatel poměrně značně zastoupena jednotlivými organizacemi, oddíly, sdruženími a spolky. Obce jsou rozdílně vybaveny infrastrukturou, určenou ke kulturnímu a sportovnímu vyžití obyvatel, která mnohdy vyžaduje investice do oprav a údržby těchto zařízení nebo je v některých obcích nedostačující. Jedná se zejména o kulturní domy, multifunkční hřiště, odpočinkové zóny, místa setkávání.

Kultura

Nejdostupnějším kulturním zařízením v obcích je knihovna, které se nachází kromě Kořenova ve všech obcích MAS. Poměrně běžná jsou kulturní zařízení, zařazená do kategorie ostatní (kulturní dům apod.). Nejlepší kulturní vybavenost mají logicky větší města – Smržovka, Tanvald, Desná a obec Harrachov, která patří mezi centra cestovního ruchu. Kino existuje v pěti obcích (Desná, Harrachov, Josefův Důl, Smržovka, Tanvald -3D). Muzeum lze navštívit v 8 obcích Jiřetín pod Bukovou (2), Harrachov (4), Josefův Důl (2), Kořenov (3), Plavy (1), Smržovka (2), Velké Hamry (1), Zlatá Olešnice (1). Arboretum se vyskytuje v obcích Albrechtice v J.h. a Smržovka. Galerie a středisko pro volný čas dětí a mládeže existuje pouze v obci Smržovka.

Prakticky všechny obce pořádají pravidelně kulturní akce místního významu. Mezi nejčastější patří plesy, různé zábavy a sousedská posezení, diskotéky, pořádání dětských dnů, pálení čarodějnic, mikulášská nadílka, masopustní průvody, akce pro seniory, koncerty, divadelní představení, akce dobrovolných hasičů, pravidelné poutě, burzy. Některé akce však svým významem přesahují hranice regionu. K takovým

bezesporu patří např.: Tanvaldské hudební jaro (festival vážné hudby), Přehlídka HAF v Tanvaldu (festival humoru v amatérském filmu), Tanvaldské kulturní slavnosti, O Desenského medvěda (přehlídka amatérských divadelních dětských souborů), Josefodolské divadelní jaro (festival divadelních souborů), festival Wonderfest na Smržovce - hudba na Trojzemí, Mezinárodní hudební festival Eurion na Smržovce (festival hudby, zábavy), festival Prolínání - Sen o Jizerských horách, Slet bubeníků ve Smržovce (mezinárodní putovní bubenický festival), Zas Ten Rock – rockový festival v Zásadě, Poslední výstřely II. světové války na Tanvaldsku v obci Plavy (historické bojové ukázky).

Z kulturních spolků jsou nejčastější organizace myslivců (11 sdružení), vyskytují se i organizace divadelníků (4x divadelní spolek, 1x divadelní kroužek), dále pak včelaři (4), obec Tanvald uvedla hudební seskupení – dechovou kapelu. Sdružení dobrovolných hasičů je poměrně čteně zastoupeno (14 sdružení). Dále v území působí Jizerskohorský spolek a Spolek Patron.

Sport

Všechny obce MAS mají na svém území alespoň jedno sportovní zařízení. Nejčastěji obce v rámci dotazníkového šetření uvedly dětská hřiště (20 zařízení), víceúčelová hřiště a tenisové kurty (13), fotbalová hřiště (12), nohejbalová hřiště (9), bowling (7), koupaliště a kluziště (6), bazén (5) a střelnice (3). V obcích však fungují i hřiště na plážový volejbal a golfové hřiště (Harrachov, Velké Hamry), bobová dráha (Harrachov), lanové centrum (Harrachov), areál pro jezdeckví (Kořenov, Smržovka). Sportovní hala a atletická dráha je v Tanvaldu. V obci Kořenov se nachází jedno z největších paintballových hřišť v ČR.

Obce MAS v dotazníkovém šetření uvedly četnost sportovních organizací a to: kopaná (18), volejbal (14), Sokol/Orel (8), nohejbal (8), florbal (7), tenis (6), stolní tenis (4), šipky (3), házená (2), gymnastika (2), lukostřelci (1). Obce uvedly i další sportovní oddíly: běžecké a sjezdové lyžování, badminton, cyklistiku, orientační běh, lehkou atletiku, horolezectví, jezdeckví, vodáctví, včelaři, MTB a BMX, golf a aerobic. Ze sportovních aktivit je nejvíce rozšířená kopaná (všechny obce) a volejbal (10 obcí). V 11 obcích ze 14 má své zastoupení SDH. Velké zastoupení v území mají také myslivecká sdružení (11 obcí). Dále v území působí, Motoklub a Spolek SKI.

K tradičním sportovním akcím patří turnaje ve fotbale, nohejbale, volejbale, stolním tenise, tenise a ostatních výše uvedených sportovních aktivitách, až po různé turistické pochody a běžecké závody.

Mezi nejvýznamnější sportovní akce obce MAS v dotazníkovém šetření uvedly např.: Memoriál Petra Škrabálka – Jiřetín pod Bukovou, Lety a skoky na lyžích - Harrachov, Zásadská pralyže – Zásada, Maraton na horských kolech - Kořenov, ICE Man - Kořenov, Běh okolo Štěpánky - Kořenov, Lety na saních - Plavy, Český pohár v raftingu – Plavy, Běh přes desenské kopce, Memoriál Josefa Balatky – Zlatá Olešnice, Memoriál Wolganga Samesche - Lučany nad Nisou.

Vhledem k přírodnímu charakteru území a velmi dobrým podmínkám pro zimní sporty, se v území nachází řada lyžařských areálů, které významně přispívají k rozvoji cestovního ruchu a k rozvoji podnikatelského prostředí v regionu.

Tabulka č.35: Přehled lyžařských areálů a vleků na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Název ski areálu, vleku
Albrechtice v Jizerských horách	Ski areál Albrechtice v Jizerských horách
	Lyžařský vlek U Tomáše
	Lyžařský vlek U kapličky – Mariánská hora
Desná	Ski areál Selský dvůr
	Ski areál Černá říčka
	Ski areál Parlament
Josefův Důl	Ski areál Lucifer a Peklo
	Pomi skicentrum

	Ski areál Bulovka
Lučany nad Nisou	Lyžařský vleč U pily
Harrachov	Ski areál Harrachov – Čertova hora
	Ski areál - Zákoutí
	Ski areál Amálka
Smržovka	Ski areál Filip - Smržovka
Tanvald	Ski areál Tanvaldský špičák
	Ski areál Tanvald Výšina - Pionýrka
	Dětský svět Tanvaldský Špičák
Kořenov	Ski areál Rejdice
	Lyžařský vleč Lesní chata
	Ski areál Příchovice U čápa
	Lyžařský vleč Sport Ski - Mýtiny
	Lyžařský vleč Pod Štěpánkou
	Lyžařský vleč Bavorák
Plavy	Ski areál Plavy
Zásada	SKI CENTRUM
Zlatá Olešnice	SKI a SNB areál Zlatá Olešnice

Zdroj: www.tanvaldsko.cz, internetové stránky obcí

Na území MAS je možné se také věnovat běžeckému lyžování, např. na území obcí Albrechtice v Jizerských horách, Kořenov, Josefův Důl, Zásada a Tanvald. Z běžeckých tras na území Albrechtice v J. h., Kořenov a Josefův Důl je možné napojení na Jizerskou magistrálu, která běžkařům může nabídnout více jak 180 km upravených běžeckých tratí, v oblíbeném terénu Jizerských hor, přičemž lyžaři mohou přejet i na trasy v Krkonoších nebo na upravené tratě na polské straně. O úpravu běžeckých tratí se starají společnosti Jizerská o.p.s., Jizerky pro vás nebo Bieg Piastów v polských Jakuszycích.⁸

Na území mnohých obcí také fungují půjčovny lyží a skiservisy (Albrechtice v J.h., Lučany nad Nisou, Zásada, Harrachov, Josefův Důl). Lyžařská škola se nachází např. v Harrachově, Lučanech nad Nisou, Zásadě, Tanvaldu. V obcích Tanvald, Albrechtice v J.h., Harrachov, Smržovka jsou půjčovny kol (v Harrachově i elektrokol) a cykloservisy.

1.3.8. Podnikání, výroba, zaměstnanost

Hospodářské podmínky v oblasti jsou nepříznivě ovlivněny postupným útlumem výroby velkých zaměstnavatelů v regionu. Zvýšila se tak poptávka po pracovních příležitostech a s ní související migrace obyvatelstva. Nejvýznamnějším hospodářským odvětvím se stává oblast poskytování služeb v souvislosti s turistickým ruchem a rekreací. Orientace na tuto ekonomickou oblast způsobuje značné sezónní výkyvy v nabídce pracovních příležitostí a tím i nevyrovnanost ekonomické situace obyvatel (zdroj. Komunitní plán Tanvald). Jak už bylo uvedeno v kap. 1.3.4., v území existují drobní zemědělci a výrobci. Zároveň se v území také vyskytují zástupci obchodních řetězců, kteří nejenže přispívají k vyhlazení center měst, přitahují automobilovou dopravu a zatěžují dopravní systém, ale i ničí tradiční síť drobných obchodníků. Pokud některých z nich dodává své produkty do těchto obchodních řetězců, je často vystaven velkému tlaku na stlačování svých nákladů na minimum, aby dostáli všem požadavkům, potýkají se se zpoždováním plateb za dodané zboží. Obdobná situace je v celé ČR.

⁸ <http://www.jizerskaops.cz>

Rozdělení firem podle odvětví národního hospodářství

Český statistický úřad evidoval v oblasti k 31.12.2011 celkem 6 888 ekonomických subjektů. Nejvíce jich bylo v Tanvaldu (1557 tedy 22,6 %) a Smržovce (1015 tedy 14,74 %). Nejvíce je firem z oblasti velkoobchod a maloobchod (22,3 %) a průmysl (16,0 %). Největší podíl firem v oblasti velkoobchod a maloobchod je v Tanvaldu (28,97 %) a Smržovce (14,13 %). V těchto dvou obcích jsou také nadprůměrně zastoupeny ekonomické subjekty z průmyslu. V ČR představuje tento podíl 12,3 %.

Třetí nejpočetnější jsou ekonomické subjekty ve stavebnictví (14,33 %, v ČR 12,1 %), které mají nejvyšší podíl v Tanvaldu (27,25 %). Čtvrtá nejpočetnější je díky horskému a turistickému charakteru oblasti skupina ekonomických subjektů v ubytování, jejíž podíl činí 12 %. Největší podíl nalezneme v Harrachově (28,88 %).

79,08 % ekonomických subjektů v MAS tvořili v roce 2011, podle právní formy, živnostníci. 5,92 % tvořily obchodní společnosti.

Nezaměstnanost

Tabulka č.36: Základní údaje o nezaměstnanosti v MAS Rozvoj Tanvaldska v roce 2011

Obec	Uchazeči o zaměstnání	Z toho dosažitelní	Míra registrované nezaměstnanosti uchazečů celkem (%)	Míra registrované nezaměstnanosti dosažitelných uchazečů (%)	Ekonomicky aktivní osoby	Volná pracovní místa
Albrechtice v Jizerských horách	20	20	13,25	13,25	151	0
Desná	203	195	10,78	10,36	1 883	4
Držkov	32	30	11,81	11,07	271	6
Harrachov	62	60	6,15	5,95	1 008	25
Jiřetín pod Bukovou	20	17	5,42	4,61	369	0
Josefův Důl	50	47	9,49	8,92	527	4
Kořenov	57	55	11,15	10,76	511	1
Lučany nad Nisou	68	62	8,84	8,06	769	1
Plavy	73	70	13,90	13,33	525	7
Smržovka	232	224	13,14	12,68	1 766	9
Tanvald	438	413	12,30	11,59	3 562	11
Velké Hamry	184	171	14,22	13,21	1 294	2
Zásada	30	30	6,83	6,83	439	1
Zlatá Olešnice	25	23	10,42	9,58	240	0
CELKEM MAS	1 494	1 486	11,22	11,16	13 315	71

Zdroj: ČSÚ

V míře nezaměstnanosti existují mezi obcemi velké rozdíly. Největší nezaměstnanost byla v roce 2011 ve Velkých Hamrech (14,22 %). Celkově byla míra nezaměstnanosti v oblasti dosti vysoká, když v celkem 9 obcích ze 14 byla více než 10 %. To může do značné míry souviset s úpadkem textilního a sklářského průmyslu, které byly významnými zaměstnavateli. Jen za poslední 25 let na Tanvaldsku ukončilo svoji činnost šest textilních továren. Evidentní je také naprostý nedostatek volných pracovních míst.

Tabulka č.37: Vývoj míry nezaměstnanosti v MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Ekonomicky aktivní (2001)	Míra nezaměstnanosti (%) k 31. 12.											
		původní metodika					nová metodika						
		2001	2002	2003	2004	2005	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Albrechtice v Jizerských horách	151	7,3	7,9	7,9	10,6	9,3	8,6	7,3	7,3	7,3	12,6	11,9	13,2
Desná	1883	5,0	7,7	8,8	8,0	7,5	6,6	6,7	7,1	8,0	11,8	10,4	10,4
Držkov	271	4,8	3,3	4,1	5,9	4,4	3,7	4,8	5,5	7,4	11,1	10,3	11,1
Harrachov	1008	7,3	7,3	8,3	8,3	7,2	6,9	6,2	3,8	6,7	8,1	7,5	6,0
Jiřetín pod Bukovou	369	8,7	9,5	9,5	8,9	8,4	7,0	5,4	5,7	4,3	13,0	9,2	4,6
Josefův Důl	527	6,8	9,9	8,7	8,9	6,6	6,1	4,2	4,4	5,1	6,8	8,3	8,9
Kořenov	511	4,9	7,4	7,4	8,8	9,4	8,6	6,5	6,7	6,7	16,6	12,3	10,8
Lučany nad Nisou	769	4,7	6,8	7,5	7,0	6,2	5,7	4,3	3,9	4,9	10,5	9,1	8,1
Plavy	525	6,1	8,2	8,4	11,6	9,7	8,2	9,3	7,0	10,3	12,8	14,5	13,3
Smržovka	1766	8,6	10,6	11,1	10,0	9,8	8,4	6,7	7,1	8,3	14,3	12,9	12,7
Tanvald	3562	7,1	9,3	11,1	10,6	10,6	9,1	8,7	7,9	9,6	14,9	12,9	11,6
Velké Hamry	1294	5,6	7,6	8,8	9,8	8,7	7,3	9,0	8,7	7,4	14,4	12,8	13,2
Zásada	439	4,3	5,0	5,2	5,0	4,3	3,0	3,4	2,7	6,4	10,0	9,8	6,8
Zlatá Olešnice	240	4,2	5,4	3,8	8,3	5,0	4,2	5,8	5,8	6,3	8,8	9,2	9,6
CELKEM MAS	42862	6,11	7,68	8,5	8,04	7,23	6,36	5,85	4,95	6,27	11,3	10,6	9,37
ČR		8,9	9,8	10,3	10,3	9,5	8,9	7,7	6,0	6,0	9,2	9,6	8,6

Zdroj: ČSÚ Liberec

Z dlouhodobého hlediska je nezaměstnanost nejvyšší v Plavech, Smržovce a Tanvaldu, nejnižší v Zásadě. Míra nezaměstnanosti i v rámci jednotlivých obcí podléhá velkým výkyvům. K největším výkyvům v nezaměstnanosti došlo v letech 2008-2009 v obcích Jiřetín pod Bukovou (8,7 procentních bodů) a Velké Hamry (7 procentních bodů). Od roku 2008 je míra nezaměstnanosti v oblasti vyšší, než je průměr ČR, což souvisí hlavně s ekonomickými problémy místního sklářského a textilního průmyslu.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 1.3.1, v regionu MAS Rozvoj Tanvaldska se vyskytuje několik sociálně vyloučených lokalit, kde žijí obyvatelé, pro které je charakteristická vysoká nezaměstnanost a existenční závislost na sociálních dávkách. Jedna z možností, jak začlenit tyto obyvatele na trh práce, je vznik sociálních firem či podniků. Tyto druhy podniků usilují o vytváření ekonomického zisku, ale vedle toho také dosahují sociálních a environmentálních cílů, hrají důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním nebo společenským znevýhodněním. Zisk těchto podniků je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu.

Ekonomická aktivita

Tabulka č.38: Ekonomická aktivita v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska v roce 2011

Obec	Celkem obyvatel	v tom					Míra ekonom. aktivity
		ek. aktivní	v tom		ek. neaktivní	nezjištěno	
			zaměstnaní	nezaměstnaní			
Albrechtice v Jizerských horách	351	164	144	20	167	20	46,72
Desná	3 130	1 430	1 259	171	1 470	230	45,69

Držkov	534	250	221	29	261	23	46,82
Harrachov	1 643	880	817	63	675	88	53,56
Jiřetín pod Bukovou	516	238	205	33	242	36	46,12
Josefův Důl	904	405	358	47	439	60	44,80
Kořenov	956	441	378	63	461	54	46,13
Lučany nad Nisou	1 716	804	725	79	820	92	46,85
Plavy	1 034	472	403	69	493	69	45,65
Smržovka	3 541	1 696	1 485	211	1 644	201	47,90
Tanvald	6 435	2 810	2 426	384	3 106	519	43,67
Velké Hamry	2 811	1 155	1 018	137	1 490	166	41,09
Zásada	858	398	372	26	414	46	46,39
Zlatá Olešnice	488	220	190	30	243	25	45,08
CELKEM	24 917	11 363	10 001	1 362	11 925	1 629	45,60
Liberecký kraj	432 439	208 512	185 944	22 568	198 712	25 215	48,22
Česká republika	10 436 560	5 080 573	4 580 714	499 859	4 784 923	571 064	48,68

Zdroj: <http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>

Výše uvedená tabulka zobrazuje ekonomickou aktivitu obyvatelstva v jednotlivých obcích MAS. Celkově má MAS mírně podprůměrnou hodnotu ekonomické aktivity, což může souviset s nižším podílem produktivní složky populace (věková skupina 15 - 64 let). Míru ekonomické aktivity samozřejmě ovlivňují i další faktory, hlavně podíl důchodců, žáků, studentů a učňů. Mezi jednotlivými obcemi nejsou příliš velké rozdíly. Nejvyšší ekonomické aktivity dosahuje Harrachov a nejnižší Velké Hamry. Celkově obce MAS vykazují nižší ekonomickou aktivitu, než činí průměr za Liberecký kraj a ČR.

Tabulka č.39: Hlavní směry vyjížděky a saldo dojížděky k datu sčítání v roce 2011

obec	vyjíždějící do zaměstnání		vyjíždějící do školy		dojíždějící do		saldo dojížděky v %	
	celkem	hlavní centra dojížděky	celkem	hlavní centra dojížděky	zamě - stnání	školy	do zamě - stnání	do školy
Albrechtice v Jizerských horách	34	JB 11, T 3	25	JB 3, T 11	19	8	-44,1	-68,0
Desná	324	JB 107, T 69, LB 45, P 21, H 14, S 12, K 13, J 10	112	JB 22, T 21, LB 25, P 14, H 3, S 3	252	21	-22,2	-81,3
Držkov	75	JB 24, Z 9, T 7, LB 7	24	JB 3, Z 12, T 9, LB 7	51	0	-32,0	-100,0
Harrachov	78	P 25, LB 5, HK 2, RNJ 8	75	P 10, LB 19, HK 8, RNJ 2	188	38	141,0	-49,3
Jiřetín pod Bukovou	70	JB 26, T 6, S 7, LB 6	34	JB 2, T 10, S 8, LB 6	44	0	-37,1	-100,0
Josefův Důl	73	JB 24, LB 13	26	JB 6, LB 8	18	1	-75,3	-96,2
Kořenov	107	T 12, H 18, P 13, D 12, J 16, JB 8, LB 7	45	T 14, H 5, P 4, D 4, JB 4, LB 3	47	4	-56,1	-91,1
Lučany nad Nisou	226	JB 136, LB 32, P 16, S 6	101	JB 47 LB 29, P 6, S 6	107	18	-52,7	-82,2

Plavy	151	T 35, VH 22, JB 28, LB 10, ZB 7	69	T 35, VH 22, JB 28, LB 10, ZB 7	76	0	-49,7	-100,0
Smržovka	468	JB 224, LB 75, T 55, P 16, D 20, LN 11	158	MH 17	224	29	-52,1	-81,6
Tanvald	685	JB 240, LB 82, D 81, P 42, S 60, VH 18, PL 22, H 15, JPB 13, ZB 11	216	JB 40, LB 50, D 13, P 34, S 3, VH 7, H 5, ZB 2	437	232	-36,2	7,4
Velké Hamry	375	T 89, JB 99, LB 23, D 44, P 16, PL 24, S 16, TUR 7, Z 9	154	T 37, JB 21, LB 30, P 16, TUR 7, Z 3	78	32	-79,2	-79,2
Zásada	113	JB 50, LB 10	31	JB 10, LB 6	109	35	-3,5	12,9
Zlatá Olešnice	55	T 12, P 4	43	T 20, P 6	8	0	-85,5	-100,0

Zdroj: <http://www.czso.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/home>

Vysvětlivky: JB - Jablonec nad Nisou, T - Tanvald, LB - Liberec, P - Praha, H - Harrachov, S - Smržovka, K - Kořenov, J - Jilemnice, Z - Zásada, D - Desná, VH - Velké Hamry, ZB - Železný Brod, LN - Lučany nad Nisou, PL - Plavy, JPB - Jiřetín pod Bukovou, TUR - Turnov, HK - Hradec Králové, RNJ - Rokytnice nad Jizerou

Pozn.: saldo dojížděky = (počet dojíždějících – počet vyjíždějících) / počet vyjíždějících

Výše uvedená tabulka udává celkové počty vyjíždějících a dojíždějících osob do zaměstnání a do škol k datu sčítání lidu v roce 2011. Počet vyjíždějících do zaměstnání mimo obec souvisí s charakterem osídlení v MAS, kde neexistují velká města s dostatkem pracovních příležitostí. Známa je přitom obecná zákonitost, kdy s rostoucí velikostí obce (a tedy obecně i počtu pracovních příležitostí) klesá podíl vyjíždějících za prací mimo obec na celkovém počtu zaměstnaných. Největšího podílu vyjíždějících tak dosahuje Zlatá Olešnice a vzhledem ke své velikosti poněkud překvapivě i Velké Hamry. V Zásadě je počet obyvatel vyjíždějících i dojíždějících za prací téměř vyrovnaný, vysoce kladné saldo dojížděky má Harrachov, což je způsobeno jeho charakterem jako významného turistického střediska s velkým množstvím návazných služeb. Dojížděka do škol je zcela závislá na dostupnosti škol v jednotlivých obcích. Z obcí, které nemají školu, proto musí vyjíždět všechny děti (blíže viz kapitola 1.3.9). Držkov, Jiřetín pod Bukovou, Plavy a Zlatá Olešnice mají absolutní záporné saldo dojížděky, žádné dítě proto do těchto obcí do školy nedojíždí nebo zde škola ani neexistuje (Držkov a Jiřetín pod Bukovou). Pouze Tanvald má mírně kladné saldo dojížděky do škol.

Nejvýznamnější ekonomické subjekty

Tabulka č.40: Nejvýznamnější ekonomické subjekty v obcích MAS podle vyjádření jednotlivých obcí

Obec	Významné podnikatelské subjekty	Oblast podnikání
Albrechtice v Jizerských horách	Technické služby Albrechtice, s.r.o.	Stavební a zemní práce, autodoprava
	Ing. Bubeníček	Hipoturistika
	Ing. Pospíšil	Zemědělství
Desná	Jablonex group, a.s.	Sklářský průmysl
	Jizerská porcelánka, s.r.o.	Výroba porcelánu
	Desko, a.s.	Strojní zařízení pro sklářský průmysl

	ELSKLO, s.r.o.	Průmyslové a laboratorní pece
Držkov	Technosklo, s.r.o.	Sklářský průmysl
	Řemeslná pekárna držkovská, s.r.o.	Pekárna
	ŠCH Držkov, s.r.o.	Zemědělská výroba
Harrachov	Sklárna Novosad a syn	Sklářský průmysl
	OREA Vital Hotel Sklář	Ubytování, stravování
	Hotel Svornost	Ubytování, stravování
	Hotel Fit Fun	Ubytování, stravování
	AVE Harrachov	Svoz a odstranění komunálního odpadu, recyklace sutí, údržba veřejné zeleně, údržba komunikací
	Sportovní areál Harrachov, a.s.	Sportovní činnost
Jiřetín pod Bukovou	DETOA Albrechtice, s.r.o.	Dřevařská výroba
Kořenov	Zemědělské družstvo Příchovice	Výroba rostlinných a zemědělských produktů
	U Čápa s.r.o.	Lyžařský areál, cestovní ruch
	Ranč pod Štěpánkou	Chov koní
Lučany	Euro Car Vik s.r.o.	Autoservis, prodej vozů
	Cyklo Žitný s.r.o.	Velkoobchod s cyklokomponenty
	ALDIT s.r.o.	Sklářská výroba – vánoční ozdoby
	MOAS CZ s.r.o.	Výrobce hliníkových profilů
	Farma Na Gruntě	Zemědělství
	Farma U rybí sádky	Chov ryb
Smržovka	Alutex, s.r.o.	Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů
	Teneo 3000, s.r.o.	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
	Titan Multiplast s.r.o.	Výroba pryžových a plastových výrobků
	Peuker Strojírna, s.r.o.	Strojírenství
	Kaipan, s.r.o.	Vývoj a výroba osobních automobilů
Plavy	Kümpers textil s.r.o.	Textilní průmysl
	LEVELS s.r.o.	Vzduchotechnika
	INCENTRUM Haratice s.r.o.	Výroba pro automobilový průmysl
	AIFEL 3	Tesařské, výškové a pokrývačské práce
	Farma Filoun	Zemědělství, biofarma, penzion
Tanvald	Nemocnice Tanvald s.r.o.	Zdravotnictví
	ELSKLO spol. s.r.o	Průmyslové a laboratorní pece, servis a modernizace
	SILROC CZ, a.s.	Výrobce silikonových produktů
	Sato Tanvald, s.r.o.	Stavebnictví
	Jan Hamřík, lustry	Výroba svítidel a lustrů
	Okna Tanvald, s.r.o.	Výroba a montáž plastových oken, dveří i zimních zahrad

Velké Hamry	SIZ s.r.o.	Stavebnictví
	TFH s.r.o.	Stavebnictví
	Truhlářství – Miček Petr	Truhlářské práce
	Preciosa Ornela, a.s.	Sklářská výroba
Zásada	p. Žloutek	Výroba varhan
	ATLAS – Konopková Květoslava	Výroba bižuterie
	Laurinová Libuše	Výroba ozdob
	Style Bohemia, s.r.o.	Pálenice, výroba a prodej sklářských výrobků
Zlatá Olešnice	Farma Doleneč	Zemědělství, výroba potravin
	Pila Zlatá Olešnice	Dřevomateriál, lesnické práce

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích, Strategie rozvoje mikroregionu Tanvaldska

Na území MAS podnikají subjekty, které jsou zároveň členy sdružení MAS Rozvoj Tanvaldska a aktivně se podílejí na činnostech MAS. Jedná se o níže uvedené subjekty.

Tabulka č.41: Podnikatelské subjekty - členové MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Podnikatelský subjekt	Oblast podnikání
Desná	Tilion, s.r.o.	Výroba a prodej pohonných hmot
Držkov	ŠCH Držkov, s.r.o. (Jan Feix)	Provozování zemědělské výroby
Jiřetín pod Bukovou	Centrum služeb Jiřetín, s.r.o.	Specializovaný maloobchod, živočišná výroba
	Martin Reček	Výroba a opravy pianin
	DETOA Albrechtice, s.r.o.	Dřevařská výroba
	Buková, s.r.o.	Provádění reklamy
Josefův Důl	METALMONT CZ, s.r.o.	Kovovýroba
Kořenov	Jiří Nyerges	Zemědělství
	Jaromír Lacina	Ubytování
Plavy	Motejlková Irena	Zemědělství
Smržovka	DigiTel CZ, s.r.o.	Prodej a servis mobil. telefonů
Tanvald	Vít Píček	Zemědělství, chovatelství
	Jitka Mitlenerová	Zemědělství, chovatelství
Zlatá Olešnice	Tomáš Bureš	IT
	Ing. Kateřina Preusslerová	projektová manažerka
	Zdeněk Šourek	Zpracování dřeva
	Jiří Vrkoslav	Mléčná farma

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích

Na území regionu existují také podnikatelské subjekty, které jsou nositeli značky Regionální produkt Jizerské hory. Tato značka vznikla v roce 2010 a je znamením původu výrobků v regionu, originality, ekologické šetrnosti a podílu ruční práce při vzniku místních produktů. Nositeli této značky staly tyto subjekty:

- Maškovo pekařství s.r.o., Smržovka – produkt Smržovský chléb
- Lukáš Róka, Smržovka – produkt Dřevořezby ze Smržovky
- DETOA Albrechtice, s.r.o. , Jiřetín pod Bukovou – produkt Dřevěné hry a hračky
- Kartonážka Preussler, Desná v Jizerských horách – produkt Vánoční ozdoby z kartonu
- Helababy – Helena Sibřinová, Smržovka – produkt textilní výrobky ze Smržovky
- Ludmila Široká, Smržovka – produkt Vlnohrátky ze Smržovky

- Rostislav Rakušan, Smržovka – produkt Maturitní a pamětní prsteny ze Smržovky
- Lucie Rotová, Smržovka – produkt Ručně pletené a háčkové výrobky z vlny
- Pavlína Jůnová, Lučany nad Nisou – produkt Umělecká replika lidové podmalby na skle
- Sklárna a minipivovar Novosad a syn Harrachov s.r.o., Harrachov – produkt Kvasnicové pivo
- Domov Maxov, Horní Maxov – produkt Výrobky z ručního papíru, proutí a pedigu z Horního Maxova, Tkalcovské výrobky z Horního Maxova, Keramika z Horního Maxova, Svíčky z včelího vosku z Horního Maxova
- Siegfried Kittler, Smržovka – produkt Dřevěné hračky ze Smržovky
- Petr Klamt, Zásada – produkt Skleněné perle ze Zásady
- Sdružení DEKOR SPECIAL, Desná v Jizerských horách – produkt Foukané a dekorační sklo z Desné v Jizerských horách
- Libuše Laurinová, Zásada – produkt Veselá světýlka ze Zásady
- Martin Hybler, Zásada - produkt Nože a křesadla ze Zásady
- Petr Blahoun, Desná v Jizerských horách, produkt – Šperky z drahých kamenů a polodrahokamů

Podnikatelské subjekty se sídlem na území MAS Rozvoj Tanvaldska by měly být v budoucnu neustále informovány a vyzývány k aktivní spolupráci při řešení jednotlivých kroků procesu Místní agentury 21 (dále jen MA 21), viz kap. 1.3.10. K tomu je zapotřebí nejprve provést analýzu podnikatelských subjektů v regionu a následně subjekty oslovit za účelem spolupráce. Výše uvedené tabulky byly sestavené na základě dotazníkového šetření v jednotlivých obcích a dokumentů MAS Rozvoj Tanvaldska. Nelze je však považovat za podrobnou analýzu podnikatelského prostředí a provedený screening je nutné podrobněji rozpracovat.

1.3.9. Vzdělání, školství

Tabulka č.42: Seznam mateřských škol v MAS Rozvoj Tanvaldska

Název školy	Obec	Kapacita MŠ	Poznámka
Zdravá mateřská škola Desná	Desná I.	83	
Mateřská škola Lučany nad Nisou	Lučany nad Nisou	30	
Mateřská škola Smržovka	Smržovka	115	2budovy
Mateřská škola Tanvald	Tanvald	189	3 budovy
Mateřská škola Zásada	Zásada	60	
Mateřská škola Plavy	Plavy	50	
Mateřská škola Velké Hamry I.	Velké Hamry I.	90	
Základní škola a Mateřská škola Velké Hamry II.	Velké Hamry II.	20	
Základní škola a Mateřská škola Josefův Důl	Josefův Důl	85	
Základní škola a mateřská škola Zlatá Olešnice	Zlatá Olešnice	30	
Základní škola a mateřská škola Desná	Desná v Jizerských horách	50	
Základní škola a mateřská škola	Albrechtice v Jizerských horách	24	
Základní škola a Mateřská škola	Kořenov	28	
Mateřská škola Kamínek	Harrachov	65	

Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>, dotazníkové šetření v obcích

Vysvětlivky: Kapacita znamená celkový maximální počet míst v dané MŠ.

Mateřská škola není zastoupena v obcích Držkov a Jiřetín pod Bukovou.

Tabulka č.43: Seznam základních škol v MAS Rozvoj Tanvaldska

Název školy	Obec	Kapacita ZŠ	Typ ZŠ (délka vzdělání)	Poznámka
Masarykova základní škola	Tanvald	500	9	2 budovy
Základní škola, Tanvald	Tanvald	100	pomocná (10), speciální (10), ZŠ (9)	2 budovy
Základní škola a Mateřská škola Velké Hamry II.	Velké Hamry II.	24	9	2 budovy
Základní škola Plavy	Plavy	150	5	
Základní škola, Lučany nad Nisou	Lučany nad Nisou	180	9	2 budovy
Základní škola Smržovka	Smržovka	540	9	2 budovy
Základní škola Tanvald	Tanvald	550	9	
Základní škola Velké Hamry	Velké Hamry	450	9	
Masarykova základní škola Zásada	Zásada	200	9	
Základní škola a Mateřská škola Josefův Důl	Josefův Důl	200	9	2 budovy
Základní škola a mateřská škola Zlatá Olešnice	Zlatá Olešnice	30	5	1.-4.třída
Základní škola a mateřská škola Desná	Desná v Jizerských horách	500	9	2 budovy
Základní škola a mateřská škola	Albrechtice v Jizerských horách	40	5	2 budovy
Základní škola a Mateřská škola	Kořenov	35	9	
Základní škola Dr. h. c. Jana Masaryka	Harrachov	340	9	

Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>, dotazníkové šetření v obcích

Vysvětlivky: Kapacita znamená celkový maximální počet míst v dané ZŠ, typ školy – 9 – ZŠ s 1. i 2.stupněm., 5 – ZŠ s 1.stupněm.

Základní škola se nenachází v obcích Držkov a Jiřetín pod Bukovou.

Tabulka č.44: Seznam středních škol v MAS Rozvoj Tanvaldska

Název školy	Obec	Kapacita SŠ	Délka studia	Vyučované obory
Gymnázium, Tanvald	Tanvald	360	4,8	gymnázium všeobecné 4 roky, gymnázium všeobecné 8 let
Masarykova základní škola a Obchodní akademie Tanvald	Tanvald	112	4	obchodní akademie

Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>

Vysvětlivky: Kapacita znamená celkový maximální počet míst v dané SŠ

Tabulka č.45: Seznam základních uměleckých škol v MAS Rozvoj Tanvaldska

Název školy	Obec	Kapacita ZUŠ	Obory
Základní umělecká škola Tanvald,	Tanvald	500	hudební, taneční, výtvarný a dramatický

Zdroj: <http://rejskol.msmt.cz/>

Vysvětlivky: Kapacita znamená celkový maximální počet míst v dané ZUŠ

Rozmístění škol se řídí podle velikosti obcí a stupně školy. Nejrozšířenější jsou mateřské školy a základní školy, které existují v 12 obcích. V obcích Plavy, Zlatá Olešnice a Albrechtice v J.h. ZŠ umožňuje pouze 1. stupeň vzdělání. Děti z obcí Držkov a Jiřetín pod Bukovou dojíždí do MŠ a ZŠ do okolních obcí. V obci Tanvald se nachází pomocná a speciální škola. V oblasti existují 2 střední školy - v Tanvaldu Gymnázium a Obchodní akademie. Vyšší odborná škola ani vysoká škola neexistuje v oblasti žádná. V území se nachází jediná základní umělecká škola a to v obci Tanvald.

Dojíždí se nejen do lépe vybavených obcí, ale i mimo území MAS, hlavně do Jablonce nad Nisou, na střední školy i do Liberce, na vysoké školy pak i do Prahy nebo jiných měst (Hradec Králové, Ústí nad Labem apod.).

V souvislosti s úbytkem počtu dětí lze předpokládat další tlak na redukci počtu škol. Především vesnické základní školy mají malý počet žáků a jejich existence je nejistá. Úbytek počtu dětí se postupně přenesl i na střední stupeň škol. V této souvislosti je především nutné zajistit dojíždění žáků ze vzdálenějších obcí do škol.

V souvislosti s existencí sociálně vyloučených lokalit v regionu, pro jejichž obyvatele je charakteristická nižší vzdělanost, je posílení role vzdělávání v rodinách, žijících v situaci vyloučení zcela zásadní. V tomto směru mohou základním i mateřským školám významně pomoci asistenti pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním, na jejichž zřízení poskytuje dotaci Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci tzv. rozvojových programů. Další možností je vytváření tzv. komunitních škol, prohlubujících a spolupráci školy s rodiči. Ze stran pedagogů a výchovných poradců vyvstává nutná potřeba odborné dětské psychologické pomoci.

Pro potřeby MA21 (viz kap. 2.10) je zapotřebí provést analýzu školských zařízení, především z pohledu jejich vzdělávacích programů a zavádění principů udržitelného rozvoje do školní praxe.

Nabídka vzdělávacích kurzů v oblasti je poměrně úzká. Ve Zlaté Olešnici, Tanvaldu a Smržovce existuje možnost navštěvovat jazykové kurzy. Kurzy pro seniory existují v obci Lučany nad Nisou.

1.3.10. Řízení obcí, informovanost, spolupráce

Veřejná správa – MA 21

Dne 16.4.2014 se MAS Rozvoj Tanvaldska přihlásila k MA21 (metoda zvyšování kvality ve veřejné správě), dlouhodobého koncepčního procesu udržitelného rozvoje, ve kterém hlavní roli hraje kvalitní správa veřejných věcí. Veřejná správa sama však kvalitní místní Agendu 21 nezajistí. Protože jde o proces participativní, tedy účastenský, nezbytně k tomu potřebuje spolupráci s různými složkami místní společnosti – neziskovými organizacemi a spolky, podnikateli, provozovateli služeb, či třeba školskými zařízeními, zdravotnickými institucemi a řadou dalších subjektů, včetně široké neorganizované veřejnosti. MAS Rozvoj

Tanvaldska je prozatím na začátku celého procesu a je odhodlána prostřednictvím svých členských obcí zkvalitňovat výkon správy věcí veřejných, tj. zlepšovat práci místních samospráv i orgánů státní správy, včetně rozvíjení regionu ve spolupráci s občany a to dle strategických rozvojových dokumentů postavených na základech udržitelného rozvoje regionu.

Do procesu MA21 mohou spadat například následující činnosti:

- obnova památek
- ožívování a zachovávání tradičních zvyklostí a řemesel
- udržitelná turistika
- územní plánování založené na integrovaném přístupu a vhodná výstavba
- péče o krajinu
- péče o starší občany
- strategické plánování k rozvoji místa
- praktické práce v místě, tzv. práce "zdola" v rámci místního společenství, jako např. výsadba stromů, údržba parků
- projekty, které se zabývají konkrétní problematikou např. dopravou,
- kulturní a společenské akce, akce pro veřejnost (slavnosti, jarmarky, poutě),
- výchovné a vzdělávací programy
- podpora vhodného podnikání
- vlastní práce místních orgánů, zapracování principů udržitelného rozvoje do koncepcí, plánů i každodenní agendy
- environmentální systémy řízení pro podniky, místní úřady a další instituce,
- ekologické vytápění
- nákupy respektující udržitelnost spotřeby

a řada dalších.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách na začátku procesu je zapotřebí provést analýzy samotné veřejné správy, NNO, podnikatelských subjektů, školských zařízení. Problémem je však nedostatek finančních prostředků, které má MAS Rozvoj Tanvaldska k dispozici na provádění již konkrétních aktivit, jež pomáhají k upevnování myšlenek, zásad a principů udržitelného rozvoje a MA21 v denním životě regionu.

Hospodaření obcí

Tabulka č.46: Hospodaření obcí v MAS Rozvoj Tanvaldska v letech 2010-2011

Obec	2011					2010				
	Celkové příjmy (tis. Kč)	Ukazatel dluhové služby (%)	Zadluženost (tis.Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (%)	Celková likvidita	Celkové příjmy (tis. Kč)	Ukazatel dluhové služby (%)	Zadluženost (tis.Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (%)	Celková likvidita
Albrechtice v Jizerských horách	11091,33	0	0	5,46	5,47	11849,71	0	0	4,85	4,83
Desná	66406,25	8,76	19862,13	9,9	1,67	67603,56	2,45	13850	7,27	0,9
Držkov	5406,74	0	0	0,62	33,45	6220,59	0	0	0,48	28,1
Jiřetín pod Bukovou	9976,12	38,4	4193,19	8,75	0,58	10038,86	7,24	3221	8,32	0,65
Josefův Důl	19723,59	7,99	332,06	9,18	0,29	31714,94	51,06	2037	6,63	0,41

Kořenov	37580,3	16,13	0	32,13	0,32	31981,89	0,07	5923	8,04	2,87
Lučany nad Nisou	25729,01	5,26	4088,22	6,97	1,4	23189,89	6,1	5271	6,69	0,85
Plavy	12431,92	0	0	2,7	5,77	13788,57	0	0	1,43	3,17
Smržovka	40017,77	3,55	15773,98	8,28	2,07	65751,43	26,1	4000	21,42	1,02
Tanvald	193098,46	0,3	5737,5	3,63	4,38	205301,7	0,28	6188	2,64	4,41
Velké Hamry	40883,7	3,89	7845,22	4,53	1,96	51838,75	16,21	9187	3,74	2,68
Zásada	11250,66	6,04	3388	8,02	1,91	9641,81	16,08	3994	6,66	1,48
Zlatá Olešnice	7032,3	0	0	0,97	8,25	7016,76	0	0	0,44	9,28
Harrachov	35280,85	0	0	7,45	0,84	34997,34	0	0	2,78	1,96

Vysvětlivky:

Ukazatel dluhové služby – poměr mezi dluhovou službou (součet úroků, splátek jistin, dluhopisů a leasingu) a dluhovou základnou (součet daňových a nedaňových příjmů a přijatých dotací)

Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům – poměr zadlužení k celkovému majetku obce, za rizikovou hodnotu je považován ukazatel 25 procent a víc.

Celková likvidita - poměr, kterým je obec schopna krýt své krátkodobé závazky, porovnávají se především prostředky na bankovních účtech a hotovost s krátkodobými závazky, za rizikovou hodnotu se považuje hodnota menší než 1

Zdroj: <http://data.blog.ihned.cz/c1-58868120-mapa-dluhu-vsech-6-246-obecnich-uradu-hrozi-vasemu-mestu-ci-vesnici-krach>
data převzata z <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ufis/iufismon/index.pl> - ÚFIS - Monitoring hospodaření obcí Ministerstva financí

Problematika hospodaření obcí je složitá záležitost a výše příjmů a výdajů podléhá mezi lety značným výkyvům, jež souvisí např. s realizací různých investičních akcí a příjmy z dotací na tyto akce. Z mnoha ukazatelů proto lze za nejdůležitější považovat ty, které každoročně sleduje Ministerstvo financí ČR v Monitoringu hospodaření obcí. Těmi jsou především výše uvedené podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a celková likvidita.

Ze 14 obcí MAS jich celkem 6 hospodařilo v roce 2011 bez dluhů. Jako rizikové hodnotí Ministerstvo financí obce, u nichž celková likvidita je menší než 1 (tedy, že krátkodobé likvidní prostředky – peníze na bankovních účtech a hotovost - ani nepokryjí krátkodobé závazky) a zároveň, že podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (tedy de facto poměr zadlužení k celkovému majetku obce) je vyšší než 25 %. Jako riziková je podle těchto kritérií hodnocena obec Kořenov. Ukazatel celkové likvidity měly pod hodnotou 1 v roce 2011 celkem 4 obce – Jiřetín pod Bukovou, Josefův Důl, Kořenov a Harrachov. Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl nejvyšší v Kořenově. Žádná další obec nepřekročila v roce 2011 rizikovou hranici 25 %. Město Desná mělo v absolutním vyjádření zdaleka nejvyšší zadluženost – téměř 20 mil.Kč! Druhý nejvyšší objem dluhů měla Smržovka (15,7 mil.Kč) a třetí Velké Hamry (7,81 mil.Kč). Ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům může podléhat velkým meziročním výkyvům, což může být způsobeno postupným splácením starých a naopak uzavíráním nových bankovních úvěrů. Ve Smržovce tak byl v roce 2010 podíl cizích zdrojů 21,42 %, o rok později jen necelých 8,28 %. Naopak v Kořenově byl v roce 2010 podíl cizích zdrojů jen 8,04 % a o rok později již 32,13 %.

Informovanost

Obecní kronika existuje ve všech obcích MAS, kromě obce Kořenov. Významným informačním zdrojem pro obyvatele je obecní zpravodaj, který existuje v obcích, Albrechtice v J.h. (2x ročně), Desná (1x za měsíc, zdarma), Držkov (občasník, zdarma), Harrachov (1x za měsíc), Josefův Důl (6x za rok, zdarma), Kořenov (4x za rok), Lučany nad Nisou (6x za rok), Smržovka (1x za měsíc), Tanvald (1x za měsíc), Velké Hamry (6x za rok)

ročně), Zásada (4x ročně, zdarma). Obec Zlatá Olešnice využívá k informovanosti obyvatel sms. Jak již bylo uvedeno v kapitole Technická infrastruktura, celkem 8 obcí má k dispozici obecní rozhlas a tři obce kabelovou televizi.

Tabulka č.47: Internetové stránky obcí MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Internetové stránky
Albrechtice v Jizerských horách	http://www.albrechtice-jh.cz/
Desná	http://www.mesto-desna.cz/
Držkov	http://www.drzkov.cz/
Harrachov	http://www.harrachov-info.cz
Jiřetín pod Bukovou	http://www.jiretinpb.cz
Josefův Důl	http://www.josefuvdul.cz
Kořenov	http://www.korenov.cz/
Lučany nad Nisou	http://www.lucany.cz
Plavy	http://www.plavy.cz
Smržovka	http://www.smrzovka.cz
Tanvald	http://www.tanvald.cz
Velké Hamry	http://www.velkehamry.cz
Zásada	http://www.zasada.cz
Zlatá Olešnice	http://zlata-olesnice.c

Zdroj: Internetové stránky obcí

Všechny obce v MAS mají své internetové stránky.

Spolupráce

MAS Rozvoj Tanvaldska spolupracuje s LAG Podralsko a MASiF Frýdlansko. S oběma partnery byla v roce 2012 dohodnuta spolupráce ve formě konzultantů a patronů při realizaci projektu Získání dovedností, animace a provádění z opatření programu rozvoje venkova III. 4.1. pro doposud nepodpořené místní akční skupiny. Od 21.1.2012 je MAS Rozvoj Tanvaldska členem Celostátní sítě MAS ČR, která poskytuje informační servis a připravuje dokumenty pro další plánovací období 2012-2020. MAS Rozvoj Tanvaldska spolupracuje s místní akční skupinou „LGD Partnestwo Izerskie“ v rámci přeshraniční spolupráce. Na území MAS Rozvoj Tanvaldska působí, více jak deset let, také sdružení obcí Mikroregion Tanvaldsko, jehož cílem je vzájemná spolupráce a koordinace činností rozvoje regionu. Členské obce Mikroregionu jsou zároveň i členskými obcemi MAS. Jedná se o tyto obce: Tanvald, Harrachov, Desná, Kořenov, Velké Hamry, Plavy, Zlatá Olešnice, Smržovka, Jiřetín pod Bukovou, Albrechtice v Jizerských horách, Josefův Důl a Zásada. Mikroregionu Tanvaldsko se daří sdružovat finanční prostředky a během existence organizace již bylo úspěšně realizováno několik projektů nejen v rámci mikroregionu, ale i projektů s přeshraničním dopadem. Příklady projektů:

- Vytvoření systému separace bioodpadů v Mikroregionu Tanvaldsko
- Optimalizace a propagace cyklotras česko – polského cyklistického areálu (partnerem projektu je polské město Szklarska Poreba)
- Společná propagace a marketing cestovního ruchu (projekt česko – polské přeshraniční spolupráce, partnerem projektu je Obec Stara Kamienica)
- Doprovodná turistická infrastruktura Tanvaldska (vytvoření nové cyklotrasy č.3025 Tanvald a kompletně vybavené sportovně rekreační doprovodné infrastruktury)
- Zlepšení dopravní obslužnosti území Mikroregionu Tanvaldsko (výstavba 4 nových zastávek drážní dopravy a modernizace 18 zastávek autobusové dopravy)

- Euroregion Nisa na kole: Česko – polský cyklistický areál (kompletní a úplné vyznačení všech cyklotras v česko – polském regionu, navazujících na známé lokality Českého Ráje, Jablonecka, Krkonoš a Polska)⁹.

Některé obce MAS Rozvoj Tanvaldsko mají uzavřené smlouvy s partnerskými městy.

Tabulka č.48: Partnerská města obcí v MAS Rozvoj Tanvaldsko

Obec	Partnerské město
Albrechtice v Jizerských horách	Wleń a Mściwojów, Polsko
Desná	Malschwitz, Německo
Harrachov	Szklarska Poręba, Polsko
Josefův Důl	Wleń a Mściwojów, Polsko Kladno-Švermov Vysoká nad Kysucou, Slovensko
Jiřetín pod Bukovou	Wleń a Mściwojów, Polsko
Kořenov	Stará Kamenice, Polsko
Smržovka	Weidenberg, Německo Rammenau, Německo
Tanvald	Burbach, Německo Wittichenau, Německo Lubomierz, , Polsko
Plavy	Paszowice, Polsko
Zásada	Deauville, Francie - Normandie
Zlatá Olešnice	Osiecznica, Polsko
Lučany nad Nisou	Neschwitz, Německo

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích, internetové stránky obcí

1.3.11. Bezpečnost

Tabulka č.49: Obvodní oddělení Policie ČR na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Okres	Obvodní oddělení	Spádové obce a části
Semily	Harrachov	Harrachov, Nový Svět, Rýžoviště, Mýtiny
Jablonec nad Nisou	Tanvald	Tanvald, Šumburk nad Desnou, Žďár, Velké Hamry I, Velké hamry II, Bohdalovice, Plavy, Haratice, Zlatá Olešnice, Lhotka, Návarov, Stanový, Kořenov, Jizerka, Polubný, Příchovice, Rejdice, Desná I, Desná II, Desná III
Jablonec nad Nisou	Smržovka	Smržovka, Lučany n. N., Horní a Dolní Maxov, Jindřichov Albrechtice v Jizerských horách, Josefův Důl, Mariánská hora, Jiřetín pod Bukovou

⁹ Zdroj:<http://www.tanvaldsko.info/cs/projekty/11.html>

	Jablonec nad Nisou - Mšeno	Karlov
Jablonec nad Nisou	Železný Brod	Zásada, Držkov

Zdroj: <http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-lbk-kontakty-kontakty.aspx>

Tabulka č.50 : Rizikovost dle obvodních oddělení Policie ČR na území MAS Rozvoj Tanvaldska (období leden - listopad 2013)

Obvodní oddělení	počet trestných činů v roce říjen 2013	index kriminality (na 10 000 obyvatel)	umístění v rámci obvodních oddělení ČR
Tanvald	397	258,2	192
Smržovka	303	383,0	74
Harrachov	76	480,7	43
Jablonec nad Nisou Mšeno	369	266,4	176
Železný Brod	165	122,4	471

Poznámka: Obvodních oddělení Policie ČR je celkem v ČR 522. Byly seřazeny od nejrizikovějšího k nejméně rizikovému. Dle výsledků za sledované období lze konstatovat, že správní Tanvaldsko patří k územím s vyšší kriminalitou.

Zdroj: <http://www.mapakriminality.cz>

Tabulka č.51: Statistika kriminality v obvodních odděleních na území MAS Rozvoj Tanvaldska (období leden-listopad 2013)

Oddělení	Kriminalita celkem	Vraždy	Násilné činy	Mravnostní činy	Krádeže vloupáním	Krádeže prosté	Majetkové činy	Ostatní činy	Zbývající činy	Hospodářské činy
Smržovka	303	0	36	1	63	94	173	37	36	13
Tanvald	397	1	57	1	80	105	210	47	54	28
Harrachov	76	0	1	2	14	21	39	19	9	6
Jablonec nad Nisou Mšeno	369	0	29	3	65	144	238	43	40	16
Železný Brod	165	0	21	1	43	34	81	21	31	10

Zdroj: <http://www.mapakriminality.cz>

Na území MAS má 8 obcí nainstalovaný kamerový systém. Kamerový systém přispívá k ochraně majetku, ochraně osob, prevenci proti vandalismu, ochraně pořádku na veřejnosti, odhalování, prevenci a postihu trestné činnosti, získávání důkazů pro orgány činné v trestním řízení.

Jak už bylo zmíněno v předešlých kapitolách, nemalým problémem regionu jsou sociálně vyloučené lokality. Někteří obyvatelé těchto lokalit jsou nezaměstnaní, mají problémy s užíváním návykových, omamných a psychotropních látek a produkují specifickou kriminalitu. Objevuje se i zvýšená kriminalita mezi dětmi a mládeží. Tento jev je v regionu zvláště ve větších městech (Tanvald, Smržovka, Velké Hamry a Desná) řešen městskou policií i Policií české republiky. Z dotazníkového šetření a z rozhovorů se zástupci MAS je zřejmé, že situace v oblasti kriminality v regionu je neklidná a je jedním z hlavních problémů. Pro zklidnění situace v této oblasti je potřeba zajistit fungující systém prevence kriminality a to na místní úrovni, do které budou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. V regionu působí subjekty zaměřené na sociální služby (viz kap. 1.3.4.), jejich počet je

však nedostačující. Podstatou systému prevence kriminality na místní úrovni je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby a možnosti. Jedním z nástrojů prevence kriminality je asistent prevence kriminality (na území MAS Rozvoj Tanvaldska od roku 2013 působí ve Velkých Hamrech).

1.3.12. Cestovní ruch

Památky v území

Celá oblast se vyznačuje značným množstvím kulturních památek, které ztraktivňují celé území. V oblasti byla vyhlášena i jedna vesnická památková rezervace - Jizerka. Soupis nejvýznamnějších z nich udávají následující tabulky. Kompletní soupis všech památkově chráněných objektů je v příloze. Vedle velkého množství památkově chráněných objektů existuje i značné množství objektů, které památkovou ochranu nemají, přesto je jejich role pro zachování historického a kulturního dědictví místa důležitá (objekty lidové architektury, drobná církevní architektura – křížky, boží muka apod.). Na území MAS dle statistik NPÚ nejsou žádné národní kulturní památky, městské, vesnické, či krajinné památkové zóny, památky UNESCO.

Tabulka č.52: Významné nemovitě kulturní památky na území MAS

Památky	Obec
Kulturní památky	
Protržená přehrada na Bílé Desné	Albrechtice v Jizerských horách
Kostel Nanebevzetí Panny Marie	Desná – Desná I.
Starokatolický kostel Nanebevstoupení Páně a fara	Desná – Desná I.
Riedlova pohřební kaple	Desná – Desná II.
Riedlova vila	Desná – Desná II.
Kotrčova vila	Desná – Desná II.
Kaplička na Novině	Desná – Desná III.
Kostel sv. Bartoloměje	Držkov
Socha Anděla strážce	Držkov
Železniční ozubnicová trať s provozními objekty	Kořenov
Kostel navštívení P. Marie	Lučany nad Nisou
Kostel sv. Jana Křtitele	Kořenov – Polubný
Kostel sv. Františka serafinského	Tanvald – Šumburk nad Desnou
Sklárna – panský dům, brusírna, vzorkovna	Harrachov
Kostel sv. Vincence de Paula	Albrechtice v Jizerských horách
Sousoší Piety	Velké Hamry – Bohdalovice
Pomník katastrofy na Bílé Desné	Desná – Desná I.
Pomník Svárovske stávky	Držkov
Rozhledna Slovanka	Lučany nad Nisou – Horní Maxov
Kaple navštívení P. Marie se studánkou	Josefův Důl – Karlov
Hrad Navarov, zřícenina	Zlatá Olešnice – Návarov
Zámek Navarov s parkem	Zlatá Olešnice – Návarov
Socha sv. Františka Sarafinského	Lučany nad Nisou
Pomník sklářské podvižky	Lučany nad Nisou
Kostel sv. Víta	Kořenov - Příchovice
Rozhledna Hvězda (Štěpánka)	Kořenov – Příchovice

Socha sv. Jana Nepomuckého	Kořenov – Příchovice
Kaplička	Kořenov - Rejdice
Socha sv. Antonína Paduánského	Kořenov - Rejdice
Socha sv. Jana Nepomuckého	Kořenov – Rejdice
Kostel Archanděla Michaela	Smržovka
Kříž (Jelení kout u č.p.157)	Smržovka
Venkovská usedlost e.č.24	Smržovka
Socha sv. Anny	Zlatá Olešnice - Stanový
Sousoší největší trojice	Zlatá Olešnice - Stanový
Venkovská usedlost Antala Staška	Zlatá Olešnice – Stanový
Pomník Svárovské stávky	Velké Hamry - Svárov
Socha sv. Josefa	Tanvald – Šumburk nad Desnou
Kaplička sv. Anny	Tanvald
Kostel sv. Martina	Zlatá Olešnice
Sousoší piety	Zlatá Olešnice
Kostel sv. Václava	Harrachov
Brusírna skla č.p.73	Harrachov
Vesnické památkové rezervace	
Jizerka	Kořenov - Jizerka

Zdroj: www.monumnet.npu.cz

Tabulka č.53: Další významné památky a turistické zajímavosti na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Turistické zajímavosti, přírodní a kulturní památky
Albrechtice v Jizerských horách	Mauzoleum – Schowankova rodinná hrobka, Kaplička Panny Marie, Mariánskohorské boudy
Desná	Karnetův vodní mlýn, Komarova vila, Kostel Nanebevzetí Panny Marie, Vodopády na Čemé Desné, Vodní nádrž Souš, Schody na Mariánskou Horu, památná lípa,
Držkov	Kaplička sv. Trojice
Harrachov	Mumlavský vodopád, Kaple sv. Alžběty, lyžařské muzeum, Anenské údolí, Socha sv. Jana
Josefův Důl	Vodopády Jedlová
Jičetín pod Bukovou	Čertova komora na vrcholu hory Buková, rodiště firmy Swarovski, kreativní dílny Detoa, vila Schowanek
Kořenov	Rozhledna Štěpánka, Tesařovská kaple, kaple sv. Gotharda – Příchovice, osada Jizerka, přírodní rezervace v oblasti prameniště Jizery, Expozice lehkého opevnění z roku 1938, hraniční přechod Jizerka – Orle, Jizerská oblast tmavé oblohy, Maják Járy Cimrmana s rozhlednou a muzeem - Příchovice
Lučany nad Nisou	Rozhledna Bramberk, Kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova – Horní Maxov
Plavy	Palackého stezka
Smržovka	Rozhledna Černá studnice, sáňkařská dráha, vyhlídka Finkstein, Muzeum obrněné techniky
Tanvald	chata s rozhlednou Špičák, secesní radnice
Velké Hamry	Muchov, Muzeum obnovitelných zdrojů energie
Zlatá Olešnice	památná lípa Lhotka,

Zdroj: *Dotazníkové šetření v obcích, www.tanvaldsko.cz, internetové stránky obcí*

Pro oblast Tanvaldska je charakteristická její průmyslová minulost. V 19. a 20. století byl zdejší kraj právem považován za jednu z nejprůmyslovějších oblastí republiky. Rozvíjel se zde hlavně sklářský a textilní průmysl, pozadu nebylo ani strojírenství. Postupem času však došlo k útlumu a na mnoha místech

k úplnému zániku výroby, a tak ze sklářské a textilní éry (až na některé výjimky), zbyla mnohdy jen zajímavá industriální architektura¹⁰.

Obecně jsou památky industriálního charakteru mnohem mladší, než jiné stavby, které jsou památkově chráněné, což často vede k tomu, že jejich význam není doceněn. Industriální památky jsou mnohdy brownfields, vnímané často jako chátrající pozůstatky minulosti, což mnohdy brání vidět v nich jejich potenciál. Často jsou to areály s nevyjasněnými majetkovými vztahy, ekologickou zátěží, což značně komplikuje snahu o jejich záchranu. Obecně méně problémů mají technické památky, které přibližují život předků ještě před průmyslovou revolucí. Jsou to např. vodní mlýny, zajímavě konstruované mosty, nebo železniční nádraží. Industriální památky mají však velký potenciál stát se předmětem zájmu nejen odborníků, ale především i oblíbeným cílem návštěvníků. Aby se tento celosvětový trend mohl plně rozvíjet i v oblasti MAS Rozvoj Tanvaldska, je zapotřebí objekty chránit, udržovat a propagovat. To vyžaduje především velké množství finančních prostředků, kterých se v současné době na tuto oblast nedostává, a tak mnohé zajímavé objekty industriální architektury jsou bez využití a chátrají.

Návštěvníci regionu si mohou připomenout nejen průmyslovou minulost, ale i život předků před průmyslovou revolucí v několika muzeích v území MAS Rozvoj Tanvaldska, jako např.: Muzeum místní historie – Riedlova vila v Desné, Muzeum ozubnicové trati v Kořenově, Muzeum Jizerských hor v Kořenově, Muzeum místní historie ve Smržovce, Muzeum skla s minipivovarem v Harrachově, Muzeum místní historie v Josefově Dole, Muzeum Šindelka v Harrachově, Muzeum místní historie - Funkcionalistická vila Schowanek v Jiřetíně pod Bukovou, Muzeum výroby hraček DETOA v Jiřetíně pod Bukovou, Muzeum hornické historie v Harrachově.

Příklady zajímavých industriálních objektů na území MAS Rozvoj Tanvaldska:

- Ozubnicová trať Tanvald – Harrachov („Zubačka“)
- Viadukt, Smržovka
- Huť v Dolním Polubném, Desná
- Sklárna Novosad, Harrachov
- Kamenická huť v Josefově dole
- Sklárna, Josefův Důl – Dolní Maxov
- Huť Marie, Josefův důl – Dolní Maxov
- Brusárna optického skla, Tanvald – Žďár
- Textilní továrna, Velké Hamry – Svárov
- Textilní přádelna, barevna a brusárna skla, Plavy
- Přádelna „Klášter“, Smržovka
- Mechanická tkalcovna a továrna provaznického zboží, Josefův Důl
- Továrna na výrobu porcelánu, Desná
- Továrna na plechové obaly, Smržovka
- Továrna na výrobu dřevěných hraček, Jiřetín pod Bukovou
- Malá vodní elektrárna, Tanvald
- Soušská přehrada, Josefův Důl
- Protržená přehrada na Bílé Desné, Albrechtice v Jizerských horách
- Josefodolská přehrada, Josefův Důl
- Most na Mýtě, Kořenov
- Mosty přes Jizeru (Kořenov, Martinské údolí)
- Železniční stanice Tanvald, Dolní Polubný, Kořenov, Smržovka

¹⁰ Zdroj: Líba Novotná, Stezky kulturního a historického dědictví Tanvaldska

Naučné stezky a turistické trasy MAS Rozvoj Tanvaldsko

Kromě husté sítě cyklotras a pěších tras, které byly podrobně popsány v kapitole 1.3.3, existuje v oblasti i několik turisty vyhledávaných naučných stezek a turistických tras.

Tabulka č.54: Naučné stezky a turistické trasy na území MAS

Název	Délka v km	Počet zastavení	Naučná stezka / turistická trasa	Dotčená obec
Včelí naučná stezka Jana hraběte Harrachov	3,5	11	naučná stezka	Harrachov
Tajemná místa Jizerských hor	5		turistická trasa	Kořenov
Okruh Jizerkou	20,5		turistická trasa	Kořenov
K vodopádům na Černé Desné	10,5		turistická trasa	Kořenov
Harrachov – prameny Labe	24		turistická trasa	Harrachov
Harrachov – Mumlavský vodopád	15,5		turistická trasa	Harrachov
Josefův Důl - Kristiánov	15		turistická trasa	Josefův Důl
Josefův Důl - Jedlová	22		turistická trasa	Josefův Důl
Kořenov - Bukovec	15		turistická trasa	Kořenov
Kořenov – přehrada Souš – Horní Polubný	11		turistická trasa	Kořenov
Kořenov – rozhledna Štěpánka	16,5		turistická trasa	Kořenov
Smržovka – Tanvaldský Špičák - Tanvald	9,5		turistická trasa	Smržovka, Tanvald
Po stopách skláře Riedela	4		turistická trasa	Desná
Vycházková trasa Liška	20	5	naučná stezka	Harrachov
Naučná stezka Tři izeríny	8	16	naučná stezka	Kořenov
Naučná stezka Protržená přehrada v Jizerských horách	1	6	naučná stezka	Desná
Naučná stezka Jedlový důl – vodopád Jedlové	2	9	naučná stezka	Josefův Důl
Tanvaldský vyhlídkový kruh	15		turistická trasa	Tanvald
Černostudničním hřebenem na Terezínku	13		turistická trasa	Smržovka
Na Bukovou a na Bramberk	16,5		turistická trasa	Smržovka
Z Harrachova podél Mumlavy na Krakonošovu snídani	11		turistická trasa	Harrachov
Za Desnou jako na dlani	10,8		turistická trasa	Desná
K mokřadu Zásada	4,6	8	naučná stezka	Zásada, Džkov
Krajem zlatých olší			naučná stezka	Zlatá Olešnice
Ze Smědavy na Jizerku	14,5		turistická trasa pro vozíčkáře	Josefův Důl
Okolo Smědavské hory	16		turistická trasa pro vozíčkáře	Josefův Důl

Zdroj: www.tanvaldsko.cz, KÚLK

Obyvatelé a návštěvníci mají možnost v území MAS provozovat i další druhy turistiky, jak již bylo podrobně popsáno v kapitole 1.3.7.

Ubytování a informační centra v území MAS Rozvoj Tanvaldsko

Na území MAS existuje velké množství zařízení různého charakteru pro hromadné ubytování osob. Níže uvedená tabulka je souhrnem hromadných ubytovacích zařízení, jak ji vede Český statistický úřad.

Tabulka č.55: Počet hromadných ubytovacích zařízení

Obec	Počet celkem	Typ zařízení								Počet pokojů		Počet míst pro stany a karavany
		Hotel *	Hotel **	Hotel ***	Hotel ****	Hotel garni	Penzion	Turistická ubytovna	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	10 a méně (počet objektů)	11 až 50 (počet objektů)	
Albrechtice v Jizerských horách	20	1					13	1	5	12	8	
Desná	15			3			8		5	11	4	
Držkov	1								1		1	
Harrachov	62		2	15	4	1	25		10	30	23, 3x 100 a více, 2x 51-100	11-50
Jiřetín pod Bukovou	3						2	1			2	
Josefův Důl	25	1		3			12	1	8	24	11	
Kořenov	60			8			23	3	26	42	18	
Lučany nad Nisou	13			1			5	2	5	7	6	
Plavy	2						1		1	1	1	
Smržovka	4	1	1				2			2	3	
Tanvald	10		1				5		4	9	1	
Velké Hamry	3						2	1		3		
Zásada	2						1	1		2		
Zlatá Olešnice	3						3			3		
Celkem	223	3	4	30	4	1	101	10	64	146	77, 3x100a více, 2x 51-100	

Zdroj: Hromadná ubytovací zařízení České republiky, <http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/index>, aktualizace 2013, dotazníkové šetření v obcích.

Z předchozí tabulky je zřejmé, že nejvíce objektů hromadné rekreace mají obce, které leží v území turisticky vyhledávaných Jizerských hor (Kořenov, Albrechtice v Jizerských horách, Josefův Důl) a Krkonoš (Harrachov). Dalším typem ubytovacích zařízení je ubytování v soukromí. Bohužel k tomuto typu ubytování se jen velmi obtížně získávají souhrnná data a ne všechny obce tato data uvedla v dotazníkovém šetření. V obcích, které svých územím zasahují do nejvytíženější oblasti Jizerských hor (Josefův Důl, Albrechtice v Jizerských horách, Kořenov, Desná, Jiřetín pod Bukovou, Lučany nad Nisou, Tanvald) se podíl lůžek v objektech individuální rekreace pohybuje mezi 40 a 70%. V obcích Smržovka a Plavy je to 70-79 %. U Ostatních obcí MAS je to 80 a více %. Pro udržitelný rozvoj regionu je žádoucí, bude-li se tento podíl zmenšovat. Objekty individuální rekreace negenerují pro obce žádný zisk, naopak představují pro dopravní a technickou infrastrukturu zátěž. Jejich výstavba rozšiřuje zastavěné území sídel na úkor přírodně hodnotného okolí, aniž by to mělo pro obec dostatečný hospodářský přínos (*Studie rozvoje cestovního ruchu Jizerské hory, 2013*).

Tabulka č.56: Infocentra na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Informační centrum
Albrechtice v Jizerských horách	Infocentrum Albrechtice
Desná	Kulturní a informační středisko Riedlova vila Desná
Harrachov	Informační centrum KRNP Harrachov
Harrachov	Turistické informační centrum Harrachov

Josefův Důl	Informační centrum Josefův Důl
Kořenov	Informační centrum Jizerky pro Vás
Lučany	Informační centrum v knihovně MěÚ
Smržovka	Turistické informační centrum Novasol
Smržovka	Městská knihovna a infocentrum Smržovka
Tanvald	Infocentrum Tanvald

Vybavenost infocentry je velmi dobrá, vyplývá z významu cestovního ruchu pro celou oblast.

1.4. Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

1.4.1. Územní plánování

Tabulka č.57: Vybavenost obcí MAS Rozvoj Tanvaldska územními plány

Obec	Územní plán			
	Druh	Poslední aktualizace	Zhotovitel	Poznámka
Albrechtice v Jizerských horách	ÚPO	2000	Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec	2006 schválena 2. změna ÚPO, 2009 schváleno zadání ÚP, zpracoval Ing. arch. Storch Jan, Praha
Desná	ÚPSÚ	1998	Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec	2008 schválena 5. změna ÚPSÚ, 2010 schváleno zadání ÚP, zpracoval Žaluda, projektová kancelář, Praha, do konce r.2013 zapracování připomínek
Držkov	ÚPSÚ	1998	SAUL, s.r.o, Liberec	schválen, 2012 schváleno zadání ÚPO, zpracoval Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec
Harrachov	ÚPSÚ	1994	Atelier AUREA, spol. s r.o, Praha	2012 schválena 10.změna, 2012 schváleno zadání ÚP, zpracoval Ing. arch. Jan Buchar, Jesenice, schválen návrh ÚP, probíhá připomínkování
Jiřetín pod Bukovou	ÚP	2011	SURPMO, a.s, Praha	schválen
Josefův Důl	ÚPO	2000	Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec	schválen, 2012 projednán návrh ÚP, zpracoval Žaluda, projektová kancelář, Praha
Kořenov	ÚPSÚ	1996	Atelier AUREA, spol. s r.o, Praha	2005 schválená 3.změna ÚPSÚ, 2009 schváleno zadání ÚP, probíhá zpracování ÚP, zpracovatel Žaluda, projektová kancelář
Lučany nad Nisou	ÚPSÚ	2000	Ing. arch. Jiří Vít - Atelier CONTEC, Praha	2012 schváleny Pokyny pro zpracování návrhu ÚP, probíhá projednávání
Plavy	ÚP	2011	Kadlec K.K. Nusle, spol. s r.o., Praha	schválen

Smržovka	ÚPSÚ	2000	Ing. arch. Miroslav Ulmann, Liberec	schválen, 2012 schválena 5. Změna, zpracoval Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec
Tanvald	ÚP	2010	Ing. arch. Storch Jan, Praha	schválen 2010, projednává se 1. změna, zpracoval Žaluda, projektová kancelář, Praha
Velké Hamry	ÚP	2011	Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec	schválen
Zásada	ÚP	2009	Ing. arch. Miloslav Štěpánek - ARCH SERVIS, Liberec	schválen, 2012 zahájení projednání návrhu 1.změny
Zlatá Olešnice	ÚPO	2006	Atelier AUREA, spol. s.r.o, Praha	schválen, 2013 návrh k veřejnému projednání

Vysvětlivky: ÚP – územní plán, ÚPO – územní plán obce, ÚPSÚ – územní plán sídelního útvaru

Zdroj: <http://www.uur.cz/iLAS>, dotazníkové šetření na obcích

Všech 14 obcí má schválený územní plán, celkem 8 obcí si zároveň pořizuje nový územní plán, jde výhradně o obce, které se doposud řídí starším typem územního plánu (ÚPO, ÚPSÚ). Žádná obec nemá zpracovanou urbanistickou studii území. Významná část zpracovatelů územních plánů nepochází z regionu, často jde o ateliéry z Prahy. Nejstarší územní plán má nyní obec Harrachov (z roku 1994), která již ale projednává návrh nového ÚP. Obcí, která se řídí nejstarším územním plánem a zároveň nepožizuje nový je Smržovka (ÚPSÚ z roku 2000). Všeobecně platným problémem je kvalita zpracování územních plánů, rozhodujícím kritériem pro výběr zpracovatele zůstává často výhradně cena. Špatně zpracovaný územní plán přitom může výrazně negativně ovlivnit rozvojové možnosti obce na dlouhá léta.

1.4.2. Rozvojová území

Lokality brownfields

Tabulka č.58: Seznam lokalit typu brownfields na území MAS Rozvoj Tanvaldska

Obec	Název	Rozloha v m ²	Využití
Desná III	Areál - bývalé autodopravy	13440	nevyužíváno částečně
Desná II	Areál – bývalá porcelárna č.p. 491, 319	10700	nevyužíváno
Desná III	Objekt bývalé školy	4800	nevyužíváno
Desná II	Úložiště lehkého topného oleje a motorové nafty	2270	nevyužíváno
Harrachov	ISŠ Lesnická	17000	nevyužíváno
Harrachov	Blechárna	658	nevyužíváno
Harrachov	Hubertus	2504	nevyužíváno
Harrachov	Duch hor	2840	nevyužíváno
Jiřetín pod Bukovou	Ubytovna DETOA	650	nevyužíváno, připraveno k rekonstrukci
Josefův Důl	Kamenická huť - sklárna	8450	nevyužíváno
Josefův Důl	Velká sklárna textilka	25900	původně průmyslová

			výroba, v současnosti jiné
Josefův Důl	Kamenická huť -sklárna	8450	původně průmyslová výroba, nevyužíváno
Josefův Důl	Starý bytový dům	4000	nevyžíváno
Josefův Důl – Dolní Maxov	Sklářská huť	1884	původně průmyslová výroba, nevyužíváno
Kořenov	Výtopna parních lokomotiv čp.806	808	nevyžíváno
Kořenov	Areál Liaz	2697	nevyžíváno
Lučany nad Nisou	Dům č.p.502	887	původně sklady, v současnosti jiné
Smržovka	Areál u hlavního Roseweltova	1800	občanská vybavenost
Smržovka	SEBA T – závod 06	16124	nevyžíváno
Smržovka	Výrobně skladovací objekt – starý sklad a depo u nádraží čp. 1343, 1344	6192	sklady
Smržovka	Rekreační chata Sigma čp. 74	1194	nevyžíváno
Smržovka	Motel u hlavní čp. 65,174	1164	nevyžíváno
Smržovka	Přádelna	16065	nevyžíváno
Tanvald	SEBAT, závod 01, č.p. 154,358		nevyžíváno
Tanvald	LITMAS, č.p. 149		částečně využívaný pro strojírenskou výrobu
Velké Hamry	SEBA T – závod 02,03	32767	sklady
Velké Hamry - Bohdalovice	Areál p.č.453/14,465,466,469,470/1	6693	průmyslová výroba, sklady

Zdroj: Databáze brownfields Libereckého kraje, dotazníkové šetření v obcích

Specifickým problémem MAS, souvisejícím s nedávným úpadkem textilního a sklářského průmyslu, je vysoký počet nevyužívaných nebo jen částečně využívaných objektů typu brownfields. Výčet výše uvedených lokalit není zdaleka úplný, lze předpokládat výrazně větší množství lokalit brownfields v celé MAS, bohužel pro tento parametr neexistují dostupná data. Z databáze brownfields Libereckého kraje a dotazníkového šetření vyplývá, že nejčastěji jde o průmyslové objekty. Je evidentní, že tento soubor nevyužívaných objektů by mohl představovat značný potenciál pro rozvoj. Tomu však často brání významné překážky, především vysoké finanční náklady na revitalizaci, nejasné majetkové a právní vztahy, nevýhodná dopravní poloha apod.

Greenfields

Na území MAS je evidována pouze jedna lokalita typu greenfields, která je na okraji Smržovky směrem na Novou Ves nad Nisou, na křižovatce silnic Jana Švermy a ul. Jablonecká. Jedná se o plochu o rozloze 25 000 m².

Rozvojová území

Tabulka č.59: Připravenost obcí pro bytovou výstavbu

Obec	Jsou připraveny pozemky pro výstavbu pro bydlení?		Jsou pozemky zainvestovány a jak?								
	ANO/NE	pro kolik domů	ANO/NE	vodovod	kanalizace	elektřina	plyn	telefon	internet	silnice	jiné - co?
Albrechtice v J.h.	ANO	6	NE								
Desná	NE		NE								
Držkov	ANO	4 RD	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO			ANO	
Harrachov	ANO	0,5 ha, 3RD	NE								
Jiřetín pod Bukovou	NE										
Josefův Důl	ANO		NE								
Kořenov	ANO	30	NE								
Lučany nad Nisou	NE		NE								
Plavy	ANO	10 ha, 25 RD, 2 BD	Některé ano								
Smržovka	ANO	60RD, 3 BD	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	
Tanvald	ANO	3,4 ha, 12 RD	NE								
Velké Hamry	ANO		NE								
Zásada	ANO	5RD	NE								
Zlatá Olešnice	NE		NE								

Vysvětlivky: RD- rodinný dům, BD – bytový dům,

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích

Připravenost obcí pro bytovou výstavbu je nedostatečná. Ze 14 obcí MAS, které se zúčastnily dotazníkového šetření, jich 10 uvedlo, že má pozemky pro bytovou výstavbu připraveno. Zasiťovány jsou ale pozemky jen v Držkově a Smržovce a v Plavech část pozemků. Nejvíce pozemků připravených pro výstavbu je ve Smržovce a jsou nejlépe zasiťovány.

1.4.3. Oblasti s lidským potenciálem

V MAS Rozvoj Tanvaldska evidoval Český statistický úřad k 31.12.2011 celkem 6 888 ekonomických subjektů (viz kapitola 1.3.8). Stejně jako v jiných částech ČR jde v drtivé většině o fyzické osoby, nebo firmy s malým počtem zaměstnanců. Na území MAS ale existuje i několik významných firem, které zaměstnávají větší počet lidí, viz tabulka níže.

Tabulka č.60: Největší podniky dle tržeb, které mají své sídlo v MAS Rozvoj Tanvaldska

Podnik	Sídlo	Tržby v mil.Kč	Počet zaměstnanců	Obor činnosti
DETOA Albrechtice, s.r.o.	Jiřetín pod Bukovou	193 (rok 2013)	148	Dřevařská výroba
Titan – Multiplast, s.r.o.	Smržovka	157 (rok 2012)	33	Výroba pryžových a plastových výrobků
Nemocnice Tanvald s.r.o.	Tanvald	152 (rok 2012)	198	Zdravotnictví
Preciosa Ornela, a.s.	Zásada	82 (rok 2012)	871	Sklářská výroba
Technosklo, s.r.o.	Držkov	79 (rok 2011)	100	Výroba a zpracování ostatního skla vč. technického
Jizerská porcelánka, s.r.o.	Desná I.	41 (rok 2012)	61	Výroba ostatních technických keramických výrobků
Sportovní areál Harrachov, a.s.	Harrachov	10 (rok 2011/2012)	20-49	Provozování sportovních zařízení
Kümpers Textil, s.r.o.	Plavy	16,7 (rok 2011/2012)	100	Textilní průmysl

Zdroj: Dotazníkové šetření, www.justice.cz, <http://registry.czso.cz>

Pozn.: Údaje o tržbách a počtech zaměstnanců pochází z poslední zveřejněné výroční zprávy nebo účetní závěrky (nejčastěji za rok 2012) na www.justice.cz.

Přestože význam výše uvedených firem především pro zaměstnanost v oblasti je nezpochybnitelný, mají pro ekonomický rozvoj oblasti zásadní význam především malé firmy.

Ne všechny aktivity, které je nutné v rámci udržitelného rozvoje provést, se odehrávají na bázi podnikání či na bázi výkonu správy věcí veřejných. Mnoho potřebných aktivit je závislých na dobrovolném výkonu jedinců či organizovaných skupin občanů, tj. na nestátních neziskových organizacích. Na území MAS Rozvoj Tanvaldska existuje množství různých spolků a občanských sdružení, jejichž škála je velmi široká. Jde hlavně o sdružení dobrovolných hasičů a myslivců a různě zaměřené sportovní kluby a tělovýchovné jednoty. Všechna tato sdružení plní nezbytnou roli při zajištění volného času místních obyvatel a jsou základním prvkem pro kulturní a sportovní život v obcích. Činnost spolků závisí na dobrovolné práci jednotlivců v jejich volném čase, bez jejich nadšení by dále nemohly aktivně vyvíjet činnost. Pro své fungování a rozvoj mohou tato sdružení využít různé granty a dotace, byť jejich objem je stále nedostatečný a překážkou je často i složitá administrativa spojená s poskytnutím dotace. Kulturní a sportovní život v území MAS proto do velké míry závisí na nadšení a nezištné práci členů jednotlivých neziskových organizací.

Níže uvedený seznam NNO byl sestaven na základě dotazníkového šetření v obcích, informací z dostupných databází a následné selekci ze strany zástupců jednotlivých obcí. V tabulce jsou uvedeny pouze ty NNO, o kterých je známo, že jsou aktivní. Vzhledem k tomu, že MAS Rozvoj Tanvaldska je zapojena do procesu MA 21 je zapotřebí podrobně zpracovat analýzu NNO působících v území, zmapovat jejich činnost a následně aktivní NNO vyzývat k aktivní spolupráci a zapojovat do procesu udržitelného rozvoje regionu.

Tabulka č.61: Seznam nejvýznamnějších neziskových organizací v obcích MAS Rozvoj Tanvaldska

Název organizace	Obec	Činnost/člen MAS RT	Zdroj
Naděje 2011	Albrechtice v J.h.	humanitární činnost	www.mvcr.cz
Jezdecký oddíl HOOBY Albrechtice	Albrechtice v J.h.	jezdeckví, sportovní aktivity	www.mvcr.cz
Jizerské Albrechtice o.s.	Albrechtice v J.h.	spolková činnost, environmentální činnost	www.mvcr.cz
Naše Albrechtice	Albrechtice v J.h.	spolková činnost	www.mvcr.cz
Klub psích sportů, o.s.	Desná II	sportovní činnost	www.mvcr.cz
KARVELA SERVIS	Desná I.	sdružení osob, spolková činnost	www.mvcr.cz

Myslivecké sdružení Kořenov – Desná	Desná	myslivecké sdružení	www.mvcr.cz
Občanské sdružení Děti duhy	Držkov	pomoc sociálně slabším dětem z dětských domovů či stacionářům a zdravotně postiženým	www.firmy.cz
Myslivecké sdružení Držkov	Držkov	myslivecká činnost	www.mvcr.cz
TJ Sokol Držkov	Držkov	sportovní činnost	www.firmy.cz
Český klub lyžařů Harrachov	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Golf club Harrachov	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Musherš club Harrachov	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Oddíl lyžování Jiskra Harrachov, o.s.	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu v Harrachově	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
SKI klub Harrachov	Harrachov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
TJ Albrechtice/Jiřetín pod Bukovou	Jiřetín pod Bukovou	sportovní činnost / člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Spolek Patron	Jiřetín pod Bukovou	dokumentace, opravy a ochrana drobných památek Jizerských hor/člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Divadelní spolek J.K.Tyl	Josefův Důl	divadelní činnost	www.mvcr.cz
Občanské sdružení Pepikáček, o.s.	Josefův Důl	výchovná a vzdělávací činnost	www.mvcr.cz
TJ Jiskra Josefův Důl	Josefův Důl	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Křižovatka	Kořenov	nadační fond	www.mvcr.cz
Spolek přátel osady Jizerka, o.s.	Kořenov	spolková činnost	www.mvcr.cz
Sport klub Čáp	Kořenov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Apartovní klub all-izol Polubný,	Kořenov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
TJ Slavoj Kořenov	Kořenov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
MTB Team Příchovice	Kořenov	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Jizerky pro Vás o.p.s.	Kořenov	koordinační činnost při zajišťování kulturního a sportovního života v oblasti Jizerských hor, péče o krajinu a drobné památky	www.jizerkyprovas.cz
Svaz tělesně postižených lidí v České republice, .místní organizace č.4	Lučany nad Nisou	sdužování osob se zdravotním, zejména tělesným, postižením hájí potřeby a zájmy OZP a seniorů	www.firmy.cz
Hasiči PP	Lučany nad Nisou	hasičská činnost	www.mvcr.cz
Koně pro Jizerské hory	Lučany nad Nisou	spolková činnost	www.mvcr.cz
MTB cyklokros team	Lučany nad Nisou	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Myslivecké sdružení Nisa	Lučany nad Nisou	myslivecká činnost	www.mvcr.cz
TJ Lučany nad Nisou	Lučany nad Nisou	sportovní činnost	www.mvcr.cz
KVH Muzeum Československé armády, o.s.	Plavy	spolková činnost	www.mvcr.cz
TJ Sokol Plavy	Plavy	sportovní činnost	www.mvcr.cz
Tradice a inovace o.p.s.	Plavy	činnost za záchranu objektu obce	www.mvcr.cz
Evropské výtvarné centrum Sněženska	Smržovka	výtvarné a rekreační pobyty pro tělesně postižené děti a jejich rodiče	www.firmy.cz
Oblastní charita Most, církevní org.	Smržovka	nízkoprahové zařízení pro mládež ve věku od 15 do 26 let, sociální poradna	www.firmy.cz
Myslivecké sdružení Černá Studnice	Smržovka	myslivost/ člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Partnerský spolek Smržovka	Smržovka	spolková činnost, rozvoj spolupráce s jinými městy/člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
MO Český rybářský svaz	Tanvald	rybářství/ člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Mateřské a dětské centrum Maják	Tanvald	výchovná a vzdělávací činnost, sociální	Průvodce sociálních

		poradenství, oblast prevence	služeb na Tanvaldsku
Občanské sdružení zdravotně postižených Tanvald	Tanvald	rekondice, kulturní a vzdělávací program, činnost se zdravotně postiženými občany regionu	Průvodce sociálních služeb na Tanvaldsku
Železniční společnost Tanvald, o.p.s.	Tanvald	obnova kulturní památky	www.zubacka.cz
Zubačka, o.s.	Tanvald	obnova kulturní památky	www.zubacka.cz
Myslivecké sdružení BÁROV	Velké Hamry	myslivost	www.mvcr.cz
TJ Velké Hamry	Velké Hamry	sportovní činnost	www.mvcr.cz
S.O.S Zvony	Velké Hamry	člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Svaz tělesně postižených lidí v České republice, místní organizace	Velké Hamry	sdružování osob se zdravotním, zejména tělesným, postižením hájí potřeby a zájmy OZP a seniorů	Průvodce sociálních služeb na Tanvaldsku
Letci Zásada, o.s.	Zásada	Činnosti na podporu rekreační a zájmové činnosti	www.mvcr.cz
Myslivecké sdružení zásada	Zásada	myslivecká činnost	www.mvcr.cz
TJ Sokol	Zásada	sportovní činnost	www.mvcr.cz
TJ	Zásada	sportovní činnost	www.mvcr.cz
TJ Sokol	Zlatá Olešnice	sportovní činnost/ člen MAS RT	výroční zpráva 2012 MAS RT
Myslivecké sdružení ZLATNÍK	Zlatá Olešnice	myslivecká činnost	www.mvcr.cz

Zdroj: Dotazníkové šetření v obcích, www.firmy.cz, Výroční zpráva MAS Rozvoj Tanvaldska 2012, <http://aplikace.mvcr.cz/seznam-obcanskych-sdruzeni/SearchResult.aspx>, Průvodce sociálních služeb na Tanvaldsku

V současné má MAS Rozvoj Tanvaldska 43 členů, z toho 14 jsou zástupci veřejného sektoru (obcí, měst a městysů), 11 jsou zástupci neziskového sektoru (především občanská sdružení) a zbylých 18 jsou zástupci soukromého sektoru, kde převažují soukromí podnikatelé a firmy podnikající v zemědělství, vyskytují se i podnikatelé poskytující ubytovací a stravovací služby, v malé míře pak výrobní firmy.

Obecně však platí, že většina občanů se málo angažuje ve společenském dění v obcích, nenavštěvují zasedání obecních zastupitelstev a nezajímají se o obecní záležitosti. To odpovídá i výsledkům dotazníkového šetření ohledně zapojení jednotlivých subjektů do činnosti MAS, kdy většina členů se angažuje především z důvodu možnosti získání dotací. Možnost získání dotací byla také hlavním motivem jednotlivých obcí, proč se stát členem MAS.

1.4.4. Oblasti s rozvojovým potenciálem

Dotazníkové šetření provedené mezi představiteli jednotlivých obcí dokazuje, že obce sužuje řada problémů, které omezují jejich rozvoj. Zcela dominujícími tématy jsou problémy s dopravou (z 13 obcí, jež zodpověděly tuto otázku, jich dopravu označilo za problém 8) a s technickou infrastrukturou (10 obcí).

V oblasti dopravy je nejzávažnějším problémem stav místních komunikací, na jejichž údržbu a opravy nemají obce dostatečné finanční prostředky, ale předmětem velké kritiky napříč celým územím MAS je i stav komunikací především III.třídy, které jsou v majetku kraje. Akcentovány jsou ale i další problémy, nejvýraznější jsou chybějící chodníky a stav parkovišť. Silniční infrastruktura tedy trpí vysokou podinvestovaností a silniční doprava proto nemůže využít svého potenciálu pro rozvoj oblasti.

Druhým nejčastěji zmiňovaným problémem je špatný stav technické infrastruktury a nedobudovaný systém vodovodů a kanalizací v potřebném rozsahu. Jako negativum jsou nejčastěji zmiňovány chybějící

plynofikace, vodovody a kanalizace v okrajových částech obcí, ČOV. Obec Velké Hamry v dotazníkovém šetření uvedla problém v návratu používání tuhých paliv k topení. Několik obcí zmiňuje i špatný stav stávající infrastruktury. Podrobněji jsou záměry obcí v oblasti uvedeny v kapitole 1.3.2.

Výrazným faktorem kvality života hlavně v malých obcích je úroveň občanské vybavenosti. V obcích je zajištění základních služeb poměrně dobré. Velkým problémem, podle četnosti vyjádření obcí, je špatný technický stav stávajících zařízení. Obce uváděly jako problém stav obecních budov, chybějící plochy pro volnočasové aktivity (multifunkční hřiště), špatný stav sportovišť.

V oblasti kultury je poměrně dobrá vybavenost obcí nejzákladnějšími kulturními zařízeními, jakými jsou knihovna a spolkový dům. Obecní knihovna je ve 13 obcích ze 14, spolkový dům v 10 obcích. Nedostatečně zastoupená jsou zařízení, zaměřená na rodiny s malými dětmi (např. mateřská centra), popř. zařízení pro volnočasové aktivity mládeže. Mateřské centrum je pouze v obcích Smržovka a Tanvald, dům dětí a mládeže je pouze v Tanvaldu.

Přes nedostačující kvalitu sportovních a kulturních zařízení a celospolečenskou apatii a frustraci značné části obyvatel se v jednotlivých obcích pořádá řada kulturních a sportovních akcí. Konají se prakticky ve všech obcích a některé svým významem přesahují i hranice regionu (blíže viz kapitola 1.3.7). Ve větším zapojení obyvatel do společenského dění a zlepšení infrastruktury pro trávení volného času lze spatřovat značný rozvojový potenciál.

Obce se také potýkají s nedostatečnou péčí a špatným stav památkových objektů. Památkových objektů je přitom v oblasti vysoké množství. Národní památkový ústav eviduje v MAS celkem 54 nemovitých památek, a jednu vesnickou památkovou rezervaci. Nejvíce nemovitých památek je v obci Desná.

Pro obce je klíčové udržet stávající síť mateřských a základních škol, neboť představují zásadní prvek občanské vybavenosti a mají výrazný vliv na migrační atraktivitu jednotlivých obcí. Základní školy a MŠ se nachází v 11 obcích (chybí v Držkově a Jiřetíně pod Bukovou), ale pouze v 9 největších obcích existují základní školy se všemi 9 ročníky. Kromě své primární vzdělávací funkce hrají školy rovněž nezanedbatelnou roli v kulturním a sportovním životě obcí. Jejich existence je tak jedním z ukazatelů kvality života na venkově a jejich případné rušení může mít negativní dopady na migrační atraktivitu obcí. Školství je tak faktor, který při své absenci může nepříznivě ovlivnit rozvojový potenciál obcí.

Klíčovým faktorem pro rozvoj obcí je dostatečné množství rozvojových ploch pro bydlení i podnikání. Z dotazníkového šetření v obcích (viz kapitola 1.4.2) vyplývá, že téměř všechny obce (10 z 14) mají připravené pozemky pro bytovou výstavbu, plně zasíťované jsou však pouze ve 2 obcích (Držkov a Smržovka). Obec Plavy má zasíťované pozemky pouze částečně. Nedostatek využitelných stavebních pozemků je proto dalším z klíčových faktorů rozvoje celé MAS a může výrazným způsobem negativně ovlivnit demografickou situaci obcí.

Úpadek textilního a sklářského průmyslu v území má přímý dopad i na velmi omezenou nabídku pracovních příležitostí a vysokou vyjížďku za prací (i mimo území MAS), jak dokazuje kapitola 2.8. Na tuto situaci však upozorňuje pouze 6 obcí, ostatní ji zřejmě berou jako fakt, s kterým se nedá příliš hnout.

MAS Rozvoj Tanvaldska leží v území turisticky velmi vyhledávaných oblastí Jizerské hory a Krkonoše. Oblast je protkána hustou sítí pěších tras a cyklotras, na své si zde přijdou příznivci lyžování, raftingu, golfu, rozvíjí se hipoturistika. Handicapem je především minimální nabídka přes letní období a velmi výrazný rozdíl (v návštěvnosti i nabídce CR) v severní a jižní části MAS. Oblast je využívána převážně pro individuální

a rodinnou turistiku a turistiku malých skupin, které patří mezi střední a nižší příjmové skupiny. Převažují zde penziony, apartmány, ubytování v soukromí. Nabídka pro skupiny s vyššími příjmy (hotely vyšších kategorií) je převážně v centru turistického ruchu Krkonoš - Harrachov. Orientaci na skupiny s nižšími a středními příjmy odpovídá i struktura stravovacích zařízení (převažují hospody či restaurace s kuchyní i bez kuchyně). Lze konstatovat, že ubytovací i stravovací kapacita je v území dostačující, je však důležité zlepšovat jejich kvalitu. Některé obce v dotazníkovém šetření uvedly, že vidí problém v nedostatečném využití ubytovacích kapacit mimo hlavní sezónu. Příležitostí k zlepšení této situace by mohlo být např. zaměření na zajištění služeb pro školy v přírodě. Důležitým prvkem v poskytování služeb v ubytování je také zajištění kvality služeb, což bývá (dle výpovědí zástupců obcí) mnohdy problém v takových zařízeních, která provozují nájemci a majitelé nemají na zvyšování kvality zájem.

Problémem je i nedostatečná nebo chybějící komunikace a spolupráce mezi provozovateli atraktivit, ubytovacích a stravovacích služeb a dalších servisních služeb. Cestovní ruch lze považovat za jednu z hlavních rozvojových oblastí MAS. K rozvoji tohoto odvětví je nutný cílený marketing i na okraje turisticky nejatraktivnější oblasti, spolupráce jednotlivých aktérů na poli cestovního ruchu a rozvoj turistické infrastruktury.

1.4.5. Využití vlastních prostředků v území k rozvoji

Tabulka 62: Výdaje jednotlivých obecních rozpočtů na investice v letech 2011 a 2012 v Kč

obec	2012			2011			podíl investic na celkových výdajích	
	výdaje celkové	výdaje na investice	výdaje na investice na obyv.	výdaje celkové	výdaje na investice	výdaje na investice na obyv.	2012	2011
Albrechtice v Jizerských horách	13 783 230	4 310 380	12 457	11 419 950	2 615 450	7 581	31,27	22,90
Desná	70 477 520	24 817 070	21 665	72 894 480	28 553 150	8 743	35,21	39,17
Držkov	9 437 300	198 000	930	4 739 960	0	0	2,10	0,00
Harrachov	35 597 880	79 500	51	35 748 300	210 910	132	0,22	0,59
Jiřetín pod Bukovou	9 893 150	1 080 680	1 943	10 666 450	601 480	1 066	10,92	5,64
Josefův Důl	15 286 160	489 470	535	18 711 260	1 100 040	1 203	3,20	5,88
Kořenov	108 010 600	102 663 780	105 404	32 433 740	16 614 990	17 200	95,05	51,23
Lučany nad Nisou	29 746 670	7 984 160	4 562	22 955 210	2 808 530	1 593	26,84	12,23
Plavý	9 901 140	998 470	956	9 829 730	722 030	687	10,08	7,35
Smržovka	41 058 580	2 671 120	727	54 034 510	4 037 020	1 096	6,51	7,47
Tanvald	142 262 680	42 201 640	6 293	200 582 330	33 716 500	4 981	29,66	16,81
Velké Hamry	36 541 030	2 890 200	1 015	40 086 290	8 083 630	2 832	7,91	20,17
Zásada	106 212 850	1 278 290	1 436	9 396 740	425 780	477	1,20	4,53
Zlatá Olešnice	6 921 140	0	0	5 510 670	192 980	376	0,00	3,50
Celkem	635 129 930	191 662 760	7 493	529 009 620	99 682 490	3 927	30,18	18,84

Zdroj: www.rozpocetobce.cz

Jednotlivé obecní rozpočty se vyznačují velkými rozdíly v podílu investic na celkových rozpočtových výdajích. Tento ukazatel je do značné míry závislý na realizaci jednotlivých investičních akcí. V době

realizace takové investice pořizované často s dotační podporou dochází ke skokovému nárůstu výdajů na investice a podílu těchto výdajů na celkových výdajích. Např. obec Harrachov měla v letech 2011 a 2012 podíl investic na celkových výdajích pouze 0,22 resp. 0,59 %, ale v roce 2008 byl podíl investic na celkových výdajích 32 %, což bylo dáno větší investicí (20 mil. Kč) do sportovního zařízení. Podobně v obci Kořenov podíl investic na celkových výdajích v roce 2012 byl 95 % a v roce 2011 téměř o polovinu méně - 51 %. Tento výkyv byl způsobený investicí do odvádění a čištění odpadních vod v obci v roce 2012. Malé rozdíly ve výši investic mezi jednotlivými lety jsou zřejmé pouze u obce Tanvald. V roce 2011 obec Držkov neměla žádné investiční výdaje, stejně tak tomu bylo v obci Zlatá Olešnice v roce 2012. Nelze však obecně říci, že obce s malým počtem obyvatel mají nejnižší podíly investic. Malé obce jsou však limitovány omezenými rozpočtovými prostředky a do větších investičních akcí se pouští ojediněle. Některé obce se také potýkají s nedostatkem financí na opravy a údržbu svého majetku.

Celkově lze tedy prohlásit, že v území je možné sdružit vlastní prostředky, byť finanční možnosti zejména menších obcí jsou velmi omezené. U dalších obcí mohou být další výdaje limitované právě probíhajícími významnými investičními akcemi, které znemožňují alokovat finanční prostředky do dalších oblastí. Hendikepem může být i výše dluhů, to se však v MAS Rozvoj Tanvaldska týká pouze Desné a Smržovky.

Z Dotačního fondu Libereckého kraje, který byl zřízen usnesením Zastupitelstva Libereckého kraje č. 43/13/ZK ze dne 26. 2. 2013, lze žádat o dotace na různé typy činností. Dotační fond je rozdělen na 8 hlavních oblastí: 1. požární ochrana, 2. Program obnovy venkova, inovace, územní plánování, příprava a administrace projektů, podpora regionálních produktů, 3. zdravotnictví, tělovýchova a sport, 4. školství, mládež a zaměstnanost, 5. sociální služby, 6. Doprava, 7. cestovní ruch, památková péče a kultura, 8. životní prostředí a zemědělství. Na činnost různých spolků a sdružení a pořádání různých akcí přispívají i jednotlivé obce, většinou jde o částky v řádu tisíců Kč.

Jednotlivé subjekty v území mohou rovněž využít řady dalších dotačních titulů, především z Fondů EU přes jednotlivé operační programy. Využíváný je i Program rozvoje venkova.

1.5. Analýza rozvojových potřeb

Všechny obce mají k dispozici územní plán (8 si pořizuje nový), jako základní dokument rozvoje obce. 6 obcí uvedlo, že mají Program obnovy venkova zpracovaný v různé míře podrobnosti. Z logiky věci tímto dokumentem nedisponují města Tanvald, Smržovka, Desná, Harrachov, Velké Hamry. Tento rozvojový dokument tak chybí ve 3 obcích.

Tak jako v jiných částech ČR se i na území MAS nachází objekty brownfields, které by při svém využití mohly představovat významný potenciál pro rozvoj. Tomu brání vysoké finanční náklady na revitalizaci, nejasné majetkové a právní vztahy apod. Liberecký kraj vede poměrně podrobnou databázi těchto objektů. Opětovné využití takovýchto objektů lze považovat za rozvojovou potřebu území.

Obecně mezi základní rozvojové potřeby patří dostatečné plochy pro rozvoj bydlení. Z 14 obcí MAS, které se zúčastnily dotazníkového šetření, jich má pozemky pro bytovou výstavbu připraveno 10. Zasiťovány jsou ale pozemky jen ve 3 obcích. Pro další rozvoj území je proto nezbytným předpokladem rozšířit nabídku těchto ploch a především investovat do jejich technické vybavenosti.

Na území MAS eviduje Český statistický úřad téměř 7000 ekonomických subjektů. Do kategorie středních a velkých podniků lze však zařadit pouze několik subjektů (viz kapitola 3.3). V území působí velké množství

malých firem a podnikatelů fyzických osob. Z dostupných dat nelze určit, které z těchto subjektů v sobě mají rozvojový potenciál a jaká je jejich aktuální hospodářská situace. Pro stabilitu ekonomického prostředí celé MAS je důležitá odvětvová diverzifikace ekonomických subjektů. V MAS neexistuje jeden majoritní zaměstnavatel, což je výhodou.

Ekonomickou prosperitu ekonomických subjektů na svém území nemůže sama MAS žádným relevantním způsobem ovlivnit, vytváření příznivého podnikatelského prostředí po stránce právních a administrativních podmínek zajišťuje stát z centrální úrovně. Lokalizaci firem může napomoci např. nabídka prostor pro podnikání, např. na revitalizovaných plochách brownfields, případně nabídka nových rozvojových ploch (greenfields), které však svým umístěním a charakterem nebudou mít negativní vliv na životní prostředí v lokalitě. Liberecký kraj eviduje na území MAS jedinou plochu greenfields – na území Smržovky. Pro rozvoj podnikání jsou důležité i investice do dopravní (zejména silniční sítě) a technické infrastruktury a péče o rozvoj a udržení základní občanské vybavenosti.

Zásadním faktorem pro zvýšení atraktivity života v MAS Rozvoj Tanvaldska je vytvoření vhodných podmínek pro kulturní a sportovní vyžití a vyhovující občanská vybavenost. V MAS působí řada různých neziskových organizací a spolků, které jsou v různé míře i finančně podporovány z rozpočtů obcí případně kraje nebo pomocí různých národních grantů, celkově však v souladu s celorepublikovými trendy platí, že činnost těchto spolků je do velké míry závislá na nezištné dobrovolné práci jejich členů ve volném čase. Jednou z potřeb proto je alespoň udržet, lépe však rozvíjet lidský potenciál těchto kulturních a sportovních spolků.

Vzhledem k poloze území MAS má cestovní ruch pro tuto oblast velký význam a skýtá velmi významný rozvojový potenciál. Ten je do značné míry limitován přírodním charakterem území (CHKO Jizerské hory, KRNP). Pro jeho iniciaci je nutný cílený marketing, spolupráce jednotlivých aktérů na poli cestovního ruchu (informační centra, ubytovací a stravovací služby, provozovatelé atraktivit) a zástupci ochrany přírody a krajiny, investice do turistické a podpůrné infrastruktury. Handicapem je přílišná koncentrace návštěvníků do několika málo lokalit a sezónnost nabídky.

V území je možné sdružit vlastní prostředky, byť rozpočtové možnosti jednotlivých obcí, především těch malých jsou značně omezené. Kromě dnes prioritně využívaných dotací z fondů EU poskytují různé granty a dotace stát i kraj.

1.6. Celková SWOT analýza

Tabulka 63: Celková SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Významné zdroje povrchové pitné vody (vodárenské nádrže Desná – Souš a Josefův Důl), území je soběstačné v zásobování pitnou vodou • Značná část území leží v CHKO Jizerské hory a KRNP, existence národních přírodních a přírodních rezervací, přírodních památek a evropsky významných lokalit NATURA • Nadprůměrná vybavenost technickou infrastrukturou, vysoký podíl objektů napojených na kanalizaci a ČOV, vysoká plynofikace území. • Schválená koncepce v oblasti vodního hospodářství PRVK LK 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká či střední kategorie radonového indexu geologického podloží v převážné části území • Postupné snižování počtu obyvatel (stárnutí populace) • Omezení rozvoje území významnými limity přírodního charakteru (CHKO Jizerské hory, KRNP) • Nedostatečná technická infrastruktura v okrajových částech obcí, špatný stav stávající technické infrastruktury • Špatná kvalita a vysoké náklady na údržbu husté sítě krajských a místních komunikací • Nedostatečná kvalita a technické

<ul style="list-style-type: none"> • Dobrý signál mobilních sítí v celém území • Výhodná geografická poloha – poloha na hlavních dopravních – silničních i železničních osách. Dobrá dopravní dostupnost vyšších správních center – Jablonec nad Nisou a Liberec. • Dobrá dopravní obslužnost i z okolních regionů, velké množství vlakových spojů, existence skibusové a cyklobusové dopravy, dobré spojení i za hranice (PL) • Hustá síť turistických tras a cyklotras, přítomnost koridorů mezinárodního významu • Dobrá občanská vybavenost v oblasti základních služeb • Četné zastoupení sociálních služeb • Dobré zajištění odpadového hospodářství s důrazem na třídění odpadu, síť sběrných míst s kompostéry pro separaci odpadu • Poměrně dobrá kvalita ovzduší a vodních toků • Existence alternativních zdrojů energie, MVE na vodních tocích • Existence řady kulturních a sportovních akcí, a to i s regionálním významem • Dobré podmínky pro CR - atraktivní přírodní prostředí převážně pro zimní sporty, pěší a cykloturistiku • Potenciál pro rozvoj dalších forem trávení volného času – hippoturistika, golf, rafting, nabídka pro děti • Snaha o návrat tradic, rozvoj řemesel, uplatnění místních produktů • Velké množství neziskových organizací a osob v nich dobrovolně působících • Snaha o udržení řemesel, existence místních produktů • Nabídka ploch pro rozvoj bydlení 	<p>parametry železničních tratí</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná kvalita povrchových vod • Záplavová území, částečně zasahující do zastavěného území • Malý podíl orné půdy v území • Úpadek tradičního textilního a sklářského průmyslu • Vysoká míra nezaměstnanosti • Silná intenzita dopravy (včetně nákladní) průtah silnice I/10 a I/14 zastavěným územím (hluk, znečištění prostředí), úseky vysoce zatížené tranzitní dopravou • Území s vyšší kriminalitou • Území se sociálně vyloučenými lokalitami • Nedostatečné pokrytí území službami sociální prevence a prevence kriminality • Malé zastoupení sociálních podniků • Množství nevyužívaných nebo jen částečně využívaných objektů typu brownfields, velké tovární areály • Nedostačující nebo špatný technický stav infrastruktury pro sportovní a kulturní využití • Špatný technický stav majetku obcí • Nejistá ekonomická situace mnoha ekonomických subjektů (maloobchod, stravování, řemeslné služby) • Malá zasiťovanost ploch pro bydlení • Nevyvážená turistická nabídka v turistických centrech MAS (přetlak návštěvníků) a jižní částí MAS • Nevyrovnaná nabídka ubytovacích a stravovacích kapacit – koncentrace do několika lokalit, omezená nabídka ubytování vyšší kategorie a pro větší skupiny osob • Jednostranná orientace na zimní sezónu a omezená nabídka v případě špatného počasí • Zatížení obcí požadavky rekreatantů, jejich odcizenost od života obce • Obtížná ekonomická situace zemědělských prvovýrobců – zpoždování plateb, tlak obchodních řetězců, nedostatek zdrojů
<p>Příležitosti</p>	<p>Hrozby</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Přeložka silnice I/10,14 • Protipovodňová opatření na tocích se stanoveným záplavovým územím • Rozšíření počtu MVE na vodních tocích 	<ul style="list-style-type: none"> • Nárůst využívání tuhých paliv k topení, znečištění ovzduší • Ohrožení území lokálními povodněmi • Nárůst zátěže z tranzitní a individuální

<ul style="list-style-type: none"> • Rozšíření doprovodné infrastruktury pro aktivity v oblasti CR • Přebytek poptávky po pracovních příležitostech nad nabídkou – možnost rozvoje výroby • Prostředky z fondů EU na podporu rozvoje různých oblastí • Oprava železnice Liberec – Tanvald • Rozvoj cyklistické dopravy, zkvalitnění infrastruktury v SKI areálech • Koordinace zájmů ochrany přírody a krajiny se zájmy vlastníků a uživatelů území • Možnost rozvoje spolupráce (mezi obcemi, ale i meziregionální a mezinárodní) v různých oblastech (kultura a sport, občanská vybavenost, cestovní ruch apod.) • Rozvoj a podpora podnikání (využití brownfields, volných ploch, příchod zahraničních investorů) • Přeměna brownfields na plochy pro bydlení • Podpora komunitního bydlení (cohousing) • Rozšíření nabídky cestovního ruchu v letní sezóně, potenciál rozvoje • Dobudování doprovodné infrastruktury CR (infocentra, parkoviště apod.) • Plány obcí na rozvoj technické infrastruktury • Investice obcí do ploch pro bydlení • Rozvoj ekologických a mimoprodukčních forem zemědělství • Produkce místních potravin • Přímé zapojení zemědělců do péče o krajinu a komerční partnerství s municipalitami • Využití potenciálu i jižní části MAS k cestovnímu ruchu • Zvyšující se zájem domácích návštěvníků o dovolenou v České republice • Rozšíření infrastruktury cestovního ruchu (naučné stezky, infocentra, alternativní formy turistiky, doprovodné služby) • Zvýšení přínosu cestovního ruchu pro místní obyvatele v oblasti ekonomické, sociální i environmentální (praktická opatření, vnitřní marketing). • Posilování pocitu sounáležitosti s územím a odpovědnosti za jeho stav a budoucí rozvoj mezi místními obyvateli (participace, celoživotní vzdělávání, místně zakotvené učení) 	<p>dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadměrné využití území pro rekreaci a sporty (nekoordinovaná výstavba) • Zhoršování kvality dopravních sítí a sítí technické infrastruktury • Útlum veřejné dopravy hlavně do malých obcí, v důsledku snižování veřejné podpory • Pokles zájmu o trvalé bydlení v důsledku snižování nabídky pracovních příležitostí • Snižování příjmů do rozpočtů měst a obcí v důsledku odlivu obyvatelstva • Další nekontrolovaný růst individuální automobilové dopravy (IAD) a pohybu rekreatantů používajících IAD • Krácení finančních prostředků na kulturu, sport • Zánik vesnických pošt • Zhoršení ekonomické situace – snížení koupěschopnosti, ztráta pracovních míst, zánik ekonomických subjektů • Odliv obyvatel do míst s vyšší nabídkou pracovních příležitostí • Ekonomika orientovaná víceméně na terciární sektor • Pokles zájmu obyvatel o společenské dění, kulturu a sport v obcích, apatie, celospolečenská frustrace • Nedostatek rozvojových záměrů pro lokality brownfields, pokračující nezáměr investorů s negativním dopadem na stav lokalit • Nárůst počtu lokalit brownfields • Degradace sociální infrastruktury a základních služeb na venkově • Snižování počtu návštěvníků, pokles jejich koupěschopnosti a jejich přesun do atraktivnějších regionů • Zhoršení bezpečnostní situace, možnost vzniku sociální a etnických konfliktů • Nedostatečný zájem občanů o veřejné záležitosti a nízká identifikace s místním společenstvím
--	--

1.7. SWOT analýzy ve vybraných oblastech rozvoje

Tabulka 64: SWOT analýza - Veřejná dopravní a technická infrastruktura

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Poloha území na hlavních dopravních tazích (silnice I/10, I/14) • Vysoká hustota silniční sítě • Existence železničních tratí (035,036) • Silniční i železniční přeshraniční spojení • Hustá síť cyklotras a pěších tras • Provoz cyklobusové a skibusové dopravy, četnost vlakových spojů pro přepravu kol • Dobrá dopravní dostupnost vyšších správních center – Jablonec nad Nisou a Liberec. • Dobrá dopravní obslužnost obcí i z okolních regionů, velké množství vlakových spojů • Možnost čerpání prostředků EU na rozvoj dopravní infrastruktury • Nadprůměrná vybavenost technickou infrastrukturou převážně v centrálních částech obcí, vysoký podíl objektů napojených na kanalizaci a ČOV, vysoká plynofikace území • Dobrý signál mobilních sítí v celém území • Vysoké rozšíření sběru tříděného odpadu, separace bioodpadu • Existence alternativních zdrojů výroby energie (MVE) 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatná a zhoršující se kvalita krajských a místních komunikací • Vysoké náklady na údržbu sítě místních komunikací • Úseky silnic I.tříd výrazně zatížené tranzitní dopravou • Nedostačující kvalita železničních tratí – nízké rychlosti, zastaralé zabezpečovací zařízení • Problematické vazby železničních uzlů ve vztahu k centrům a cílovým bodům dopravy (Tanvald, Kořenov, Harrachov) • Vedení většiny cyklotras po silnicích III.třídy (špatná kvalita) • Častý souběh pěších tras a cyklotras • Nedostatečná zasíťovanost technickou infrastrukturou v okrajových částech obcí • Špatný technický stav sítí technické infrastruktury • Vysoká cena vodného a stočného
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Prostředky nejen z fondů EU na rozvoj dopravní a technické infrastruktury • Rozvoj cyklistické dopravy, oddělené jízdní pruhy pro cyklisty, rozšíření cyklobusové a skibusové dopravy • Přeložka silnice I/10,14 • Oprava železnice Liberec – Tanvald • Zlepšení systémů prevence a represe v oblasti bezpečnosti silničního provozu • Využití alternativních způsobů dopravy (mikrobuses, svoz na nákupy...) • Dobudování technické infrastruktury v okrajových částech obcí • Větší využití potenciálu alternativních zdrojů energie (vodní, biomasa) • Plány obcí na rozvoj technické infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> • Další zhoršení kvality silniční sítě • Chátrání železničních tratí • Nárůst zátěže z kamionové dopravy • Odklad realizace staveb dopravní a technické infrastruktury • Omezení investic do průběžné údržby a oprav dopravní a technické infrastruktury • Útlum veřejné dopravy hlavně do malých obcí, v důsledku snižování veřejné podpory • Další nekontrolovaný růst individuální automobilové dopravy (IAD) a pohybu rekreatantů používajících IAD • Ekonomické zvýhodnění individuální automobilové dopravy před veřejnou dopravou • Chátrání sítí technické infrastruktury z důvodu nedostatku finančních prostředků • Nárůst lokálních odběrů pitné vody

Tabulka 65: SWOT analýza - **Sociální infrastruktura a společenský život v obcích**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Poměrně dobrá síť mateřských škol a základních škol • Dostatečná síť základních služeb v obcích • Četné zastoupení sociálních služeb (DPS, domov seniorů, terénní sociální služby) • Množství neziskových organizací a spolků • Značné množství kulturních a sportovních akcí, včetně těch s regionálním významem • Dostatek osob dobrovolně vytvářejících společenský život v obcích • Snaha o návrat tradic, rozvoj řemesel, uplatnění místních produktů 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatný technický stav některých sportovních a kulturních zařízení • Špatný technický stav obecního majetku • Nedostatek multifunkčních hřišť, odpočinkových zón a míst setkávání • Malé množství finančních prostředků pro činnost neziskových organizací a spolků • Stárnutí obyvatelstva • Výskyt lokalit sociálního vyloučení • Nedostačující zajištění služeb sociální prevence a prevence kriminality • Vyšší kriminalita • Vznikající neobydlené domy podél úseků hlavních silnic
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Dobudování MŠ v Držkově a Jiřetíně pod Bukovou • Podpora rozvoje služeb v oblasti sociální prevence a komunitní práce • Podpora prevence kriminality • Rozšíření nabídky míst setkávání pro rodiny s dětmi a mládež (mateřská centra, dětská hřiště) • Spolupráce obcí při zajištění občanské vybavenosti a její dostupnosti • Využití možností finanční podpory kultury a sportu ze strany EU, různých nadací • Možnost rozvoje spolupráce (mezi obcemi, ale i meziregionální a mezinárodní) v různých oblastech (kultura a sport, občanská vybavenost) • Podpora lokálního patriotismu, pocitu sounáležitosti se svou obcí, regionem • Obnova místních tradic, vznik nových a rozvoj stávajících kulturních a sportovních akcí • Obnova drobných památek • Přeměna brownfields na plochy pro bydlení • Podpora komunitního bydlení (cohousing) 	<ul style="list-style-type: none"> • Možná redukce sítě škol všech stupňů • Možné uzavírání vesnických pošt • Další krácení finančních prostředků na kulturu a sport ze strany obcí, kraje, státu • Pokles zájmu obyvatel o společenské dění, kulturu a sport v obcích, apatie, celospolečenská frustrace • Další stárnutí obyvatel, jejich odchod do míst s větší nabídkou pracovních příležitostí • Degradace sociální infrastruktury a základních služeb na venkově • Nárůst využívání tuhých paliv k topení, znečištění ovzduší • Zhoršení bezpečnostní situace, možnost vzniku sociální a etnických konfliktů • Požadavky na individuální výstavbu mimo rozvojové oblasti a osy na úkor kvality krajiny a životního prostředí

Tabulka 66: SWOT analýza - **Hospodářská základna a ekonomický rozvoj obcí**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Existence územního plánu jako základního rozvojového dokumentu u všech obcí • Existence drobných řemeslníků a živnostníků i v malých obcích • Oblast rekreace a cestovního ruchu jako zdroj pracovních příležitostí a příjmů do veřejných rozpočtů • Přebytek poptávky po pracovních příležitostech nad nabídkou – možnost rozvoje výroby • Prostředky z fondů EU na podporu rozvoje podnikání • Významné zdroje přírodních materiálů pro dřevovýrobu, sklářství apod. • Významné obnovitelné zdroje energie 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká míra nezaměstnanosti • Úpadek tradičního textilního a sklářského průmyslu • Orientace na poskytování sezónních služeb • Malé zastoupení sociálních podniků • Malý podíl orné půdy v území • Velké množství nevyužívaných nebo jen částečně využívaných objektů typu brownfields, velké tovární areály • Obtížná ekonomická situace zemědělských prvovýrobců – zpoždování plateb, tlak obchodních řetězců, nedostatek zdrojů • Slabá maloobchodní síť ve většině obcí • Nejistá ekonomická situace mnoha ekonomických subjektů (maloobchod, stravování, řemeslné služby) • Malá zasilovanost ploch pro bydlení • Zpoždování plateb za dodané zboží a tlak zahraničních obchodních řetězců na výrobce a zpracovatele • Nedostatek investičních zdrojů, omezený přístup k úvěrům pro zemědělské podnikatele
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Investice obcí do ploch pro bydlení • Rozvoj a podpora podnikání (využití brownfields, volných ploch, příchod zahraničních investorů) • Využití dotací EU na rozvoj podnikání • Rozvoj ekologických a mimoprodukčních forem zemědělství • Produkce místních potravin • Přímé zapojení zemědělců do péče o krajinu a komerční partnerství s municipalitami • Větší využití alternativních zdrojů energie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhoršení ekonomické situace – snížení koupěschopnosti, ztráta pracovních míst, zánik ekonomických subjektů, vznik dalších lokalit typu brownfields • Další zvyšování míry nezaměstnanosti, odliv obyvatel do míst s vyšší nabídkou pracovních příležitostí • Snižování příjmů obecních rozpočtů v důsledku odlivu obyvatelstva • Ekonomika orientovaná víceméně na terciární sektor • Stále stoupající dovoz levné zemědělské produkce a tlaky obchodních řetězců na nízké ceny zemědělských výrobků • Nedostatek rozvojových záměrů pro lokality brownfields, pokračující nezáměr investorů s negativním dopadem na stav lokalit

Tabulka 67: SWOT analýza - **Cestovní ruch, životní prostředí**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Poměrně dobrá kvalita ovzduší a vodních toků • Významné zdroje povrchové pitné vody (vodárenské nádrže Desná – Souš a Josefův Důl), území je soběstačné v zásobování pitnou vodou • Značná část území leží v CHKO Jizerské hory a KRNP, existence národních přírodních a přírodních rezervací, přírodních památek a evropsky významných lokalit NATURA • Dobré podmínky pro CR - atraktivní přírodní prostředí převážně pro zimní sporty, pěší a cykloturistiku • Hustá síť turistických tras a cyklotras, přítomnost koridorů mezinárodního významu • Existence skibusů, cyklobusů a vlakových spojů s možností přepravy kol • Potenciál pro rozvoj dalších forem trávení volného času – hippoturistika, golf, rafting, nabídka pro děti • Výhodná dopravní poloha území, dobrá dopravní dostupnost území jako celku z okolních regionů • Regionální produkty Jizerské hory, značka místní produkce • Propagace oblasti přes informačně obsáhlé stránky www.tanvaldsko.cz, www.jizerky.cz • Existence informačních center • Pořádání kulturních a sportovních akcí v obcích MAS • Existence CHKO Jizerské hory a KRNP a maloplošných chráněných území • Pestrá nabídka programů na památkách a v muzeích 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká či střední kategorie radonového indexu geologického podloží v převážné části území • Omezení rozvoje území významnými limity přírodního charakteru (CHKO Jizerské hory, KRNP) • Nedostatečná kvalita povrchových vod • Nevyvážená turistická nabídka v turistických centrech MAS (převaha návštěvníků) a jižní částí MAS, nízký stupeň koordinace rekreačních aktivit nepříznivě ovlivňující intenzitu návštěvnosti některých méně známých rekreačních oblastí • Nevyrovnaná nabídka ubytovacích a stravovacích kapacit – koncentrace do několika lokalit, omezená nabídka ubytování vyšší kategorie a pro větší skupiny osob • Jednostranná orientace na zimní sezónu a omezená nabídka v případě špatného počasí • Zatížení obcí požadavky rekreačních, jejich odcizenost od života obce • Nedostatečná údržba stezek pro pěší i cyklisty, včetně technických prvků (mostky, zábradlí apod.), konflikty pěších a cyklistů • Omezená síť půjčoven sportovního vybavení • Nedostatek parkovišť, nevyhovující kvalita a množství sociálních zařízení • Zatížení obcí požadavky rekreačních, jejich odcizenost od života obce • Vysoká zátěž území individuální automobilovou dopravou • Chybějící tématické balíčky služeb cestovního ruchu – rodina, senioři, páry, mládež
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Využití potenciálu jižní části MAS k cestovnímu ruchu • Rozšíření nabídky cestovního ruchu v letní sezóně, potenciál rozvoje • Zvyšující se zájem domácích návštěvníků o dovolenou v České republice • Získání dotací na rozvoj cestovního ruchu v MAS • Budování naučných stezek, hiposteze, oddělení pěších turistů a cyklistů 	<ul style="list-style-type: none"> • Chátrání významných turistických atraktivit • Nedostatek finančních prostředků na rozvoj cestovního ruchu i ve vztahu k novému programovacímu období EU (snížení objemu prostředků, náročnější administrativa) • Negativní vnímání turistů v malých obcích, antagonismus mezi místními a chalupáři • Nadměrné využití území pro rekreaci a sporty (nekoordinovaná výstavba)

<ul style="list-style-type: none">• Rozšíření sítě informačních center na atraktivní místa• Rozšíření možností pro agroturistiku a hipoturistiku (při respektování ochrany životního prostředí)• Rozšíření možností pro parkování u turistických atraktivit• Snížení role individuální automobilové dopravy, posílení role železnice• Rozšíření sítě doprovodných služeb i v závislosti na rehabilitaci železničních stanic a zastávek• Využití finančních prostředků i z EU na zvýšení kvality služeb• Podpora spolupráce mezi obcemi i mezi regiony v cestovním ruchu• Koordinace zájmů ochrany přírody a krajiny se zájmy vlastníků a uživatelů území• Příprava balíčků cestovního ruchu pro jednotlivé uživatelské skupiny• Zvýšení přínosu cestovního ruchu pro místní obyvatele v oblasti ekonomické, sociální i environmentální (praktická opatření, vnitřní marketing).• Posilování pocitu sounáležitosti s územím a odpovědnosti za jeho stav a budoucí rozvoj mezi místními obyvateli (participace, celoživotní vzdělávání, místně zakotvené učení)• Rostoucí poptávka po volnočasových aktivitách• Rozvoj spolupráce s dalšími MAS a SČR. vznik společné komplexní vize o rozvoji území• Zlepšení přístupnosti některých turistických atraktivit• Navázání spolupráce s dalšími informačními centry a turistickými webovými portály	<ul style="list-style-type: none">• Nezáměr obcí o rozvoj cestovního ruchu• Vandalismus, devastace přírody• Pokles koupěschopnosti návštěvníků• Nedostatečná nabídka aktivit pro rodiny s dětmi• Omezování veřejné dopravy, nárůst automobilismu• Nenavázání a neudržení spolupráce a komunikace mezi subjekty cestovního ruchu• Snižování počtu návštěvníků a jejich přesun do atraktivnějších regionů• Výstavba bez ohledu na životní prostředí, rozšiřující se neprůchodnost krajiny
--	--

1.8. Vazba na strategické dokumenty

Krajské:

- Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013
- Program rozvoje Libereckého kraje 2014-2020 – pracovní verze
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020 aktualizovaná
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje
- Program rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje
- Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji
- Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (verze 2014)
- Plán dopravní obslužnosti Libereckého kraje pro období let 2012 až 2016
- Program rozvoje cyklistické dopravy v LK pro období 2008 - 2013
- Územně energetická koncepce Libereckého kraje
- Koncept snižování emisí a imisí znečišťujících látek v Libereckém kraji (KSEI) - návrhová část (listopad 2003)
- Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje (POH LK)
- Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje (aktualizace 2014)
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje
- Krajský lesnický program Libereckého kraje
- Koncepce ochrany před povodněmi Libereckého kraje
- Povodňový plán Libereckého kraje
- Koncepce EVVO Libereckého kraje pro období 2011 - 2020 a Akční plán pro období 2011 – 2013
- Krajská koncepce zemědělství Libereckého kraje
- Regionální surovinová politika Libereckého kraje 2011
- Regionální inovační strategie Libereckého kraje
- RIS3 Strategie inteligentní specializace – Liberecký kraj
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2008
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji na období 2014 - 2017
- Zdravotní politika Libereckého kraje
- Zásady územního rozvoje Libereckého kraje (Územní plán kraje)
- Koncepce prevence kriminality Libereckého kraje na období 2012 až 2016

Regionální:

- Komunitní plán sociálních služeb Mikroregionu Tanvaldsko 2011-2015
- Strategie rozvoje mikroregionu Tanvaldsko - 2004
- Strategie rozvoje cestovního ruchu turistického regionu Jizerské hory – 2007
- Komunitní plán sociálních a souvisejících služeb Jablonecka 20012-2015
- Integrovaná strategie rozvoje regionu Krkonoše (2013)
- Plán péče – Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo (2010-2020)
- Plán péče - CHKO Jizerské hory (2011-2020)

Obecní:

- Albrechtice v Jizerských horách - Strategický plán rozvoje obce do roku 2015
- Desná – Plán rozvoje města 2010 - 2020
- Desná - Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Desné – 2003
- Desná - Komunitní plán zdraví a kvality života – 2007
- Desná – Plán bytového fondu města Desná 2006 – 2010
- Velké Hamry - Strategický plán sociálního začleňování pro město Velké Hamry - 2013
- Harrachov – Strategický plán rozvoje města Harrachov
- Smržovka – Strategický plán rozvoje Smržovky 2008-2013

2. Strategická část

2.1. Mise

Strategie je zpracována jako ucelený materiál, definující na základě detailní analýzy konkrétní potřeby pro zajištění harmonického a udržitelného rozvoje regionu. Na strategické úrovni jsou definovány strategické cíle, k nim jsou následně přiřazeny cíle specifické. V konkrétní podobě jsou ke každému specifickému cíli přiřazena opatření s přiblížením možností konkrétních projektů, kterými lze v budoucím období tyto definované cíle naplňovat. Strategie je proto promyšleným prostředkem pro zlepšení situace v regionu a zejména pro koordinovaný postup při realizaci představy (vize) o budoucí podobě území. V neposlední řadě je strategie materiálem definujícím nároky na organizační a finanční zajištění při realizaci potřebných kroků.

Vlastní naplňování strategie bude probíhat při uplatnění následujících základních a podstatných principů, jimiž jsou:

- principy udržitelného rozvoje
- zachování přírodního, krajinného, kulturního bohatství
- spolupráce a partnerství nejen mezi regionálními subjekty a účastníky, využití synergie efektů
- transparentnost postupů při rozhodovací praxi

2.2. Vize

Vize jsou vyjádřením cílového stavu, který je popsán prostřednictvím jednotlivých strategických a specifických cílů a kterého chceme dosáhnout prostřednictvím opatření a konkrétních projektů.

Vize území MAS Rozvoj Tanvaldska:

- dostupný region Jizerských hor, Krkonoš a Podkrkonoší
- centrum šetrné turistiky, sportovního a kulturního vyžití s rozvinutou infrastrukturou služeb
- místo příjemné pro život se zachováním přírodních a krajinných hodnot území
- ekonomicky prosperující region
- komunitně spravovaný region v souladu s principy udržitelného rozvoje

2.3. Klíčové oblasti

- Optimalizovaná, kvalitní dopravní, technická a ostatní veřejná infrastruktura
- Bezpečný a spokojený život v obcích
- Pestrý hospodářský a ekonomický rozvoj
- Šetrný cestovní ruch
- Kvalitní příroda, zdravé životní prostředí, osvěta k udržitelnému rozvoji
- Rozvíjející se občanská společnost, partnerství a spolupráce
- Kvalitní veřejná správa implementující principy udržitelného rozvoje

2.4. Stanovení priorit

Priority území odpovídají v podstatě klíčovým oblastem rozvoje území a následně stanoveným strategickým cílům. Jinými slovy jsou klíčové oblasti zvoleny právě jako prioritní oblasti k řešení v regionu.

Jedná se tedy o:

- zajištění kvalitní dopravní, technické a ostatní veřejné infrastruktury
- realizaci aktivit podporujících kvalitní, bezpečný a spokojený život, s bezproblémovou sociální infrastrukturou
- posilování prosperující a pestré hospodářské základny a ekonomického potenciálu
- vyvážení rozvoje cestovního ruchu šetrného k životnímu prostředí
- ochranu a tvorbu zdravého životního prostředí, kvalitní přírody a krajiny
- rozvoj občanské společnosti a spolupráce, s osvěcenou a odpovědnou komunitou
- zkvalitňování fungování veřejné správy

2.5. Strategické cíle, specifické realizační cíle a opatření

Tabulka 68: Přehled strategických cílů, specifických realizačních cílů a opatření

Strategické cíle	Specifické realizační cíle	Opatření
1. Optimalizovaná a kvalitní dopravní, technická a ostatní veřejná infrastruktura	1.1. Optimalizovaná, kvalitní a bezpečná silniční doprava a síť	1.1.1. Zkvalitňování lokálních silničních sítí
		1.1.2. Humanizace a zvyšování bezpečnosti silniční dopravy
	1.2. Optimalizovaná, kvalitní a bezpečná železniční doprava a infrastruktura, jejich propojení s ostatními druhy dopravy	1.2.1. Zkvalitňování a rozšiřování využívání stávající železniční infrastruktury, rozšiřování spolupráce s jejich provozovatelem
		1.2.2. Rozšíření sítě přestupních bodů mezi železnicí a ostatními druhy dopravy, modernizace přestupních bodů
	1.3. Optimalizovaná a stabilizovaná dopravní obslužnost	1.3.1. Udržování optimální dopravní obslužnosti a její kvality
	1.4. Vhodné podmínky pro ekologicky šetrné formy dopravy, včetně související infrastruktury	1.4.1. Podpora rozvoje ekologicky šetrných forem motorové dopravy vybudováním infrastruktury umožňující využívání alternativních energií v dopravě
		1.4.2. Koordinované doplnění a rekonstrukce sítí bezmotorové dopravy, včetně doprovodné infrastruktury
	1.5. Dostačující, kvalitní síť technické a protipovodňové infrastruktury	1.5.1. Modernizace a rozšíření sítí technické infrastruktury
		1.5.2. Zvýšení využívání energeticky a ekologicky šetrných technologií, produktů a výrobků, využívání obnovitelných zdrojů energie, energetické a surovinové úspory
		1.5.3. Realizace technických a monitorovacích opatření s cílem preventivně minimalizovat negativní dopady na nemovitosti při povodních
	1.6. Vyhovující síť, dostupnost a kvalita občanské vybavenosti	1.6.1. Dostatečné pokrytí obcí a měst MŠ, ZŠ, SŠ, s vyhovující dostupností a vybaveností
		1.6.2. Vyhovující síť, kvalita zařízení a provozů služeb zajišťujících sociální péči
		1.6.3. Vyhovující síť, kvalita zařízení a provozů služby spojených se zdravotní péčí
		1.6.4. Vyhovující síť, kvalita zařízení a provozů zajišťujících další veřejné služby
1.7. Dostupnost bydlení a regenerace bytového fondu	1.7.1. Dle potřeb měst a obcí zajištění existence zdravého a cenově dostupného bydlení pro občany v bytové nouzi, včetně	

		sociálních a startovacích bytů
		1.7.2. Rekonstrukce bytového fondu měst a obcí, včetně regenerace panelové výstavby
	1.8. Zkvalitnění, revitalizace a bezpečnost veřejného prostoru	1.8.1. Zachování hmotného a nehmotného dědictví
		1.8.2. Péče o veřejná prostranství
		1.8.3. Posilování bezpečnosti veřejného prostoru
2. Bezpečný a spokojený život v obcích	2.1. Vhodné možnosti celoživotního kvalitního vzdělávání a osvěty	2.1.1. Zvyšování kvality a efektivity vzdělávání, osvěta
		2.1.2. Rovné příležitosti ke vzdělávání a poradenský systém
		2.1.3. Posilování rolí škol a kompetencí pedagogických pracovníků
	2.2. Aktivity přispívající k zaměstnanosti a zaměstnatelnosti	2.2.1. Zvyšování zaměstnanosti, zejména u ohrožených skupin na trhu práce
		2.2.2. Sledování vzdělávání s potřebami trhu práce
		2.2.3. Služby pomáhající k zaměstnanosti
		2.2.4. Zapojování zaměstnavatelů do odborné přípravy žáků, studentů i pedagogů
	2.3. Dostatečně dostupné, zajištěné a kvalitní služby zdravotní a sociální, včetně aktivit podporujících zdravý životní styl	2.3.1. Zkvalitňování zdravotních služeb
		2.3.2. Zkvalitňování sociálních služeb
		2.3.3. Zvyšování osobních zodpovědností za zdraví, zdravý životní styl a prostředí
	2.4. Aktivity rozvíjející kvalitu života obyvatel ve společenském dění, kultuře, sportu, udržování tradic, v dobrovolných a zájmových činnostech	2.4.1. Zkvalitňování dění v kultuře
		2.4.2. Pestrůst sportovních aktivit
2.4.3. Udržování tradic, kulturního dědictví, ožívání netradičních forem využívání volného času		
3. Pestrý hospodářský a ekonomický rozvoj	3.1. Rozvoj výrobních a hospodářských aktivit, napojených na technickou základnu, s cílem snižovat nezaměstnanost, provozní náklady i znečištění	3.1.1. Rozvoj hospodářských a výrobních aktivit, s cílem snižovat nezaměstnanost
		3.1.2. Zlepšování podnikatelského a inovativního prostředí
		3.1.3. Snižování provozních nákladů i znečišťování u výrobních a hospodářských subjektů
	3.2. Využívání potenciálu místních obnovitelných zdrojů, místních produktů, výrobků a potravin pro rozvoj regionu	3.2.1. Udržování a využívání potenciálu místních obnovitelných zdrojů
		3.2.2. Podpora místních produktů, výrobků a potravin
	3.3. Pomoc podnikání s dopadem na rozvoj obcí a podnikatelské	3.3.1. Pomoc v podnikání s dopadem na rozvoj obcí

	aktivity se zaměřením na vyváženou celoroční nabídku služeb, včetně sociálního podnikání	
	3.4. Eliminace/revitalizace brownfields, vybydlených objektů	3.4.1. Odstranění/rekonstrukce/revitalizace brownfields, vybydlených objektů
4. Šetrný cestovní ruch	4.1. Vyvážená celoroční nabídka produktů a služeb v oblasti cestovního ruchu, šetrně využívajících potenciálu území	4.1.1. Rozšiřování nabídky a propagace produktů cestovního ruchu šetrných k přírodnímu a zdravému potenciálu území
		4.1.2. Zkvalitňování služeb a poskytovatelů, spolupráce, sběru dat a jejich vyhodnocování v oblasti cestovního ruchu
		4.1.3. Regulace aktivit cestovního ruchu s cílem zachovat kvality prostředí, krajiny a zdraví
	4.2. Dostatečné technické zázemí a vybavenost území pro cestovní ruch	4.2.1. Výstavba, rekonstrukce, údržba základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
5. Kvalitní příroda, zdravé životní prostředí, osvěta k udržitelnému rozvoji	5.1. Péče o přírodu, ekosystémy a krajinu, s cílem posilovat jejich kvalitu a funkčnost	5.1.1. Optimalizace vodního režimu krajiny
		5.1.2. Ochrana a péče o krajinnou strukturu a kvalitní terestrické ekosystémy
		5.1.3. Podpora biodiverzity
	5.2. Předcházení a řešení negativních vlivů a dopadů lidské činnosti na životní prostředí a veřejné zdraví	5.2.1. Předcházení vzniku ekologických zátěží
		5.2.2. Snižování množství druhotně nevyužitelných odpadů, podpora zpětného využití surovin z nich
		5.2.3. Minimalizace emisí znečišťujících látek, světelného smogu a hlukové zátěže, s negativními dopady na životní prostředí a veřejné zdraví
		5.2.4. Aktivity přispívající k prevencím proti zhoršování kvality životního prostředí a veřejného zdraví
		5.2.5. Likvidace a zmírňování škodlivých následků lidské činnosti a přírodních katastrof, včetně odstraňování starých ekologických zátěží
	5.3. Zvyšování znalostí, osobní angažovanosti a zodpovědnosti za kvalitní život, prostředí, zdraví i udržitelný rozvoj	5.3.1. Monitoring, hodnocení a informovanost o stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví
5.3.2. Vzdělávání, výchova a osvěta veřejnosti k osobní angažovanosti a zodpovědnosti za kvalitní život, prostředí, zdraví i udržitelný rozvoj		
6. Rozvíjející se občanská	6.1. Posilování občanské společnosti	6.1.1. Aktivní občanství, podpora dobrovolnictví a fungujících neziskových organizací zajišťujících pestrou škálu aktivit

společnost, partnerství a spolupráce		podporujících kvalitu života
		6.1.2. Komunitní rozhodování a zapojování veřejnosti do rozvojových aktivit
	6.2. Rozvoj partnerství a spolupráce	6.2.1. Spolupráce veřejného, neziskového a soukromého sektoru za účelem rozvoje regionu a naplňování jeho potřeb 6.2.2. Rozvoj partnerství, spolupráce a předávání dobré praxe mezi subjekty uvnitř i za hranicemi MAS
7. Kvalitní veřejná správa implementující principy udržitelného rozvoje	7.1. Zkvalitňování výkonů a provozu veřejné správy	7.1.1. Kvalitativní zlepšování výkonů veřejné správy
		7.1.2. Zvyšování hospodárnosti a odpovědnosti za provoz veřejné správy
	7.2. Rozvoj regionu MAS, kvality života v něm, dle komunitně vzniklých strategicko rozvojových dokumentů a dokumentů územního plánování, respektujících principy udržitelného rozvoje	7.2.1. Zajišťování sběru věrohodných a aktuálních údajů o kvalitě života a území regionu MAS
		7.2.2. Komunitně vzniklé kvalitní strategicko rozvojové dokumenty a územní plány respektující principy udržitelného rozvoje
	7.3. Řízení rozvoje regionu MAS, nejen na základě pravidelného vyhodnocování údajů, monitorovaných dat a indikátorů UR	7.3.1. Funkční monitorovací systém s vyhodnocováním rozvojových trendů regionu MAS
		7.3.2. Řízení rozvoje regionu MAS na základě výsledků hodnocení rozvojových trendů regionu

3. Literatura

- Dotazníkové šetření v obcích
- Internetové stránky obcí
- Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje
- Zásady územního rozvoje libereckého kraje
- Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (aktualizace 2013)
- Studie CR Jizerské hory, KÚLK 2013
- Cyklomapa Tanvaldskem na kole
- Strategie rozvoje mikroregionu Tanvaldska
- Quitt, E. (1971): Klimatické oblasti Československa. Academia, Studia Geographica 16, GÚ ČSAV v Brně, 73 s.
- K teorii kultury chudoby Oscara Lewise více na: www.ksa.zcu.cz/studium/podklady/tk/kf.rtf
- Zpráva o stavu romské menšiny v kraji za rok 2013, Krajský úřad Libereckého kraje 2014
- Líba Novotná, Stezky kulturního a historického dědictví Tanvaldska
- <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/velke-hamry>
- www.masrt.cz
- <http://www.czso.cz>
- www.tanvaldsko.cz
- Malý lexikon obcí ČR 2012
- <http://www.liberecky-kraj.cz/dr-cs/k-turistika/>
- <http://www.mapy.cz>
- http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/2007-11mapy/index_CZ.html
- Zdroj: <http://www.pla.cz/planet/projects/planovaniov/files/navrhpop/WEB/index.html>
- www.pla.cz
- <http://calla.ecn.cz/atlas/detail.php?id=984>
- <http://licence.eru.cz/detail.php?lic-id=111219802&sequence=1&total=1>
- <http://rejskol.msmt.cz/>, dotazníkové šetření v obcích
- <http://data.blog.ihned.cz/c1-58868120-mapa-dluhu-vsech-6-246-obecnich-uradu-hrozi-vasemu-mestu-ci-vesnici-krach>
- <http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-lbk-kontakty-kontakty.aspx>
- http://www.arr-nisa.cz/iware_cz/index.php?D=66
- <http://www.mapakriminality.cz>
- www.monumnet.npu.cz
- Hromadná ubytovací zařízení České republiky, <http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/index>, aktualizace 2013
- <http://www.uur.cz/iLAS>, dotazníkové šetření na obcích
- www.justice.cz, <http://registry.czso.cz>
- <http://aplikace.mvcz.cz/seznam-obcanskych-sdruzeni/SearchResult.aspx>
- www.rozpocetobce.cz
- <http://www.cykloserver.cz>
- <http://www.firmy.cz>
- <http://www.cyklotrasa-jizerka-jakuszyce.eu/cz/o-projektu>
- www.jizerskaops.cz
- Výroční zpráva MAS Rozvoj Tanvaldska 2012
- Průvodce sociálních služeb na Tanvaldsku
- (<http://www.cohousing.cz/co-je-cohousing/>)